

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

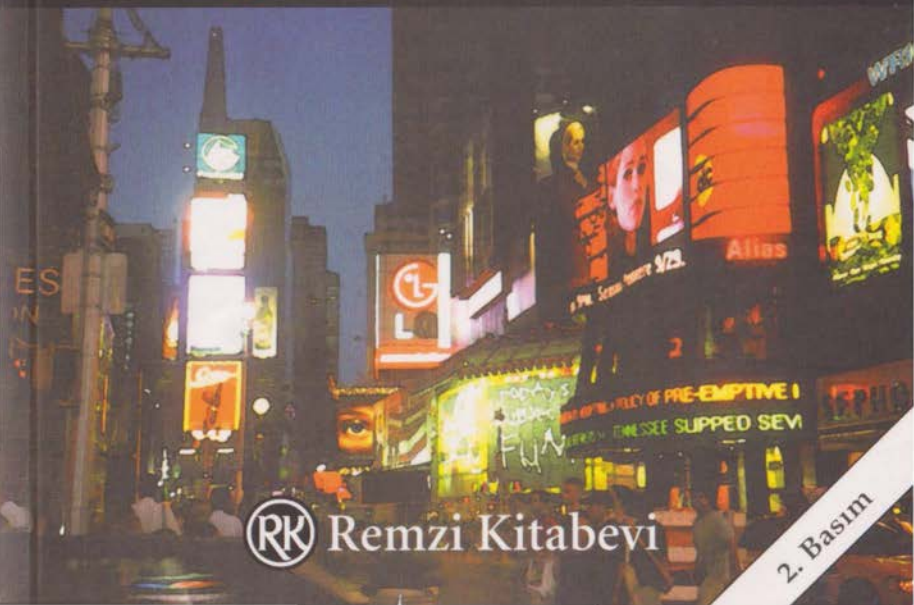
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ZÜLAL KALKANDELEN

new york'u yaşamak

Remzi Kitabevi

2. Basım

New York, dünyanın kültür ve ticaret başkenti. Pek çok kişinin rüyasını süsleyen kent. Zülal Kalkandelen, New York'un ışıltılı görüntüsünü ve bu görüntünün ardındaki yapıyı, tüm ilginçlikleri, iyi ve kötü yönleriyle anlatıyor:

11 Eylül terörünün şoku ve yükselen milliyetçilik • New York'ta çöplüklerin işlevi • Kentteki yabancıların ve Türklerin yaşamı • İş bulma ve yaşam zorlukları • Turistler için gizli New York rehberi • Vejetaryenler ve veganlar için olanaklar • Gece yaşamı, müzik dünyası ve konserler • Parkları, kütüphaneleri ve metrosu • Bir yıl sonra 11 Eylül

Zülal Kalkandelen'in kıvrak kaleminden okuyacağınız New York, sizi bambaşka bir dünyanın kendine özgü atmosferine taşıyacak!

Zülal Kalkandelen, New York'ta yaşıyor ve serbest gazeteci olarak yazı yazmayı sürdürüyor.

Cumhuriyet gazetesinin Dış Haberler sayfası için yazdığı New York izlenimlerinin yanı sıra, Roll dergisi, Aktüel dergisi, Sabah gazetesi ve internet sitesi 'ntvmsnbc'de müzik yazıları yayınlıyor.

www.remzi.com.tr

ISBN 975-14-0906-3

9 789751 409065

kzulal@yahoo.com

ZÜLAL KALKANDELEN, 1969'da Ankara'da doğdu.

1991'de Ankara Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nü bitirdi.

1996 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi dalında, Prof. İdris Küçükömer'in *Düzenin Yabancılaşması* adlı kitabının eleştirisi hakkındaki tezini tamamlayarak Yüksek Lisans derecesini aldı.

1992-1996 yılları arasında Kültür Bakanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Müsteşarlık Özel Kalem Bürosu ve Milli Kütüphane Başkanlığı'nda görev yaptı.

1997-2000 yılları arasında NTV haber kanalında program koordinatörü olarak çalıştı. Başta müzik ve sinema ile ilgili olmak üzere birçok programın yapımcılığını üstlendi.

2000 yılında Kanal E'de program yapımcısı ve yönetmen olarak görev aldı.

2000'de CNBC-e kanalı program departmanının yapım sorumlusu olarak çalıştı. Çeşitli müzik ve sinema programları hazırladı.

Yapım ve yönetimini üstlendiği "INFO" adlı program, büyük plak şirketlerinin Türkiye temsilcilikleri tarafından verilen I. Türkiye Müzik Endüstrisi Ödülleri'nde "En İyi Müzik Programı Ödülü"ne değer görüldü.

2001 yılında kendini geliştirmek ve mesleği ile ilgili çalışmalar yapmak üzere New York'a gitti.

11 Eylül saldırısından sonra *Cumhuriyet* gazetesinde New York yazılarını yazmaya başladı.

Cumhuriyet gazetesinin Dış Haberler sayfası için yazdığı New York izlenimlerinin yanı sıra, *Roll* dergisi, *Aktüel* dergisi, *Sabah* gazetesi ve Internet sitesi 'ntvmsnbc'de müzik yazıları yayınlanıyor.

Halen New York'ta yaşıyor ve serbest gazeteci olarak yazı yazmayı sürdürüyor.

ZÜLAL KALKANDELEN

*New York'u
Yaşamak*

2. Basım

Remzi Kitabevi

NEW YORK’U YAŞAMAK / Zülal Kalkandelen

Her hakkı saklıdır. Bu yapıtın aynen ya da
özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı
sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 975-14-0906-3

BİRİNCİ BASIM: Ocak, 2003

İKİNCİ BASIM: Mart, 2003

Remzi Kitabevi AŞ., Selvili Mescit Sok. 3, Cağaloğlu 34440, İstanbul.

Tel (212) 513 9424-25, 513 9474-75, Faks (212) 522 9055

WEB: <http://www.remzi.com.tr> E-POSTA: post@remzi.com.tr

Remzi Kitabevi A.Ş. tesislerinde basılmıştır.

*Anneme ve babama,
sevgi ve teşekkürlerimle...*

İçindekiler

Sunuş	9
Kurtarıcılar ve Zalimler	15
Krizleri Sanatla Aşmak	17
İtiraf Ediyorum: Çamaşır Yıkama Sorunum Var!	20
Müziğin Büyüsü	25
Sanatın Politikayla New York'taki Mücadelesi	27
Çıldırta Alışveriş Tutkusu	30
Gorillalar Konser Verirse!	33
New York'ta İş Aramak	36
Amerika'dan Sayılar	40
Manhattan'da Yürüyüş	44
Gündeme Girmeyen Önemli Bir Konu	48
Planlanmış Eğlenceler (!)	51
Son Duraklar	54
Müzikle Tedavi	57
New York Sıcığında Bunalanlara Alternatif Mekân: Kütüphaneler	60
Ay ve Yıldızlar Projesi	64
Sizin Tişörtünüzde Ne Yazıyor?	67
Televizyondaki Türkiye	70
Turistler İçin Sıradışı Bir Gezi Rehberi	74
Shakira Fenomeni	90
Bir Futbol Hikâyesi	93
New York'ta Sıradan Bir Hafta	96
Zamandan Çok Mekânda Yaşamak	100

Eminem'den Goebbels'e Sevgilerle	103
New York'un Parkları	107
Türkiye'den Nefret Eden New Yorker Türkler	110
St. Marks Place: New York'un En Hippie Bölgesi	114
Bir Festival Anısı	119
Bir New York Kâbusu	126
Çöpte Size Göre de Bir Şeyler Var	130
Mutlu İnsan Göçer mi?	133
Bir New York Yaşam Klasığı	136
Radio City Music Hall'da Çılgınlıkla Dolu Bir Gün	140
Odalarda Yaşanan Tek Kişilik Hayatlar	148
"Deli"den Çorba Almak	151
Daha Büyük, Daha Genç ve Daha Zengin	155
Harlem'de Bir Gün	159
Veganlar New York'a!	163
Bir Kablolulu İnternet Hikâyesi	168
11 Eylül 2002... New York...	175
Yaşam Devam Ediyor:	
Gösteri Mekânı New York...	180

Sunuş

Bugün 11 Eylül 2002. Bir yıl önce World Trade Center'a yapılan ve 3000'e yakın insanın hayatını kaybettiği saldırıdan bu yana tam bir yıl geçti.

Tarihin en korkunç terör eylemlerinden birine gazeteci olarak bu kentte tanık oldum.

Bir yıl boyunca insanlarda ve kentte yaşanan değişimleri gözlemlemeye çalıştım.

11 Eylül 2001...

Tarihin değiştiği gün.

Bugün artık ne New York, ne Amerika, ne de dünya bir yıl öncekiyle aynı.

6 yıl 8 ayda inşa edilen World Trade Center, 1 saat 42 dakikada yok oldu.

Neden her zaman yıkmak kurmaktan daha kolaydır ve daha az zaman alır?

Üzücü olan, bunun sadece binalar için değil, dostluklar ve ilişkiler için de geçerli oluşu.

"New York hakkındaki yazılarımın bir kitapta toplanması düşüncesinden başka ne beni bu kadar heyecanlandırabilirdi?" sorusunu kendime sorduğumda aklıma başka bir yanıt gelmiyor:

Heyecanlanıyorum, çünkü bir gazeteci ya da yazar için kitabının yayınlanması, yeni okuyuculara ulaşmak demek.

Heyecanlanıyorum, çünkü New York'u anlatan bir kitabın yazarı olmak bile tek başına büyük bir heyecan.

• • •

New York, dünyanın ticaret ve kültür başkenti.

Bu kenti derinliğine yaşamak ve edindiğim deneyimleri okurlara aktarabilmek olağanüstü bir şans.

New York bana çok şey kattı.

Farklı kültürlerin bir arada ve barış içinde yaşamasını olanaklı kılan bu kent, hayata daha ılımlı bakarak olumlunun yanında olumsuzla da hoşgörü göstermemi onu bütün yanlarıyla kucaklamamı sağladı, beni eğitip zenginleştirdi.

Bu nedenle, bir tür gönül borcu duyuyorum bu kente.

Sanatçı Marcel Duchamp, “New York, bütünüyle bir sanat işi. Gerçek bir bohem. Keyifli. Neden? Greenwich Village hiçbir şey yapmayan insanlarla doluydu,” demiş.

Katılmamak olanaklı mı?

“Eğer bir ‘New Yorker’sanız, dünya size başka bir şey borçlu değildir.”

Bu söz ise, oyuncu Lauren Bacall’a ait.

Yazılarımda, New York’un kültürüyle birlikte günlük yaşam biçimini, görünen yüzüyle birlikte bu yüzünün ardında gizlediği sırları, olumlu ve olumsuz yönleriyle aktarmaya çalıştım.

Zaman zaman New York’un güzelliklerini, zaman zaman da acımasız şartlarını bulacaksınız yazılarımda.

Her gazeteci için kitabının yayınlanması bir rüyadır.

Bu rüyanın gerçekleşmesini olanaklı kılan, teşekkür borçlu olduğum pek çok insan var.

Burada bunların çok küçük bir bölümünü anabiliyorum ancak.

Öncelikle, bana büyük bir anlayış ve derin bir sevgi gösteren annem ve babam ile ailemin büyükten küçüğe bütün üyeleri.

New York’taki güzel günlerimin yanı sıra, zor zamanlarımda da onların desteğini hep yanımda hissettim.

Bu kentteki hayatımı kolaylaştıran, sevinç ve dertlerimin ortakları, sevgili arkadaşlarım Mustafa Önder ile Ahu Demiroğlu...

Onları tanımasaydım bu kentte daha az mutlu olurum.

Tabii en büyük teşekkürü beni okurlarla buluşturan ve bu yazıların yazılmasına yol açan *Cumhuriyet* gazetesi yöneticilerine borçluyum.

Yazılarımı bir kitap haline getirmeme destek veren Remzi Kitabevi’nin değerli yöneticilerini unutmam ise olanaksız.

Bana destek veren herkese sonsuz teşekkürler.

Bu kitabı okumaya başlayan herkese merhaba.

Manhattan, New York

11 Eylül 2002

Kurtarıcılar ve Zalimler

World Trade Center'a yapılan terörist saldırı sonrasında New Yorkluların yaşadığı korku, bana Jose Saramago'nun Nobel ödüllü romanı "Körlük"ü hatırlattı.

Saramago'nun eşsiz anlatım gücüyle yazdığı romanda, arabasıyla yol almakta olan bir doktorun aniden kör oluşu, roman boyunca anlatılan kâbusun başlangıcıdır.

Körlük, tanımlanamayan bir virüs aracılığıyla insandan insana bulaşır.

Görme yeteneğini kaybeden insanların yaşadığı kent, kısa bir süre sonra vahşetin hüküm sürdüğü bir cehenneme dönüşür.

Bilinmeyen bir nedenle virüs yalnızca doktorun eşine bulaşmamaktadır. Körlerin ülkesinde görebilen tek kişi olan doktorun eşi, en büyük zalim mi olacaktır, en büyük kurtarıcı mı?

Romanda insanların yaşadığı dehşet, bir bakıma New Yorkluların son günlerde yaşadığı korkuyu anımsatıyor.

Time dergisi ile CNN'in, telefonla 1055 yetişkin Amerikalı üzerinde 27 Eylül'de yaptığı ortak ankete göre, "Amerika Afganistan'a saldırırsa, 12 ay içinde Amerika'nın bir başka terörist saldırıya maruz kalabileceğini düşünüyor musunuz?" sorusunun sonuçları % 63 "evet", % 33 "hayır" çıktı.

Bu 12 aylık süre içinde, yaşadıkları kente biyolojik veya kimyasal silahla terörist saldırıda bulunulabileceğini düşünen Amerikalıların oranı % 53, nükleer silah kullanılabileceğini düşünenlerin oranı ise % 23.

Bu sonuçlar da gösteriyor ki, Amerikalılar, kimyasal, nükleer ya da biyolojik silahla gerçekleştirilebilecek bir terörist saldırı konusunda gerçekten endişeliler.

Bu tarz silahlara karşı kişisel olarak alınabilecek fazla bir önlem yok.

Fakat New Yorklular en azından gaz maskesi almayı tercih ediyor.

Fiyatları 20 ile 160 dolar arasında değişen gaz maskeleri şu anda piyasada tamamen tükenmiş durumda.

Yalnızca zehirli gaz ya da kimyasal madde yayılmadan önce takılması durumunda işe yarıyor olması da, New Yorkluları maske almaktan alıkoymuyor.

Son günlerde New York'ta nereye giderseniz gidin, restoran, sinema, bar, metro istasyonları ya da alışveriş merkezlerinde, bu konunun tartışıldığı konuşmalara kulak misafiri oluyorsunuz.

Florida'da yaşayan iki kişinin Amerika'da 25 yıldır görülmeyen şarbon hastalığına yakalanması ise, endişeleri iyice artırdı.

Ünlü *Newsweek* dergisi bu konuda özel bir dosya yayınladı, *Time* dergisi konuyu kapak yaptı.

Televizyonlardaki en son gündem maddesi de biyoterörizm.

Aslında nükleer, biyolojik ya da kimyasal silahların kullanılması durumunda olacakları, kimse aklına bile getirmek istemiyor.

Artık savaşları televizyonların karşısında ailece naklen izlediğimiz 21. yüzyılda, teknolojinin vahşetle koalisyonunun olması sonuçlarını düşünmek insanları dehşete düşürmeye yetiyor.

Birçok insan ise, Jose Saramago'nun romanında olduğu gibi, virüslerin bulaşmadığı kurtarıcılarının olduğuna inanmak istiyor.

Krizleri Sanatla Aşmak

Manhattan’da, kültür ve sanat dergisi *Contents*’ın düzenlediği bir sempozyumda Alman film yönetmeni Wim Wenders konuşuyor:

“11 Eylül 2001, Amerikalıların ilk kez kendi dünyaları dışında neler olduğu üzerinde düşündükleri tarihtir.”

Salondaki öğrenciler ve davetlilerden alkış alan bu cümle-
nin ardındaki gerçek ne?

Sempozyumun bir amacı da bunu saptamak: 11 Eylül sonrasında Amerikalıların kültürel ve sosyal hayatı nasıl değişti ve sanatçılar bu konuda neler yapabilir?

Yazar ve aktör Spalding Gray’in yönettiği sempozyumun diğer konuşmacıları, oyuncu Susan Sarandon, ressam Ross Bleckner, fotoğraf sanatçısı ve profesör Larry Fink, moda tasarımcısı Diane von Fürstenberg ve müzisyen Moby.

Konuşmacıların üzerinde durdukları konulardan birisi, World Trade Center’a yapılan saldırıyla terörizmle ilk büyük karşılaşmasını yaşayan Amerikalıların geçirdiği sarsıntı.

Bu sarsıntı, dayanışmayı artırıp yurtseverliği güçlendiriyor.

Araştırmalara göre, kiliselere gidenlerin ve meditasyon merkezlerine başvuranların oranlarında ciddi artışlar var.

Olayın ardından henüz iki ay geçmiş olmasına karşın sayısız konser yapıldı, milyarlarca dolar yardım toplandı.

Faciayı konu alan resim sergilerinden, Amerikan ruhunu coşturan ulusal şarkıların yer aldığı toplama albümlere kadar yardım amaçlı her türlü organizasyon gerçekleştirildi.

Amerikalıların organize olma konusundaki yetenekleri bir kez daha kanıtlandı. Fakat sokakta yürüyen Amerikalı, “Neden bizden bu kadar nefret ediyorlar?” sorusunu aklından atamıyor.

Diane von Fürstenberg’in, 11 Eylül sabahı olayı haber vermek üzere telefonla arayan oğlundan duyduğu cümle ilginç: “Anne, televizyonu hemen aç. Kapitalizmin sonunu izleyebilirsin.”

Amerikalı vatandaş, bir ölçüde kendini sorguluyor ve dünyada olup bitenlere daha yakından bakıyor.

Amerika’da satılan albüm listelerine bile yansıyan bir değişiklik yaşanıyor.

“11 Eylül’den bir gün sonra insanların Britney Spears dinleyebileceğini sanmıyorum,” diyor Moby.

Kimisi doruk noktasına ulaşan vatanseverlikten rahatsız.

Yapılan anketlere göre, Amerikalıların % 66’sı terör saldırısı yüzünden Amerikalılığını daha fazla hissettiğini söylüyor.

Sempozyumda dinleyiciler arasından bir Pakistanlı Müslüman kız öğrenci ayağa kalkıp konuşuyor.

Yıllardır New York’ta yaşadığını, ama kendisini bu kentte hiç bu kadar tedirgin hissetmediğini, bir Müslümanın da diğerleri kadar kendini özgür ve rahat hissettiği eski günlere nasıl döneceğini ve sanatçıların bu konuda ne hissettiğini soruyor.

Wim Wenders’in yanıtı yine alkış topluyor: “Ben toplumsal olayları kendimden soyutlayarak yorumlamayı öğrendim. Benim ne hissettiğim değil, sizlerin ne hissettiği önemli. Bizler yansıtıcıyız. Sizler duygularınızı bize söylemelisiniz ki yansıtalım.”

Sanat dünyasının başlıca tartışmalarından birine parmak basmış oluyor Wenders.

Sanatçı toplumun düşünce ve duygularının aynası mıdır, yoksa yönlendiricisi mi?

• • •

Sonuçta konuşmalardan ortaya çıkan, sanatçıların yapacakları çalışmalarla insanlar arasındaki bağları ve insani düşünceyi güçlendirebilecekleri.

Kriz dönemlerinde sanatın topluma büyük moral kaynağı olduğu, toplumsal yaraları sarmada en önemli araç işlevi gördüğü bir gerçek.

Her ne kadar son günlerde giderek az ilgi görmeye başlayan Broadway şovlarına ilgiyi çekmek için televizyon reklamları yapılsa ve eski Belediye Başkanı Giuliani ile Vali Pataki “I Love New York” reklamlarına çıksa da, New York için umut var.

Susan Sarandon, Amerikalıların 11 Eylül faciasından sonra dünyada olup bitenlerle daha fazla ilgilenmelerini alaycı bir şekilde, “Amerika sonunda ‘uluslararası’ oldu,” şeklinde yorumluyor.

Aslında New York, gerçek anlamda uluslararası bir kent.

İçinde yaşayan insanların etnik kökeni, görüşlerinin ve dinlerinin farklılığı ve en önemlisi içinde barındırdığı sanatın her çeşidiyle dünyanın en zengin kenti. New York gerçekten şanslı.

İtiraf Ediyorum: Çamaşır Yıkama Sorunum Var!

Sorun, New York'ta yaşamaya başladıktan 10 gün sonra kendini gösterdi.

Kıyafetlerim kirleniyor, kirli torbam doluyor.

Evde çamaşır makinesi yok.

Çözüm ne?

Bu insanlar çamaşırlarını nerede yıkıyorlar?

Yanıt, "Laundry Service".

Hayır, Shakira'nın son albümü "Laundry Service"ten söz etmiyorum.

Çamaşırlarınızı yıkayacağınız yerlerin adı bu.

Evinize birkaç sokak mesafede ya da şanslıysanız oturduğunuz sokakta bu servislerden bulacaksınız.

Bir laundry gününde önceden yapılması gerekenler:

1. *Bir çamaşır çantası ya da torbası edinmek.*

Çünkü kirlilerin bazen iki sokak öteye taşınması gerekiyor.

New York sokaklarında sırtlarında kirli torbalarıyla yürüyen insan görüntülerine aşina olacaksınız.

Hatta bazıları torbaya da gerek duymuyor, kucaklıyor kirlileri, servise giderken de döküyor iç çamaşırlarını ve çoraplarını sokaklara.

Gülünesi bir manzara.

2. *Çamaşır deterjanı almak.*

Deterjan almak tam bir sorun.

Yüzlerce farklı fiyat ve nitelikte deterjan var.

Marketlerdeki deterjan reyonunun önünde vakit kaybetmemek için önceden bir bilene sormalı.

3. Deterjana ek olarak, leke çıkarıcı spreylerden almak.

Evet, bu şart.

Çünkü makineler, anlaşılamayan bir nedenle çamaşırların üzerinde çeşitli lekeler bırakıyor.

Eve gelip çamaşırlarınızı yıkamamış olmanın rahatlığını yaşayacakken, oluşan lekeleri görüp çıldırabilirsiniz.

4. Makineler yalnızca 25 cent ile çalıştığı için bol miktarda bu paralardan biriktirmek.

Bazı servislerde para bozma makinesi var.

Fakat sadece 10 ya da 20 dolar kabul ediyor.

Ayrıca da o paranın yeni olması gerekiyor.

Bunlar olmadığı takdirde, makine ile ne kadar savaşırsanız boşuna, size bozuk para vermiyorum.

Bu hazırlıkları tamamladıktan sonra, gönül rahatlığı içinde laundry servisine gidiyorum.

Hafta sonunu değil, hafta içini seçiyorum ki kalabalık olmasın, boş makine bulabileyim.

Koşarcasına içeri dalyorum.

Yaşasın, makineler boş!

Hemen kirlileri renklerine göre ayırmaya başlıyorum.

Döküyorum deterjanı, atıyorum bozuk paraları ve çalıştırıyorum makineleri.

Yarım saat sonra dönmek üzere tekrar eve gidiyorum.

Laundry serviste oturup beklememiz için oturaklar var.

Hatta coca cola makinesi de koymuşlar içecek alabilelim diye.

Bazıları çamaşırı yıkanırken oturup gazetesini okumayı tercih ediyor.

Filmlerden bilindik bir sahnenin kahramanı da olabilir?

Yakışıklı genç bekâr girer içeri elinde kirlilerle.

Genç ve güzel kadın cola içmektedir.

Erkek, özür dileyerek makineleri nasıl kullanacağını sorar.

Kız yavaşça sokulur genç adama, alır eline bir boxer'ı ve anlatmaya başlar.

“Önce renklerine göre çamaşırları ayırmalısınız...”

Derken cinsel çekim gerçekleşir, iki genç makinelerin arasında mutluluğu yakalar.

Gülmeyin, bu tarz olaylar çok.

Gündüz laundry'de tanıştığı kişiyle aynı akşam yemeğe çıkan bir sürü insan tanıyorum.

Ben, kahvaltı yapma heyecanı ile eve dönüyorum.

Yarım saat sonra yine servise yürüyorum.

İçeri giriyorum ve sinirlerim bozuluyor.

Birisi yıkamayı bitiren makineden çamaşırlarımı çıkarıp pis bir sepete koymuş.

Başka boş makine varken, kim niye benim çamaşırlarımı çıkarıyor?

Kızgınlıkla alıyorum çamaşırlarımı dolduruyorum kurutma makinesine.

Biri giriyor içeri elinde köpek resimli torbasıyla.

Köpeğinin çamaşırlarını yıkayacak!

Boş bir makineye dolduruyor köpeğinin kıllı çamaşırlarını.

Biraz sonra bir başkası gelecek, bilmeyecek o makinede köpeklerin çişli ve kıllı çamaşırlarının yıkandığını, dolduracak kendi çamaşırlarını aynı makineye.

Benden önce kim ne yıkadı acaba?

Sinirim biraz daha bozuluyor ve eve yürüyorum tekrar.

Kahvaltı masasını topluyorum.

Televizyona bakıyorum, gazete okuyorum ama aklım çamaşırlarda.

Bir saat sonra gidip almalıyım onları.

İkide bir saatte bakıyorum.

Ya süre geçer de birisi yine çıkarıp pis bir yere atarsa çamaşırlarımı.

Bir saat dolmadan gidiyorum laundry servisine.

Merakla açıyorum kapıyı.

Çamaşırlarım henüz kurutmada.

Beklerken birisi yanaşiyor.

Havadan sudan konuşuyor.

Hayır, ben o filmlerle ilgilenmiyorum.

Torbam sırtımda eve dönüyorum.

“Bir süre rahatım, çamaşır yıkadım!” diye çığlıklar atarak eve giriyorum.

Ev arkadaşım kutluyor.

Fakat sevincim kursağımda kalıyor katlarken çamaşırları.

Bazılarının üzerinde lekeler var, beyazlar da kurutmada hafifçe sararmış.

O da ne? Hiç tanımadığım bir çorap var burada.

Kimin bu?

Tekrar topluyorum çamaşırları, alıyorum leke sökücüyü, giriyorum banyoya ve klasik usul taşın içinde kendim yıkamaya başlıyorum.

Leke sökücü deterjan sanayinin bu ülkede niye bu kadar geliştiğini şimdi daha iyi anlıyorum.

2002... New York...

Dünyanın en gelişmiş ülkesinin en zengin kenti...

Manhattan'daki evlerde çamaşır makinesi yok.

Niye yok?

Evler çok küçük, makineyi koyacak büyüklükte bir banyo yok.

Ev büyük olsa bile bunun için alt yapı yok.

Ayda 5000 dolar kira ödenen lüks Manhattan apartman dairelerinde bile çamaşır makinesi yok.

O binalarda her katta laundry var.

Siz, normal bir dairede oturuyorsanız, iki sokak öteye çamaşır taşıyıp yukarda anlatılan macerayı yaşayacaksınız.

Ya da paranız varsa, bu işlemleri kendiniz yapmayabilirsiniz.

Kirlilerinizi olduğu gibi bir servise bırakıp üç katı kadar para öderseniz, size aynı gün yıkayıp teslim ediyorlar.

Money talks!

Neden bu kentte bu kadar çok kuru temizleme dükkânı var diye merak ettiyseniz, sanırım yanıtınızı aldınız.

New York'ta yaşam kolay değil.

Hiç kolay değil.

Müziğin Büyüsü

“New York neyi kaybederse, kimliğini de kaybeder?”

Yanıtı kişiden kişiye değişebilecek bir soru.

Benim yanıtlım ‘içinde barındırdığı müzik büyüsü’ olurdu.

Evlerden sokaklara, sokaklardan caddelere, caddelerden denize, denizden yeraltına geçen ve insanın içine giren müzik büyüsü.

Manhattan’daki en büyük metro istasyonlarından birisi, Grand Central. Her saat kalabalık, insanlar sürekli koşuyor, uzun kuyruklarda bekliyorlar, parlak neonlardan yansıyan ışıklar renk cümbüşü yaratıyor.

Bu karmaşa içinde müzikler birbirine karışıyor.

Kulağa çarpan sesler arasında birkaç zenci gencin dansla eşlik ettikleri rap müzik ile, az ilerde opera söyleyen genç kadının aryaları da var.

Grand Central’dan kalkan tren Times Square’e gidiyor.

Trende elinde gitarıyla bir genç, “Nothings Gonna Change My World”u söylüyor.

John Lennon görse mutlu olurdu.

Times Square her zamanki gibi turistlerle dolu.

Hemen her çeşit ürünün satıldığı tezgâhların arasında bir görüntü dikkat çekiyor.

Teneke, tahta parçaları ve plastik kaplardan yaptığı ve belki de yeryüzünde bir örneği daha bulunmayan baterisiyle 50

yaşlarındaki bir amatör müzisyen, mükemmel bir müzik ziya-feti veriyor.

Dinleyicisi çok, büyük alkış topluyor.

Bir başka metro istasyonu.

Bir İspanyol, insan boyutundaki kadın mankenle Astor Piazzola eşliğinde tango yapıyor.

Gösteri New York'un Yeraltı Müzik Projesi'nin bir parçası.

İnsanların gün boyunca en fazla vakit geçirdiği metro istasyonlarının bir ölçüde renklendirilebilmesi için belediye denetiminde yürütülen bir proje bu.

Bir başka istasyonda Michael Jackson'ı taklit eden genci, tekno müzik yapan DJ'leri, blues şarkıcısını ya da geleneksel Japon müziğini yorumlayan yaşlı kadını görmek mümkün.

Bu sayede amatör sanatçılar yeteneklerini sergileme ve para kazanma şansını yakalıyor, New Yorklular da evden işe koşuştururken farklı gösteriler izleme, farklı tınılar duyma olanağı buluyor.

Müziğin gücünden yararlanan bu çok akıllıca proje, metro istasyonlarının görüntüsünü değiştiriyor.

Gün boyunca oradan oraya gitmekten yorulsanız da, size kalan kulağınızdaki hoş melodiler oluyor.

New York'ta her gece ayrı bir salonda dünya starlarının şovlarını izleyebilirsiniz ya da fazla para harcamak istemiyorsanız, aynı starların büyük müzik mağazalarındaki ücretsiz konserlerini yakalayabilirsiniz.

Müzik bu şehirde hayatın arka plandaki sesi. Dans ve müzik New York'ta el ele vermiş, melodileri insanların ruhuna işliyor.

Sanatın Politikayla New York'taki Mücadelesi

Politikanın sanata müdahalesi, dünyanın en gelişmiş ülkesi olarak tanımlanan Amerika'nın en büyük kenti, sanat merkezi New York'ta sürüyor.

Son günlerde New York'taki sanat, politika ve üniversite çevreleri derin bir tartışmanın içinde.

Tartışılan konu, World Trade Center saldırısından sonra Amerika'nın yeni kahramanları haline gelen itfaiyecilerin anısına yapılacak anıt... Yapılması planlanan anıtın maketi hazır.

Fotoğrafçı Thomas E. Franklin tarafından çekilen fotoğraftan esinlenilerek yapılan makette, üç itfaiyeci Amerikan bayrağını World Trade Center enkazının üzerine dikerken görülüyor.

Hemen herkesi etkileyen, bütün gazetelerin kapaktan tam sayfa olarak yayınladığı bu fotoğrafla ilgili sorun ne?

İnanması zor ama sorun, üç itfaiyecinin de beyaz ırktan oluşu.

11 Eylül'den bu yana şahlanan yeni Amerikan milliyetçiliği bile, etnik kökene dayalı ayrımcılığı engelleyemiyor.

Söz konusu heykelin maketi bazı çevrelerde öylesine rahatsızlık yaratıyor ki, değişiklik yapılmasına karar veriliyor.

Sonunda, İspanyol kökenli vatandaşların büyük desteğiyle seçimi kazanan yeni belediye başkanının çevresinden, rahatsızlık duyanları hoşnut edecek açıklama geliyor.

New York İtfaiyesi'nin sözcüsü, heykeldeki itfaiyecilerden birisinin Afrika kökenli, diğerinin de İspanyol kökenli Amerikalılara ait birer figür olmasının çok daha iyi bir temsil olacağını söylüyor.

Bu olayda üzerinde düşünülmesi gereken üç önemli nokta var. Birincisi, heykel, daha önce çekilen ve bir gerçeği belgeleyen fotoğraftan uyarlanıyor olmasaydı, üç itfaiyeci figürünün ayrı etnik kökenleri temsil etmesi, ırkçı kesimler dışında hiç kimseyi rahatsız etmezdi.

Fakat ortada bir fotoğraf var ve bu fotoğraf yaşanmış, gerçek bir anı belgeliyor.

Eğer heykele temel oluşturan fikri o fotoğraf veriyorsa ve o fotoğraf bir sanat eseriye, değiştirilmesi hem gerçeğe aykırı, hem de sanata saygısızlık.

İkinci nokta, itfaiyecilerin takdire layık çalışmasının mı, yoksa o çalışmayı yapanların etnik kökenlerinin mi önemli olduğu.

Nereden gelirlerse gelsinler, kim olurlarsa olsunlar, bu durumda gözetilecek olan o özverili çalışmayı yapanların kökeni değil, sorumlu ve yürekli birer insan olmaları.

Üçüncü önemli nokta düşündürücü.

İstatistiklere göre New York İtfaiyesi'nde 11.495 itfaiyeci görev yapıyor. Bunların % 2.7'si siyah ırktan, % 3.2'si ise İspanyol kökenlilerden oluşuyor.

World Trade Center saldırısında 343 itfaiyecinin bulunduğu, bunların 12'sinin siyah ırktan olduğu açıklandı. Bu verilere dayanarak, heykeldeki üç itfaiyeci figürünün de beyaz ırktan olması gerektiğini savunanlara verilen yanıt oldukça mantıklı. "İtfaiyeye eleman alma koşulları değiştirilmediği sürece, bu kurum New York'taki etnik farklılığı yansıtacaktır."

Anlaşıldığı gibi, konu giderek iç burkan bir komedi halini alıyor.

İnsan düşünmeden edemiyor.

Ya fotoğraftaki üç itfaiyeci de kadın ya da üçü de siyah ırktan olsaydı? Politikanın sanata ve gerçeğe müdahalesinin sona ereceği günler 22. yüzyıla mı kaldı?

İnsanın yalnızca insan olduğu için değerli olacağı bir dünya var olacak mı? Garip, üzücü ama gerçek.

Politika, sanatın yakasını bir türlü bırakmıyor.

Çıldırılan Alışveriş Tutkusu

Hangi neden, bir insanı alışveriş yapmak için sabah saat 4.30'da bir mağazanın önünde sıraya girmeye yöneltir?

Bu sorunun ekonomik kriz içindeki bir ülkede yaşamını sürdürmeye çalışanlar için mantıklı yanıtı, "ürünler bedavaya veriliyorsa" şeklinde olabilir. Ekonomide kriz yaşandığı söyleniyor, binlerce insan işini kaybetmiş durumda, üstelik devam eden bir savaş var ve hiçbir şey bedava değil.

Yine de geçen hafta Amerika'da birçok insan alışveriş yapmak için sabah saat 4.30'da mağazaların önünde sıraya girdi.

10 hafta önce tarihinin en büyük darbelerinden birini yaşayan New Yorklular geçen haftayı nasıl geçirdi diye merak edenlere yanıt: Geleneksel hindili yemekleriyle Şükran Günü'nü kutladılar, iptal edilen ya da ertelenen iç hat uçuşlarına ve saatlerce havaalanlarında beklemelerine karşın seyahat ettiler, tüm dünyada garip bir şekilde fenomen haline gelen *Harry Potter* adlı filmi izleyerek üç günde 90.3 milyon dolarlık gişe hasılatı sağladılar ve kesinlikle alışveriş yaptılar.

Durumu anlamak için bazı rakamlara bakmak gerekiyor.

Yeni açıklanan ulusal satış endekslerine göre, satış yoğunluğu bir önceki yılın aynı gününe oranla büyük alışveriş merkezlerinde % 6.8 oranında düşükken, 1999'un aynı gününe oranla % 7.5 fazla.

Amerika'nın en büyük ucuz mağazalar zinciri Wal-Mart'in yetkilileri, Şükran Günü sonrasındaki Cuma günü, tek bir günde 1.25 milyar dolarlık satış yapıldığını duyurdu.

Bu yıl Amerika'da internette alışverişin her zamankinden daha popüler olduğu belirtiliyor.

Internet sitesi Yahoo, geçen yıla oranla alışveriş yapanların sayısının yüzde altmış oranında fazla olduğunu açıkladı.

Amerika'da yaşayanların aşırı tüketim tutkusunun hangi safhaya varabileceğini hayal etmek olanaksız.

Televizyonda konuyla ilgili haberleri izlerken, sanki bir komedi filminden unutulmaz bir sahne izliyor gibi oluyorsunuz.

Devâsâ alışveriş arabalarını sıkıca kavramış yüzlerce insan –çoğunlukla kadın– büyük alışveriş merkezlerinin açılacağı anı bekliyor.

Sonunda kapılar açılıyor ve âdeta 100 metre atletizm yarışı başlıyor.

Neden koşuyorlar, niye bu heyecan, anlamak zor.

Mağazaların Şükran Günü sonrası her yıl geleneksel olarak yaptığı ve sabahları 7-11 saatleri arasında gerçekleşen ucuzluk, sanki insanları çıldırtıyor.

Bir kazak daha, bir ayakkabı daha, bir mont daha, daha, daha, daha...

Şükran Günü'nde televizyon seyredenler, sürekli yayınlanan ve âdeta bir ailenin yaşayabileceği en büyük mutluluğun alışveriş yapmak olduğunu gösteren reklamlar aracılığıyla güdülemenin en klasik yöntemine maruz kalıyorlar ve tam anlamıyla koşullanıyorlar.

Otobüste, metroda, restoranda herkes ertesi gün yapacağı alışverişin heyecanını yanındakiyle paylaşıyor.

Pazarlama tekniklerindeki başarı ise gerçekten dikkat çekici.

Bush'tan Hillary Clinton'a, Hollywood yıldızlarından ünlü televizyon programcılarına kadar herkes, Amerikan halkını para harcamaya çağırıyor. Alışverişe çıkanlar, bu sene her

zamankinden daha dikkatli davranmak zorunda olduklarını, çünkü savaş dolayısıyla gelecekte ne olacağını bilmediklerini söyleseler de, aynı anda konuşanın ellerine yönelen kamera, hiç de azımsanamayacak boyutta bir alışveriş yapıldığını görüyor.

Sürmekte olan savaş, tüketim çılgınlığını önlemeye yetmiyor.

O kadar ki, ülke çapında yaygın büyük bir oyuncak firmasının başkanı, “Ben başkan olduğumdan beri geçirdiğimiz en iyi Kara Cuma’ydı,” açıklamasını yapıyor.

Her şeyin normalden büyük boyutta olduğu Amerika’da, aynı anda gerçek bir savaşı sürdüren bir ülkenin halkı olarak Amerikalılar, üzerlerine düşeni fazlasıyla yerine getiriyorlar.

Reklamlarda söyleneni yapıyorlar. “Keep America Rolling!”

Bunun adına kapitalizm deniyor.

Gorillalar Konser Verirse!

New York, dünya üzerinde yeniliklere belki de en açık kent. Hemen her alandaki her türlü değişiklik ve yeniliği ilk önce bu kentte görmek mümkün.

Belki heyecan verici olmasının en önemli nedenlerinden biri bu.

Hayatımın en ilginç konserini de burada izledim.

Ünlü konser salonlarından birisi, 34. Cadde üzerindeki Hammerstein Ballroom.

Kapıda uzun bir kuyruk var.

Biletleri aylar öncesinden tamamen tükenen konser büyük merakla bekleniyor.

Çünkü konser bildiğimiz türden bir müzik grubunun değil, Gorillaz'ın konseri. "Clint Eastwood" adlı parçaları ve parçanın ilginç video klibiyle müzik dünyasını şaşkına çeviren Gorillaz'ın konseri.

İlginin büyüklüğünün nedeni, yalnızca gerçekten iyi müzik yapıyor olmaları değil.

Blur'dan Damon Albarn ile 3D animasyon sanatçısı Jamie Hewlett'in ortak projesi olan Gorillaz'ı çizgi karakterlerin temsil etmesi.

Herkesin aklında aynı soru var: "Çizgi karakterler nasıl sahneye çıkacak? Eğer sahneye gerçek müzisyenler çıkarsa, kendi imajlarını yok etmiş olacaklar, sahneye çıkmadan nasıl konser verecekler?"

Çoğunluğunu 20-25 yaş arasındaki gençlerin oluşturduğu

kalabalık, bu sorunun yanıtını almak için uzun süre beklemek zorunda kalıyor.

Çünkü Gorillaz projesine katkıda bulunan müzisyenlerden San Franciscolu DJ/hip-hop prodüktörü Dan “The Automator” sahneye çıkıyor ve yaklaşık bir buçuk saat çalışıyor.

İzleyicilerin artık sabırsızlanmaya başladığı sırada ışıklar kararıyor ve bir anons yapılıyor: “Bu bir animasyon gösterisidir. Gorillalar sahnede olacak ama gerçek müzisyenlerin yalnızca gölgelerini görebileceksiniz, onlar perde arkasında tamamen çıplak bir şekilde çalışıyor olacaklar.”

Anonsla birlikte kırmızı bir spot ışık perdeye düşüyor, nasıl olduğunu anlayamadan bir ışık oyunuyla siyah perde yok oluyor, kırmızı ışık giderek büyüyor ve Gorillalar tek tek, dev video ekranda gözüküyor.

Ve karşımızda vokalde klasik hoş pop vokalisti 2-D, Japon kadın gitarist Noodle, genç Keith Richards görüntüsüyle başçı Murdoc ile, karanlık ve düşünceli Amerikalı baterist Russel.

Muhteşem müzikle birleşen sahne tasarımı ilk anda herkesi hayrete düşürüyor.

Sahne iki ayrı ekrana bölünmüş durumda.

Üst video ekranda, Gorillaz karakterlerinin rol aldığı, tamamı animasyon olarak kurgulanmış film gösteriliyor.

Alt ekran çift camlı transparan bir ekran olarak tasarlanmış.

Projektörden iletilen Gorillaz karakterlerinin görüntüleri bir camdan diğerine geçerek yansıma yaparken, ekran arkasındaki gerçek müzisyenlerin silüetleri bu görüntülere karışıyor.

Müzik ve görüntüler öylesine uyumlu ve çarpıcı ki, izleyici tam anlamıyla transa geçiyor.

Damon Albarn’ın vokali, hip-hop, reggae, funk, elektronik müzik karışımıyla hipnotize edici bir sound yaratıyor.

Müziğin ışık ve görüntülerle birleşimi, yazıyla ifadesi güç, olağanüstü etkileyici bir atmosfere dönüşüyor.

Konserle ilgili tek eleştiri konusu, ikinci kez sahneye geldiklerinde aynı şarkıları tekrarlamaları.

Fakat yaşanan deneyimin ilginçliği karşısında bu bile fazla önemsenmiyor.

Konser başlamadan önce aklımızdaki sorunun yanıtını alıyoruz.

Çizgi karakterlerin temsil ettiği Gorillaz, ancak böylesine akıllıca bir kurguyla imajını bozmadan konser verebilirdi.

O gece Hammerstein Ballroom'da bir konser değil, tamamı animasyon olarak kurgulanmış ilk dijital konser veriliyor.

Görüntüler olmadan müziği tam olarak algılayamayacağınız farklı bir konser.

Buna şaşırmamak gerek.

Çünkü Gorillaz bir grup değil, bir boy band değil, karakterler müzisyenlerin egolarını da temsil etmiyor.

Gorillaz, pazarlama yöntemleri, menajerleri ve medyasıyla fabrika düzeni içindeki müzik piyasasına yeni bir soluk.

New York'ta İş Aramak

New York'ta nasıl iş aranır ve bulunur? Bu kentte iş bulmak dünyanın başka bir yerinde iş bulmaktan daha zor değil, hatta bazen inanılmayacak kadar kolay.

Fakat bazı koşulları önceden kabul etmeniz gerek.

İşte Yabancılar İçin New York'ta İş Bulma Rehberi:

1. İş ayrımı yapmayacaksınız.

“Ne iş olursa yaparım,” diyecek ve buna gönülden inanacaksınız.

Eğer Amerikalı değilseniz kimse sizin asıl mesleğinizle ilgilenmez.

Bunu aşmanın yolu, bu ülkede bir üniversite bitirmek ya da yüksek lisans yapmak. O zaman sizi ciddiye almaya başlıyorlar.

Fakat unutmayın, diploma almak da her şeyin garantisi değil.

2. Çalışma izniniz yoksa üzülmeyin.

Bu kentte milyonlarca insan, izni olmadan, kaçak çalışıyor.

Bunu herkes biliyor ama yasal izni olmadan çalışanların sayısı öylesine büyük bir rakama ulaşmış ki, yapacak pek bir şey yok gibi gözüküyor. Üstelik Amerikalı da, o insanların yaptığı işleri yapmak istemiyor.

İlk işe başvurduğunuzda sosyal güvenlik numarası soranlar olsa da bu bir formalite gibi.

Porto Rico asıllıların ellerinde tuttukları sahte belge piyasası tıklar tıklar işliyor.

70 doları veriyorsunuz, sahte sosyal güvenlik belgeniz hazırlanıyor. Belgeyi götürdüğünüz patron da onun sahte olduğunu biliyor.

New York burası, her şey mümkün. “Aman kimseye söyleme,” diyor herkes birbirine.

3. Sahte sosyal güvenlik belgesi olur da, sahte özgeçmiş olmaz mı?

Hemen yazın bir tane ve çoğaltın.

New York'ta hemen herkesin sahte bir özgeçmişi var.

İnanın işe yarıyor, fakat garsonluk, bakıcılık, köpek gezdiriciliği gibi işlere başvurduğunuzda, üniversite eğitiminizi, aldığınız seminerleri, yayımlanan makalelerinizi yazmayın.

Kesinlikle ters tepki yapıyor.

4. En çok ihtiyaç duyulan elemanlar garsonlar.

New York'ta iyi bir restoranda garson olmak, verilen bahşiler nedeniyle iyi para kazandırır.

Kiranızı çıkardığınız gibi, diğer giderlerinizi de karşılırsınız.

Bu nedenle garsonluk, göçmen nüfus arasındaki en gözde meslek. Polonyalı bir garson, Little İtaly'deki İtalyan restoranında gecede 300 dolar kazandığını söyleyince şaşırmayın, doğru bu.

Deneyiminiz yoksa iyi bir restoranda çalışamazsınız.

Mühendis ya da doktor garsonların kenti burası.

Garson olacaksanız çok çalışmaya hazır olun.

Oturmak yok! Hemen, çatal bıçak masada nerede durur, hangi yemekle hangi içki içilir, masaya nasıl servis yapılır, öğrenmeye başlayın.

Bu kentteki müşteri gerçekten iyi hizmet bekliyor.

Türk restoranlarında durum biraz daha farklı.

Çok çalışır ama her zaman çok para kazanamazsınız.

Bazen garsonlara bırakılan bahşişlere bile el konulduğunu duyabilirsiniz.

5. En basit iş için bile araya tanıdık koymanız gerekebilir.

Şansınız yaver giderse, kendi kendinize bütün kapıları tek tek çalarak da iş bulabilirsiniz.

En pratik iş bulma yolu bütün gün caddeler boyu yürüyüp, camında ‘eleman aranıyor’ yazan her yere girip yetkiliyle konuşmaktır.

Fakat çoğunlukla tanıdık aracılığıyla iş bulunduğu bir gerçek.

Kurallar Türkiye’dekinden çok da farklı değil.

6. Çocuk bakıcılığı, yabancı bayanlar arasında en rağbet gören işlerden biri.

Saatine 10 ile 15 dolar arasında para ödeniyor. Riskli ama garsonluktan daha kolay görünüyor.

Çocuk baktıracağım diye işe alıp evi temizletmeye kalkanlar da var, dikkatli olun.

7. Her şeyin 10 dolara satıldığı, kapısındaki tabelada “Every Item-10 Dollars” yazan mağazalarda tezgâhtarlık yapacaksanız sağlam bacaklara sahip olmanız gerek.

Genellikle Türklerin sahip olduğu bu mağazalarda sanayi devrimi öncesi çalışma koşulları geçerli.

Günde sekiz saat hiç oturmadan ayakta durmanız bekleniyor.

Müşteri olmasa da oturmanız yasak.

Sürekli iş yapıyor görünmeli ve raflardaki giysileri binlerce kere yeniden katlamalı, askıların yönünü milyonlarca kere düzeltmelisiniz.

Yerleri ve dolapları silmeli, aynaları ovmalı, sürekli temizlik yapmalısınız. Tuvalete sık gidemezsiniz, 15 dakikada yemek yemeyi bitirmelisiniz.

Sakın yorgun ya da mutsuz gözükmeyin.

Sekiz saat ayakta dursanız da, Gucci mağazasında çalışmıyor olsanız ve gelen müşteriler sizin kıyafetinizle hiç ilgilenmiyor olsa da, spor ayakkabı ve rahat kıyafetler giyemezsiniz.

Bu Kebap 49 personeline frak giymeyi şart koşmak gibi.
Ne eğlenceli (!)

8. Hazırladığınız el ilanlarını ağaçlara, kafelere, restoranlara, sokak duvarlarına, çöp kutularının üstüne, metro ve otobüs duraklarına, aklınıza gelen her yere asın.

9. Tanıştığınız herkese iş aradığınızı söyleyin.

10. Umudunuzu yitirmeyin.

Hiç ummadığınız bir anda hiç ummadığınız bir işi yapıyor bulabilirsiniz kendinizi.

Üniversite bitirdiğinizi unutun.

Geçmişinizi boşverin.

Kendinizi fazla umursamamayı öğrenin.

Heyy!! Çabuk olun.

Raflardaki meyveler parlatılacak, Soho'da oturan Wall Street broker'ının evi temizlenecek, sarışın dulun tırnakları törpülenecek, Chelsea'daki yeni evli çiftin çamaşırları yıkancak.

Burası New York.

Welcome To The Jungle!

Amerika'dan Sayılar

Bir ülkenin sosyal ve ekonomik yapısını anlamak için en büyük yardımcı sayılar.

Özellikle Amerika gibi her şeyin çok hızlı geliştiği ve değiştiği bir ülkeyi sayılara bakmadan tam olarak kavramak olanaksız.

Amerika'yı diğer ülkelerle ve kendi ülkemizle kıyaslamak bakımından sayılar çok çarpıcı sonuçlar ortaya çıkarıyor.

O nedenle bu pazar günü söz yine sayıların.

ABD Eski Başkanı Bill Clinton'ın senatör eşi Hillary Rodham Clinton, eşinin geçen yıl sadece yaptığı konuşmalar karşılığında 9.2 milyon dolar kazandığını açıkladı.

Çeşitli bankalar, Musevi ve İsrail grupları, halkla ilişkiler şirketleri ve reklam ajansları tarafından organize edilen toplam 59 konuşma karşılığı 9.2 milyon dolar.

Listeye göre Bill Clinton konuşma karşılığı en düşük ücreti London School of Economics'ten almış (28.100 dolar).

En yüksek ücreti ise, Comitato per il Congresso Nazionale della Pubblicità adlı İtalyan kuruluştan almış (350.000 dolar).

Daha önce de Amerika başkanlarının yaptıkları konuşmalar karşılığında büyük paralar kazandıkları biliniyor ama Bill Clinton tek tek hangi kuruluştan ne kadar para aldığını liste halinde açıklayan ilk başkan.

1989'da Başkan Ronald Reagan'ın Tokyo'ya yaptığı dokuz günlük gezi ve konuşma karşılığında 2 milyon dolar aldığı biliniyor.

Eski New York Belediye Başkanı Rudy Giuliani ise, görevden ayrıldıktan sonra konuşma başına 100.000 dolar istemeye başladı.

Amerika’da yüksek ücretlerin konuşulduğu bir başka sektör ise medya. Amerikan medyasında bugün habercilik alanında en çok kazananın NBC’nin “Good Morning America” programının anchorman’lerinden biri olan Katie Couric olduğu belirtiliyor.

Couric’e yaptığı iş karşılığında yılda 15 milyon dolar önerildi.

CBS’in ünlü “The Late Show” adlı programını 1993’ten bu yana hazırlayıp sunan David Letterman’ın durumu ise, bu yıl medya dünyasında bir çeşit krize yol açtı.

CBS, 30 milyon dolara çalışan Letterman’a gelecek yıl için 31.5 milyon dolar önerdi.

Letterman’ı transfer etmek isteyen ABC kanalı, 31 milyon dolar, prime-time’da program, ayrıca Times Square’deki kompleksinde özel stüdyo önerisiyle gelince, kanallar arası transfer yarışı kızıştı.

Durum karşısında David Letterman, “Bütün hayatım boyunca böyle bir durumda kalmadım. Bütün bu olup biten beni serseme çevirdi,” deyip sonra da CBS’te kalmaya karar verdi.

Yılda 31 milyon dolar sanırım herkesi serseme çevirirdi.

Gazete sütunlarında bu rakamların çokluğu karşısında eleştiriler yazılmıyor değil.

Özellikle “Friends” dizisinin her bir oyuncusunun bölüm başına NBC’den 1’er milyon dolar alması, gazete ve dergilerde eleştiri konusu oldu.

Fakat eski başkanların ya da kamu görevlilerinin kazandıkları yüksek ücretleri savunan bir karşı görüşe göre ise, “Başkanların ya da kamu görevlilerinin görevden ayrıldıktan

sonra yaşamak için para kazanmaya hakları vardır. Asıl sorun, bir senatörün bu görevi nedeniyle 9 milyon dolar kazanması olabilirdi.”

Telaffuz edilen yüksek ücretlere karşılık, Amerika’da halk arasında bu konuda çok büyük bir öfke hissedilmiyor.

Nedenlerden biri, halkın yaşam standartlarındaki yükseklik olsa gerek.

Geçtiğimiz günlerde resmi makamlarca açıklanan bir rapora göre, Amerikalıların aylık gelirlerinde geçen yıla oranla düşüş olsa da, orta gelir seviyesindeki insanların yaşantılarına baktığınızda kötü bir manzara ile karşılaşmıyorsunuz.

2001’de Amerikalıların gelirlerindeki artış % 3.7.

Orta sınıf bir Amerikan ailesinin geliri yılda 54.400 dolar.

Bu para New York’ta yaşayan bir aileye çok iyi bir hayat sağlayamasa da, Louisiana’da ya da Wisconsin’de oturan bir aileye sağlayabiliyor.

Hemen her Amerikan ailesinin uzun yıllara dayanan geri ödemeli borçlanma planı sayesinde evleri var, araba almak Amerika’da sorun değil.

Orta gelir seviyesindeki bir Amerikan ailesi, dışarıda yemek yemek ya da sinemaya gitmek için düşünmek zorunda kalmıyor.

Hafta içinde çok da çalışsa, hafta sonunu tamamen eğlenmeye ve dinlenmeye ayırarak denge sağlıyor.

New York’ta hafta sonları restoranlarda, sinemalarda, Broadway şovlarında yer bulmak en zor işlerden biri.

O nedenle bu ülkede yaşamaya başlayınca, en sık karşılaştığınız sorulardan biri, “Bu hafta sonu planların neler?” oluyor.

Hafta başında da herkes diğerlerine hafta sonunda yaptıklarını anlatıyor. Yenilen yemekler, görülen filmler, alınan yeni eşyalar, gidilen partiler v.s.

Ülkemizdeki duruma gelince, neden medyadaki ücretlere ya da kamudaki ücret dengesizliklerine büyük öfke duyulduğunu anlamak zor değil.

Türkiye’de kaç aile ayda kaç kere sinemaya gidebiliyor, kaç akşam dışarıda yemek yiyebiliyor, kaç kitap alabiliyor?

Yaşam standartlarındaki düşüş, toplumdaki bazı aşırılıkları iyice belirginleştiriyor.

Amerika’da ise, Chelsea Clinton’ın 1 milyon dolarlık düğün planı, ancak tabloid bir dedikodu gazetesinin haberi olarak yer alıyor.

1 milyon dolarla neler yapılabilir?

Sizin hafta sonu planlarınız neler?

Manhattan'da Yürüyüş

Bulutsuz mavi gökyüzünün ve güneşin insanın içini ısıttığı muhteşem bir bahar günü New York.

Gezintiye çıkmak ve biraz gözlem yapmak için ideal.

Ne göreceğinizi, kiminle karşılaşacağınızı kimse bilemez.

Çıkıyoruz sokağa ve başlıyoruz yürümeye.

Kaldırımlara taşan insan sesleri, restoranlardan yankılanan kahkahalar, paten kayanlar, köpek gezdirenler.

Manhattan sokakları sanki her zamankinden canlı.

Bir yerden çok güçlü, bütün diğer sesleri bastıran bir müzik sesi geliyor. Ayaklarınız kulağınızın emrinde.

Yol Tompkins Square Park'a çıkıyor.

East Village'ın sadeliğin görkemini yansıtan olağanüstü güzel parkına.

DJ'ler çalışıyor, insanlar dans ediyor.

Etraf çimenlere yayılmış piknik yapanlarla dolu.

Ne olduğunu anlamaya çalışırken, birisi alıyor mikrofonu eline başlıyor konuşmaya.

Konuşuyor ama konuştukça George W. Bush'a, Dick Cheney'ye vuruyor. Afganistan'da olanlardan söz ediyor.

Bush'un petrol politikası yüzünden daha fazla masum insanın ölmesini istemediklerini, medyanın yaptığı yanlış yönlendirmeleri anlatıyor.

Ne İsrail'in ne de Filistin'in destekçisi olduklarını, Filistinlilerin kendi ülkelerinde yaşama hakkına saygı duyduklarını, konuşma ve inanç özgürlüğünü savunduklarını söylüyor.

Ardından mikrofon yine müzisyenlere geçiyor ve hip-hop sahnedeki yerini alıyor.

“Filistin’e Özgürlük” yazan tişört giymiş insanlar dikkat çekiyor.

Bu arada dağıtılan broşürlerden etkinliği, New Yorklu üç sanatçı tarafından bu yıl kurulan “Free The Media” (www.freethemedia.org) adlı bağımsız, kâr amacı gütmeyen, üye destekli bir internet kuruluşunun düzenlediği anlaşılıyor.

Amerikan halkının büyük kesiminin kendi dışındaki dünyayla fazla ilgilenmediği düşünülürse böyle bir etkinlik oldukça önemli.

Özellikle genç kesimin, barlardan çıkmayan ve kendini yalnızca hayattan zevk alma felsefesine adanmış olmakla suçlanan gençlerin biraz olsun dikkatini çekebilmesi açısından ilginç.

Biraz aşağıya Lower East Side’a doğru yürüyoruz.

Kübalı ve İspanyol kökenli nüfusun yerleşim bölgesinde olduğumuz, arabalardan yükselen Latin müziğinden anlaşılıyor.

Yüksek sesle konuşup köşe başlarında şakalaşan gençler, sokaktan geçen genç kızlara laf atıyor.

Birden karşınıza devâsâ bir meyve-sebze pazarı çıkıyor: Essex Market. Normalde bir elma alabileceğiniz fiyata 3 ya da 4 tane alabileceğiniz kadar ucuz bir pazar.

Üstelik her şey o kadar taze görünüyor ki, elinize sepet alıp derhal alışverişe başlıyorsunuz.

Pazarı Çinliler işletiyor.

O kadar kibar ve yardımseverler ki, alışveriş zevke dönüşüyor.

Ayaklarınız batıya doğru gidiyor, bir süre sonra West Village’dasınız. Christopher Street ve çevresi eşcinsellerin yoğun olarak yerleştikleri bölge. Etraftaki restoran ve barlara girdiğinizde de bu durumu kolaylıkla gözlemlemeniz mümkün.

New York'un cinsel özgürlüğün en rahat yaşandığı kentlerden biri olduğu kesin.

Herkese, her düşünceye, her inanca yaşama hakkı var bu kentte.

Büyüsü de burada.

Kendi ülkesinde aradığını bulamayan, New York'ta özgürlük sarhoşluğunun tılsımına kapılıyor.

Artık açıktınız.

Ne yemek istiyorsunuz?

Japon, Kore, Vietnam, Meksika, Fas, Afgan, Hint, Etiyopya, Macar ya da Yunan yemeği mi?

Vejetaryen misiniz yoksa vegan mı?

Hepsi var.

Üstelik çok çeşitli ve herkesin alabileceği kadar ucuz.

Türk yemeği de var.

Döner, kebab, karnıyarık, imambayıldı, baklava da yiyebilirsiniz.

Sokaklarda başıboş gezinmeye devam ediyorsunuz.

Panayır gibi sokaklar.

Dünyanın başka neresinde bu kadar çok insan çeşidi bir arada yaşıyor acaba? Metroda yanınızda oturanların hangi dili konuştuklarını anlamaya çalışıyorsunuz.

Slovakça? İsrailce? Portekizce?

Karşınızda oturan sarışın alımlı kadın Rusça bir gazete okuyor.

Bütün bu dili, dini, ırkı, kültürü farklı insanlar ne yapıyorlar burada?

Nasıl oluyor da ciddi sorunlar çıkmadan bir arada yaşıyorlar?

New York sanki bir deney merkezi.

Hemen her ırktan, dinden, dilden insanı bir araya getirip neler olacağını gözlemlediğiniz bir laboratuvar.

Farklılıkların üstüne çıkacak anlamlı bir ortak amaç belirlenmiş: “Daha iyi koşullarda yaşam sürmek.”

Gerisi önemini yitirmiş gözüküyor.

Bu nedenle herkes daha anlayışlı, daha hoşgörülü, keskin ve tek taraflı görüşlerden arınmış.

Yarış, istenilen işi elde etme ve onu koruma mücadelesinde ortaya çıkıyor. Hemen her iş için kalifiye eleman ya da iyi eğitim görmüş insan sayısı o kadar çok ki, rekabet kıyasıya devam ediyor New York'ta.

Bu mücadele bu kentte yaşayan insanları yeterince yorup zamanını alıyor. Başka bir konudaki yarış veya kavgaya yer olmaması bundan belki.

Aynı dili konuşan, aynı ırktan olanların birbirine tahammül edemediği, kavgaların, hatta savaşların hüküm sürdüğü yerlerden kopup gelen insanların, kendilerinden farklı milyonlar arasında mutluluğu yakalamalarının sırrını taşıyor New York.

Gerçekten mutlular mı bilinmez ama kime sorarsanız benzer yanıt alıyorsunuz: “Daha iyi yaşama şansını yakalamak için ölesiye çalışmaya razıyım ama hiçbir yere varmayacak kavgalar arasında umutsuz yaşamaya dayanamam.”

Manhattan'da yürüyüşe çıkmak, bir macera yaşamak kadar heyecanlı. Haylazlık yapan bir çocuğun yaşadığı heyecan gibi.

Uzun süre yürümenin yarattığı yorgunluğun panzehiri de yine kendisinin yarattığı zevk.

Manhattan'da yürüyüş sürprizlerle dolu.

Düşündürüyor ve eğlendiriyor.

Gündeme Girmeyen Önemli Bir Konu

Gündemin dakika dakika değiştiği bir ortamda, haber bombardımanı altında kalan insan, kimi zaman önemli olanı gözden kaçırabiliyor.

Afganistan'da süren savaş, Amerikan tarihinin en büyük şirket skandalı olarak nitelenen Enron'un batışı, Başkan George W. Bush'un yeni bütçesi, Kış Olimpiyatları, NBC'nin "Friends" dizisinin oyuncularına bölüm başına 1'er milyon dolar vereceğini açıklaması, son haftalarda Amerikan kamuoyunu en çok ilgilendiren konuların başını çekti.

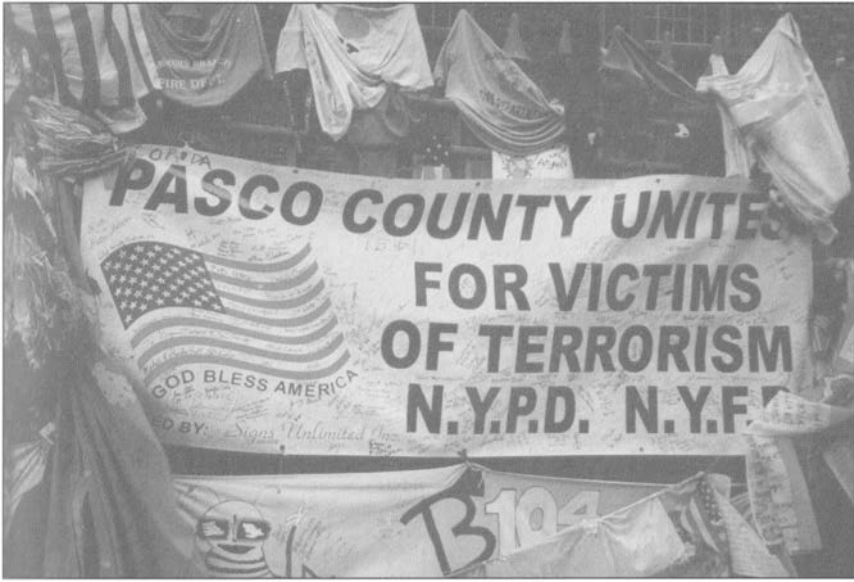
Bunların arasından sıyrılıp gündeme giremeyen önemli bir konu daha var: Okul İdare Heyeti'nin sorumsuzca yaptığı lüks harcamalar ve kamu personeli niteliğindeki öğretmenlerin zam mücadelesi.

Kamuoyuna birbirinden bağımsız olarak yansıyan bu iki olayı birlikte değerlendirince, çarpıklık çok daha belirgin hale geliyor.

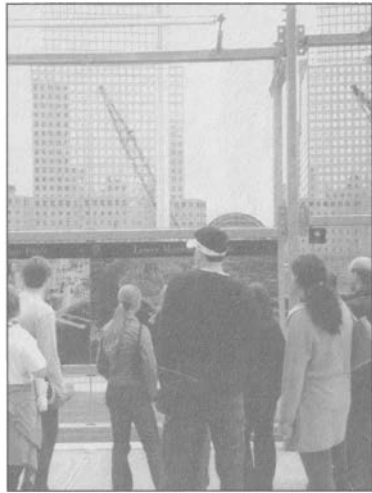
New York'ta belediyeye bağlı olarak çalışan ve devlet okullarının idaresinden sorumlu olan Okul İdare Heyeti, 7 üye ve 30 görevliden oluşuyor.

Bu 7 üyenin her birinin lüks ofisleri, ikişer –isterlerse üçer– asistan ve ikişer sekreterleri, bodyguardları, şoförleri, lüks arabaları var.

Asistanların yıllık kazancı 107 bin dolar, sekreterlerinki ise

- 11 Eylül 2001 sonrasında World Trade Center civarındaki anma panoları. Bu çevre, saldırıdan sonra en önemli turistik bölgelerden biri haline geldi. İnsanlar, demir parmaklıkların ardından, enkazın olduğu bölgeyi izlemeye geliyor.

▲ Filistin'e karşı İsrail-Amerika işbirliğini destekleyen gösteri. Vali ve senatör adayları konuşma yapıyor.

▼ Ortodoks Yahudilerin İsrail ve Siyonizm karşıtı gösterisi.

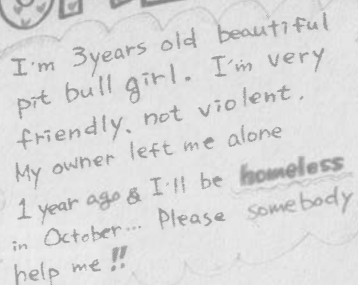

▲ New Yorklular, düşüncelerini – özellikle siyaset, seks ve aşk hakkındaki görüşlerini – restoran, bar ve kafelerin tuvalet duvarlarına yazmayı seviyor.

▼ Tişört mesajları bu kentte çok önemli.

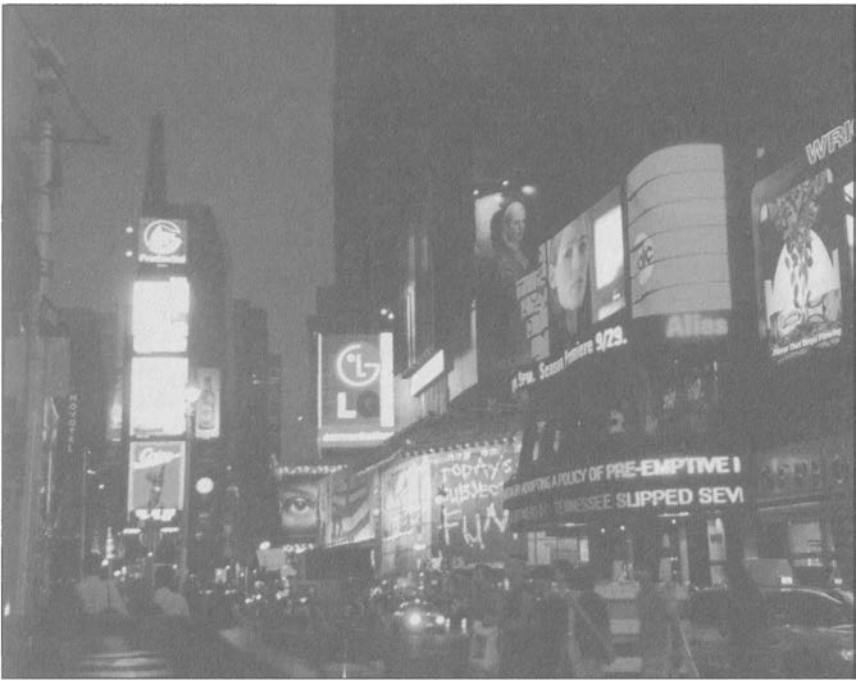
Call 212-262-2166
to save her life.

■ Duvarlara yapıştırılan kişisel ilanlardan örnekler.

■ Alabildiğine cafacalı ve turistik ünlü Times Square'den görüntüler.

WELCOME TO TOMPKINS FIRST RUN

Please exercise common sense. Only enter with dogs that get along with other dogs and people.

1. NO DOGS WITHOUT PEOPLE.
NO PEOPLE WITHOUT DOGS.
2. NO DOG TOYS;
TOYS CAUSE FIGHTS.
3. NO AGGRESSIVE DOGS.
UN-NEUTERED MALE DOGS ARE
LIKELY TO BE MORE AGGRESSIVE
OR PROVOKE AGGRESSION. WATCH
THEM CLOSELY!
4. CLEAN UP AFTER YOUR DOG.
5. WATCH YOUR DOG AT ALL TIMES.
DISCOURAGE BARKING AND DIGGING.
IF YOUR DOG DIGS A HOLE, FILL IT IN.
6. WATCH FOR SIGNS OF AGGRESSION.
DO NOT LET YOUR DOG PESTER
OTHER DOGS.

7. NO DOGS IN HEAT.

8. ALL DOGS MUST BE LICENSED
AND IMMUNIZED. NO DOGS WITH
COMMUNICABLE DISEASES OR
INFECTIONS.
9. IF YOUR DOG GETS IN A FIGHT,
EXCHANGE CONTACT INFORMATION
AND LEAVE.
10. BRING CHILDREN AT YOUR OWN
RISK. KIDS UNDER 10 MUST BE
WITH AN ADULT. KIDS SHOULD
STAY SEATED.
11. NO SPIKED, PRONGED OR PINCH
COLLARS.
12. NO GLASS CONTAINERS OR FOOD

First Run depends solely on its users for
physical maintenance and financial support.
If you use the run, please help out. Send
contributions to:

East Village Parks Conservancy
First Run, PO BOX 138
NY, NY 10009

▲ Tompkins Square Park'taki 'Dog Run' bölgesi. Köpeğiniz yoksa giremezsiniz.

▼ Central Park, New Yorkluların can damarı.

▲ Central Park faytonları.

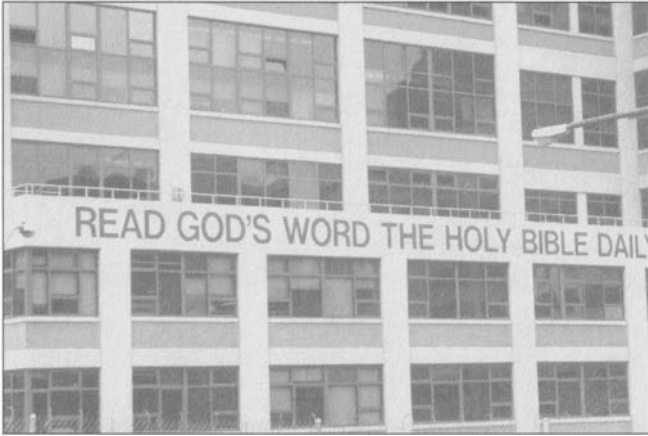
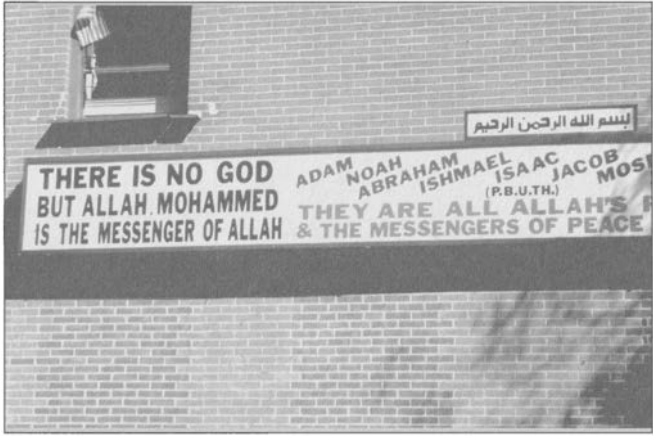

► Halkın çamaşırlarını yıkağığı 'Laundry Service'lerden biri.

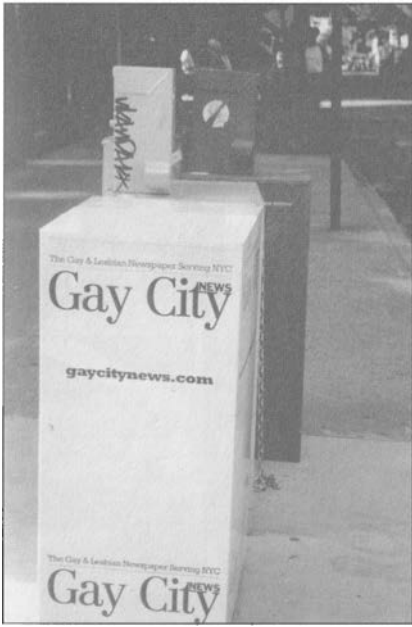

◀ Bu kentte pizza en çok yenen ve en ucuz yiyecek. Adım başı bir pizzacı var.

► Manhattan'ın ortasında, bir İslami derneğin girişinde yer alan ilginç pano

◀ Brooklyn'de bir binanın duvarı.

- ▲ Gay nüfusun yoğun olarak yaşadığı yerleşim bölgesi West Willage ve Christopher Street'ten görüntüler. Bu bölge, gay ve lezbiyen barları, çok sayıda restoranı ile şehrin en hareketli yerlerinden biri.

▼ Brooklyn Köprüsü.

NO War on the World NOT IN OUR NAME

East Meadow
Enter at
5th Ave & 97th St

October 6th
Sunday 1-5pm

- New York sokaklarında, 'Irak'a karşı savaşa hayır' duyuruları. Ağaçlar, çöp ve posta kutuları, metro duvarları pano olarak kullanılıyor.

No Blood
for
OIL!

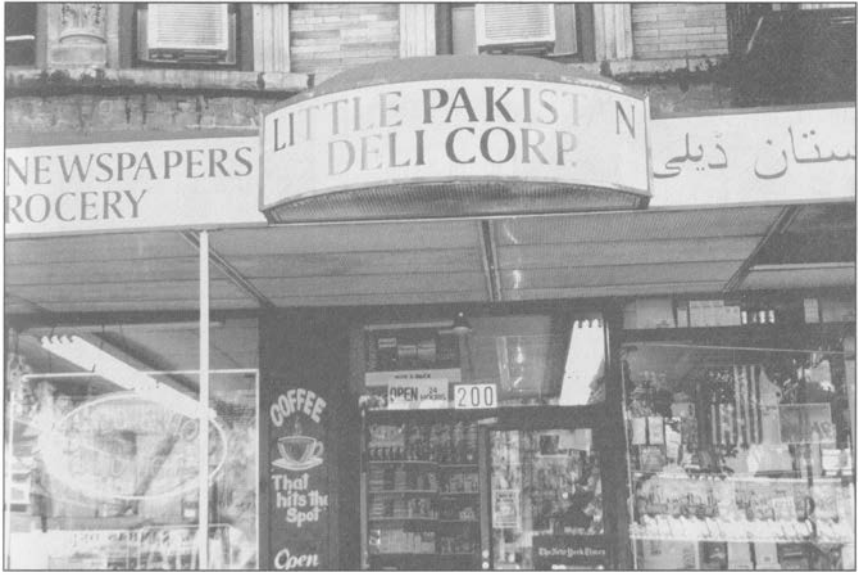
Sat, Oct 26

National March on Washington DC
Stop the War on Iraq
BEFORE IT STARTS

Volunteers
meetings

every Tuesday at 7 am, 25
W. 14th St., Room 204

New York 212.633.6646
Washington DC 202.332.5767
www.internationalANSWER.org

■ Her ülkenin 'küçüğünü' alıp buraya getirmişler; New York olmuş.

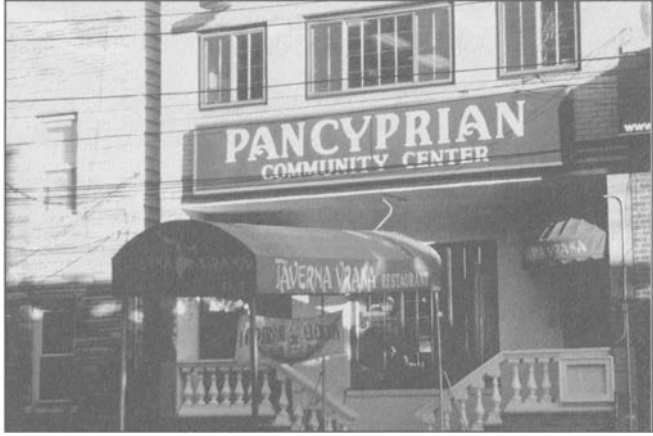
- China Town; Budist tapınakları, canlı balık pazarları, ucuz yiyecek ve kıyafetleri ile New York'taki 'Küçük Çin'. Her zaman kalabalık ve sürekli çalışan sempatik Çinlilerle dolu.

◀ İspanyol kökenlilerin bölgesi Spanish Harlem. Her şey İspanyolca.

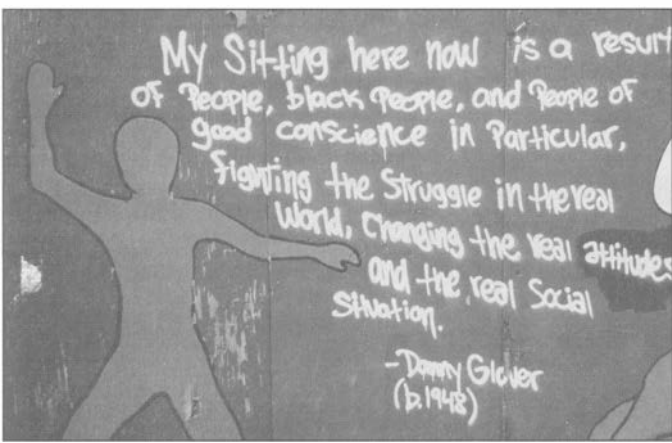
► Astoria'daki Yunan mahallesinde bir taverna restoranı.

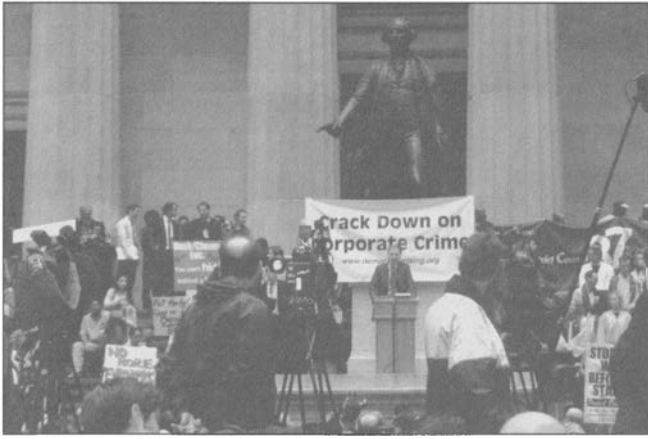

◀ Lower East Side'daki Türk restoranı 'Bereket'.

New York'un en renkli bölgesi Harlem'den görüntüler. Duvar yazılarındaki ırkçılık karşıtı ifadeler dikkat çekici.

◀ Green Party'den başkan adayı olan Ralph Nader'in Wall Street'teki sokak eyleminden görüntüler.

► Kim New York için 'temiz bir şehir' diyebilir?

◀ Kentin en önemli iki sorunu, ücretsiz 800'lü hatlarda bir metro treninde yan yana.

60 bin dolar. Bütün bu harcamalar için belediyenin bütçesinden yılda 4 milyon dolar ayrılmış.

37 kişinin lüks harcamaları için ayrılan bu 4 milyon dolarla ne yapılabilirdi? Yapılan araştırmaya göre, sigortaları dahil 92 yeni öğretmen işe alınabilir, bu öğretmenlere 11.904 saat eğitim verilebilir, 210 yeni sınıf inşa edilebilir ya da 2352 dizüstü bilgisayar alınabilirdi.

Diğer yandan, Öğretmenler Birliği’nin, Belediye Başkanı Michael Bloomberg’den New York’ta devlet okullarında görev yapan öğretmenler için zam artışı talep etmesi, kamuoyunun dikkatini çekiyor.

İstenilen zam, 80.000 öğretmen için toplam 200 milyon dolarlık bir artışı öngörüyor. Bunun yapılması zorunlu gözüküyor.

Çünkü New York’ta yeni göreve başlayan bir öğretmen yılda ancak 32.910 dolar kazanıyor.

Ülkemiz için az sayılmayabilecek bu rakam, Amerika, özellikle de New York için en az gelir grubu düzeyinde.

Sorun, Bloomberg’in bu artış için bütçesinde yer ayırması.

Vali Pataki, bu yıl için istenilen zam miktarını belediyeye aktarmayı öneriyor. Fakat belediye başkanı bu öneriyi kabul etmek istemiyor.

Çünkü gelecek sene de aynı sorunu yaşayabileceğini düşünüyor.

Ortaya çıkan manzara bize hiç de yabancı değil, sonuçları da bildik.

İdealistler hariç kimse devlet okullarında öğretmen olmak istemiyor. Öğretmen açığını kapamak için, gazete, radyo ve televizyon reklamları aracılığıyla, insanlar bu işi yapmaya teşvik ediliyor.

Öğretmenlerin hayat standardı giderek düşüyor. Nasıl olu-

yor bu? Öğretmenliğin en saygın meslek olduğunu öğretmişlerdi.

Eğer hâlâ saygınsa, neden en az gelir grubu düzeyinde?

Eğer hâlâ saygınsa, neden insanlar öğretmen olmak istemiyor?

Eğer hâlâ saygınsa, neden toplum bu mesleğe hak ettiği yeri vermiyor? Önemli olanın kolaylıkla es geçilebildiği yeni dünyada, saygınlığın en temel ölçütü para oldu.

Planlanmış Eğlenceler(!)

31 Aralık 2001 gecesi, dünyanın her yerinde olduğu gibi New York sokaklarını da, özel günlerde eğlenme çabasına düşenlerle doldurdu.

“Planlanmış Eğlenceler”in yaratabileceği hayal kırıklığına düşmemek için uygulanabilecek bir yöntem var: Zamana zihinsel alanda müdahale edip, bir ya da iki gün önce çok daha ucuza eğlenmek ve yılbaşı gecesi de eğlenmeye koşullananları gözlemlemek.

Gözlerimi kamera, hafızamı video bant yerine koyarak geri sarıyorum.

İşte 31 Aralık 2001 gecesi New York’ta görülen, duyulan ve hissedilenler.

Manhattan’ın Lower East Side bölgesinde bir Fas restoranı, her zamankinden daha kalabalık.

Kafalarda şapkalar, ağızlarda düdükler.

Saat 12’ye doğru yaklaşırken gecenin en ilginç anlarından biri yaşanıyor. Türkçe müzik çalmaya başlıyor.

Restoranda bulunan birkaç Türk dışında kimse çalan müziğin ne olduğunu farkında değil.

Bizim için oldukça ilginç.

Manhattan’da, bir Fas restoranında, çokkültürlü bir ortamda yeni yıla İzel’in şarkılarıyla giriyoruz.

Bir dansöz ile zannenin kalabalığı göbek dansı eşliğinde eğlendirme çabası, mekân değiştirme zamanının geldiğini gösteriyor.

. . .

Yeni yıla gireli henüz bir saat olmasına karşın, sokaklar işi biten gerçek çam ağaçlarıyla dolu.

“Nerede Amerikalıların gelişmiş doğa bilinci?” diye düşünmeden edemiyoruz. Taksi bulmak sorun ama biz şans eseri kolay buluyoruz, üstelik şoförümüz de Laz.

Manhattan’ın ünlü Türk dönercisi Yatağan’ın önünden geçerken, orada hesabı olduğunu, istersek gidip onun adına döner yiyebileceğimizi söylüyor.

Meşhur Türk misafirperverliği bu olmalı.

Kimsenin kimseye bir doları karşılıksız vermediği New York’ta 15 yıldır yaşayan Laz şoförün kaybetmediği misafirperverlik etkileyici.

Taksiden iniyoruz. Birileri sokaklarda yerlere eğilip bir şeyler yapıyor.

Hemen her köşe, son moda ve şık giysiler içinde, midesi bozulup çıkaranlarla dolu. Bir yılbaşı klasığı daha.

Sabah saat 02.00 civarında Times Square civarındaki kalabalık dağılmış. Meşhur meydanda her yıl geleneksel olarak düzenlenen ve tüm dünyanın televizyondan izlediği görkemli gösteri, bu yıl her zamankinden kısa sürüyor. Öğlen saatlerinde trafiğe ve halka kapatılmasına, 8000 polisin meydana yığılmasına karşın, terörist saldırı korkusu baskın çıkıyor.

Bir başka farklılık, bu yılki kutlamanın oldukça milliyetçi bir havada geçmesi. Hazır yeni yılı kutlarken ellere bayrakları alıp mavi-kırmızı-beyaz renklerdeki konfetileri atmak, yeni Amerikan milliyetçiliğini doruğa çıkarıyor.

Henüz saat 2.30 ama Rockefeller Center’a büyük bir törenle dikilen geleneksel yılbaşı ağacının ışıkları söndürülmüş.

Amerika’da niye her şey bu kadar çabuk tüketiliyor?

Her zaman yüzlerce insan çeşidiyle bir festival görünümüne sahne olan metro daha da renkli o gece.

Yüzlerinde maskeleri ve farklı kostümleriyle dans edenler ve şarkı söyleyenler.

Sabaha doğru eve giderken, gecenin bittiğini, artık daha ilginç bir şey görülmeyeceğini düşünmek yanlış.

Orta yaşlı bir kadın, caddenin ortasında yanındaki adamı evire çevire dövüyor.

New York’ta yılın ilk bebeği hangisi tartışılarsun, bana kalırsa “yılın bir kadından dayak yiyen ilk erkeği” o adam.

Ben demiştim, planlanmış eğlenceler çok eğlenceli olmuyor.

Son Duraklar

Bir kenti tanımanın yollarından biri, metro hatlarının sonundaki yerleşim bölgelerine gitmek.

Neden?

Çünkü son duraklar, kentin az gelişmiş bölgeleri.

Neden?

Çünkü son duraklar, yoksul halkın yaşam bölgesi.

Neden?

Çünkü son duraklar, dışardan gelenlerin gözlerini boyayan şehir merkezlerinden çok farklı.

Dünyanın en gelişmiş kentlerinden biri olan New York'ta da durum aynı.

“Q” treninin son durağı Rusların ve Yahudilerin yerleşim bölgesi “Brighton Beach”.

Manhattan'dan buraya varmak bir saat sürüyor.

Uçsuz bucaksız denizi ve olağanüstü güzellikteki kum plajıyla sayfiye yeri görünümünde.

İngilizcenin konuşulmadığı ve duyulmadığı bir başka Manhattan bölgesi.

Restoran ve dükkân isimleri çoğunlukla, “Tatyana”, “Moskow”, “İrina” ya da “St. Petersburg”.

Her İngilizce tabelada yazan yazı, aynı zamanda Rusça'ya da çevrilmiş.

Yüksek, kiremit görünümlü ve tek tip binalar hâkim Brighton Beach'te.

Evlerin camlarından Rusça müzikler yayılıyor sokaklara.

Burası New York'taki “Küçük Rusya”.

• • •

“W” treninin güneydeki son durağı “Coney Island”.

Okyanusla buluşan bir başka bölge.

Amerikan filmlerinde görürüz hep, iki sevgili ilk buluşmalarında büyük bir oyun parkına giderler, oyuncak tabancalarla atış yapıp oyuncak ayı kazanırlar, dev hot dog ve patates kızartması yer, dönme dolapta gülme krizine girerler.

Orası Coney Island’daki büyük oyun parkı.

Çarpışan arabalar, sürat motorları, atış poligonları, rengârenk ayrı bir dünya.

Ülkemizdekilerden ne farkı var diye merak ediyor musunuz?

Amerikalıların “hot dog” dedikleri sosisli sandviçin cenneti burası.

Herkes, elinde ketçap ve hardalları parmaklarına taşan devâsâ bir hot dog, kocaman bir şişe içecek ve suratına yapışan mutluluk ifadesiyle dolaşiyor.

Görmeye değer.

“W” treninin kentin kuzeyindeki son durağı ise, “Astoria”.

Ditmars Avenue ve civarı, Yunanlıların yerleşim mekânı.

Birden tavernalar gözünüze çarpmaya başlıyor.

Market camlarında Akdeniz ürünlerinin satıldığı belirtiliyor.

Yunanca yazılar dikkat çekiyor.

Yunanlılar ve Türkler çok yakın yaşıyorlar bu çevrede.

Burası New York.

Burası “Küçük Yunanistan”.

“2” treni, güneyde Flatbush’a kadar gidiyor.

Başka bir Yahudi yerleşim bölgesi.

İbranice konuşuluyor her yerde.

Uzun saçları ve geleneksel kıyafetleri içinde Ortodoks Yahudileri görüyoruz sokaklarda yürüdükçe.

• • •

“J” treninin son durağı, Jamaica Center’a çıkıyor.

Latin kökenlilerin ve zencilerin mekânı.

Caddelerin görüntüsü Manhattan’dan öylesine farklı ki, neredeyim diye düşünmeye başlıyorsunuz.

Bu bölgelerden herhangi birine giderken, hangi hatta binerseniz binin, Manhattan’dan çıktıktan sonra, beyaz Amerikalı kalmıyor trende.

Asya kökenliler, Latin Amerikalılar, Afrikalı Amerikalılar ve göçmenlere hizmet veriyor bu hatlar.

Birdenbire İngilizce duyulmaz oluyor.

Bütün bu kenar semtlerin görünüşleri, Manhattan’dan çok farklı.

Gökdenler yok, kısa kısa, kirli binalar, duvarlarda yazılar, bir bakımsızlık var hepsinde.

Manhattan’ın gösterisinden uzak ama gerçek hayata daha yakın.

Evlerinin balkonlarındaki sandalyelerde oturup yemek yiyor insanlar.

Oysa hiçbir balkonda insan göremezsiniz Manhattan’da. Nedendir bilinmez.

Küçük ülkelerden oluşma dev bir şehir New York.

Hiçbir şeyin aslı yok ama her şeyin küçüğü var burada.

Hepsinden azar azar, ölçüyü kaçırmadan.

Bir mucize kent burası.

Müzikle Tedavi

New York'un ünlü alternatif konser mekânlarından Bowery Ballroom'da bir gece.

Salon iyice dolmuş durumda.

'New Yorker'lar iyi konserin kokusunu almakta çok usta.

Bu şehirde iyi olacağı tahmin edilen bir konserin biletleri aylar öncesinden tükeniyor, son ana kaldıysanız şansınızı karaborsada denemek zorundasınız.

Konser salonlarının girişinde her zaman uzun kuyruklar var, çok beklememek için erken gitmek gerekiyor.

Konser kuyruğunda beklemek her ne kadar heyecanlı olsa da, hava çok soğuk ya da çok sıcaksa bu işkenceye dönüşebiliyor.

Saat 23:00. Işıklar kararıyor ve sahnede yeşil renkli cerrah kıyafetleri ve ağızlarında maskeleriyle Liverpoollu dört müzisyenden oluşan 'Clinic' var.

İki yıl önce Radiohead'le tura çıktıkları günden bu yana "grubun grubu" olarak adlandırılan, ilk seslerini duyurdıkları günden son albümleri "Walking With Thee"ye kadar sürekli The Velvet Underground'la karşılaştırılan, müzik piyasasına yön veren İngiltere'nin ünlü müzik dergisi NME'yi "İngiltere'nin enemy"si olarak tanımlayan Clinic.

"Müzik medyası tarafından genel kabul gören rock" yapmadıklarını düşünüyorlar.

Müzikleri bir parça disco, bir parça jazz-fusion, bir parça beat, bir parça da rock-n-roll, ama kesinlikle heyecan verici, hatta soluk kesmeye yetecek kadar deneysel.

. . .

1997’de Liverpool’da kurulan Clinic, son olarak New York’ ta verdiği iki konserle Amerika’da da giderek artan bir ilginin odağı.

1999 tarihli albümlerinde yer alan “Monkey On Your Back”le öylesine etkileyici bir giriş yapıyorlar ki, genellikle Amerikan tarzı rock eşliğinde bağırıp çağıran ve kendini oradan oraya savurmaya alışan kalabalık biraz şaşkın.

Grubun gitaristi ve vokalisti Ade Blackburn, sadece teşekkür edip şarkıların adını söylüyor.

Sahnede herhangi bir dekor ya da video ekran yok, sadece renkleri değişen spot ışıklar kullanılıyor.

Bazı şarkılara keyboard, bazılarına Blackburn’ün çaldığı armonika, org, mızık ya da Brian Campbell’in çaldığı flüt eşlik ediyor.

Sınırları zorluyor, insanı içine tamamen çeken bas ve bateri soundu ağırlıklı bir müzik yapıyorlar.

2002 tarihli albümle aynı adı taşıyan “Walking With Thee”yi çaldıklarında ise, müzik kalabalığa tamamen hâkim olmuş durumda.

Blackburn’ün bu parçadaki vokali zaman zaman çılgılgı varan, son derece çarpıcı bir vokal.

Fakat birden sound değişiyor.

“Distortions”u çalmaya başlıyorlar.

Yeni albümün en farklı parçası.

Öylesine yavaş, melodik ve güzel ki, Clinic’in kendi müziğini ne ölçüde değiştirerek geliştirebileceğinin göstergesi.

Bazı şarkılarda gözlerinizi kaparsanız, Thom Yorke söylüyor sanabilirsiniz. Clinic elemanları, müziklerindeki Radiohead etkisini yadsımıyor ama asıl büyük etkiyi The Velvet Underground ve Tim Buckley’nin yaptığını söylüyorlar.

Sahnede her zaman sadece 45 dakika kalıyorlar.

Nedenini, “Bizim egosantrik gitar sololarımız yok, şarkılarımız kısa çünkü uzun parçaların zekâ belirtisi olduğunu düşünmüyoruz, vermek istediğinizi üç dakikadan az bir zamanda verebilmek, daha zor ama daha etkilidir. Normalde bir grup sahnede 1.5 saat kalır, bize 17 parçayı çalmak için 45 dakika yeter, zamanı harcamak istemiyoruz,” sözleriyle açıklıyorlar.

Bowery Ballroom’daki kalabalık kesinlikle müziğe doymuş değil, tekrar gelmeleri için büyük bir ısrar başlıyor.

Çok sürmüyor, cerrahlar yine karşımızda.

Üç parça daha seslendirerek tekrar gidiyorlar.

Islıklar ve alkışlar durmak bilmiyor ama tekrar gelmiyorlar.

New York’ta Clinic konseri izlemek ayrı bir deneyim.

Sahnedeki müzisyenlerin kimseyi, hatta dinleyicileri bile hoşnut etmek için değil, yalnızca sevdikleri müziği yapmak için orada olduklarını hissediyorsunuz.

Asla “easy listening” değil, dinleyicinin aklını ve ruhunu işin içine katarak müziğe yoğunlaşmasını gerektiriyor.

O kadar iddialı ki, ya çok seviyorsunuz ya da nefret ediyorsunuz.

Ben çok sevdim.

Üstelik bu doktorlar ruhları tedavi ediyor.

New York Sıcığında Bunalanlara Alternatif Mekân: Kütüphaneler

Anlama yeteneğimizi bloke eden, gözlerimizi karartıp tansiyonumuzu fırlatan aşırı sıcak ve nemli havaya karşı uzmanların önerileri, doğal olarak dünyanın her yerinde aynı.

Bütün bu bilimsel önerilerin yanı sıra, eğer New York'ta yaşıyorsanız köklü bir çözüm daha var: Kütüphaneler.

“Neden benim ülkemde böylesine mükemmel kütüphaneler yok?” sorusunu birçok yabancıнын aklında döndürüp dolandıran ve insanı derin bir kıskançlığa sevk eden kütüphaneler.

Plajda sıcaklığın altında bütün gün yatıp soğuk bir şeyler içerek serinlemeye çalışanların aldığı zevkten daha fazlasını öneriyor New York kütüphaneleri. İçeri adımınızı attığınız anda sizi karşılayan serinlik, gözünüzü açıp beyninizi onarıyor.

Bir iki adım sonra karşınızda bir sergi salonu.

İçerde bilmediğiniz ve ilk kez göreceğiniz neler var?

Gezmeden bilemezsiniz. Karikatürler, eski yazma teknikleri, gravürler... Kütüphanenin bahçesinde biraz oturmak isterseniz güzel bir kafeterya var. Sıcak, soğuk içecekler ve hafif yiyecekler.

Üstelik fiyatlar turistik değil, oldukça ucuz.

İçerde raflar dolusu kitap engin bir dünya sunuyor.

Okuma salonu, kitapseverlerin mabedi; sessiz, serin ve ala-

bildiğine büyük. New York kütüphanelerinin mimarisi oldukça ilginç.

Yüksek tavanlar ferahlık duygusu yaratıyor.

Aydınlatma gözün konforuna uygun şekilde tasarlanmış.

Tasarruflu olsun diye resmi dairelerde kullanılan floresan ışığının rahatsızlığını hissetmiyorsunuz.

Her masada kendi kendinize araştırma yapabilmenizi sağlayan bilgisayarlar var.

Tarama yapmak için sıra beklemiyorsunuz.

New York'ta ücretsiz internete bağlanma olanağı veren yerlerden birisi de bu kütüphaneler.

Bunun için hazırlanmış bir listeye adınızı yazıp imzalamanız yeterli.

Raflar dolusu kitabın çekiciliği karşısında etkilenmemek olanaklı değil.

Yılın en sıcak gününde bir çocuğa, bütün dondurma çeşitlerini önermek gibi bir şey bu.

İsteddiği kadar yiyebilir, üstelik ücretsiz.

Yukarı kata çıkıyorsunuz, etraf çok sessiz.

Mikrofilm odasına girip araştırma yapabilirsiniz.

Çeşitli kategorilere ayrılmış binlerce yayın emrinizde.

Bir başka odada video kasetler ve DVD'ler var.

Oldukça yeni filmleri hiçbir ücret ödmeden izlemeniz mümkün.

Bir kat daha yukarı çıkıyorsunuz.

Kütüphaneye gelir sağlamak üzere çeşitli hediyelik eşyaların satıldığı bir mağaza var.

Öylesine ilginç ve güzel eşyalar satıyorlar ki, dolaşmak epeyce vakit alıyor. Kütüphane elemanları niye bu kadar ki-bar?

Acaba devlet çok mu para ödüyor onlara? Ah, ülkemizin kütüphanecileri... Kütüphanecilik benim ülkemde niye en az tercih edilen mesleklerden biri? Niye üniversite giriş sınavla-

rında, açıkta kalmamak ya da askerlikten kaçmak için işaretlenen bir seçenek?

Kütüphanede çalışmak zevk olamaz mı?

Öğretmenlerle kütüphanecilerin kaderi aynı.

Karşılığında alabileceğimiz maddi kazanç miktarının, mesleğimizin saygınlığını belirleyen tek etken oluşuna neden şaşırıyoruz ki?

Materyalist dünyanın kuralları işliyor.

New York kütüphaneleriyle ilgili bir başka gözlem de şu: Kapılar açılmadan önce girişte mutlaka sıra oluyor.

İçeri girmek isteyenlerin oluşturduğu sıra.

Bir parçası olmaktan mutluluk duyacağınız bir sıra.

Ziyaretçilerin yaş paleti çok geniş.

Gençler ve yaşlıların vakit geçirdikleri ortak bir mekân burası.

New York kütüphaneleri hayran olunacak kadar interaktif.

Şiir okuma günleri, çocuklar için masal okuma seansları, yaratıcı yazarlık kursları, anadili İngilizce olmayanlar için yoğunlaştırılmış dil kursları, tartışma grupları, film izleme ve yorumlama grupları, bilgisayar eğitim sınıfları, bu interaktif çalışmalardan bazıları.

Kurslar ücretsiz ve herhangi bir alanda deneyimi olan uzmanların eğitici olarak katılımına açık.

Çocuğunuzun okul sonrası gidecek yeri mi yok?

Bunun için ayrıca para harcıyıp özel kurslara para ödemenize gerek yok. Kütüphanelerde okul sonrası yaratıcı aktiviteler yapılıyor.

Okuyucudan beklenen yalnızca ilgi.

Beklediğinin de fazlasını alıyor New York kütüphaneleri.

Okuduğu kitapları ve diğer materyalleri bağışlamak için gelenler hiç eksik olmuyor.

Otobüste ya da metroda okuyanların ellerindeki kitaplara baktığınızda, “The New York Public Library” damgasını görüyorsunuz sürekli.

Kütüphaneye gidip düzenli olarak kitap alma ve okuma, New Yorklu’nun günlük alışkanlığı, hayatın vazgeçilmezlerinden biri.

Markete gidip yiyecek alışverişi yapmak ya da çamaşır yıkamak gibi.

Toplum yaşamıyla bütünleşen kütüphaneler, hayal değil. Sadece buna alışık olmayanları büyüleyecek düzeyde.

Dışarıda serin bir gün yaşıyor ya da hava dayanamayacağınız kadar soğuk mu?

Fazla paranız da yok.

Buyurun New York kütüphanelerine.

İçerde derin ve konforlu bir dünya var.

Ay ve Yıldızlar Projesi

New York Ulusal Sanat Kulübü'nde Orhan Taylan sergisi, Central Park'ta 2000 kişinin izlediği Ömer Faruk Tekbilek konseri, dünyanın sayılı caz kulüplerinden Blue Note'da Okay Temiz ve Audio Fact konseri, The Aldrich Museum of Contemporary Art'ta Haluk Akakçe sergisi, New York Türk Filmleri Festivali, Aksanat'ın sahnelediği *Molly S.* adlı oyun, Türk-Amerikan toplumunun ilk organize görsel sanatlar sergi ödülleri programı ve daha birçokları.

İlk duyulduğunda birer hayalmiş sanılabilecek bu projeleri gerçeğe dönüştüren bir vakıf var: The Moon And Stars Project (Ay ve Yıldızlar Projesi).

Nisan 2001'de vakfa dönüşen organizasyon, Türkiye ile Amerika arasındaki sanat ve kültür köprüsünü güçlendirme çalışmalarını New York'ta sürdürüyor. Çok farklı kültürlerin kendine yer bulduğu bu dünya kentinde, her azınlığın sesini duyuracak dernek ve vakıfları var. Ay ve Yıldızlar Projesi, Türkler açısından bu açığı doldurma yolunda atılmış çok ciddi bir adım.

Diğer dernek ya da vakıflardan ayrılan yönü, çalışmalarını tamamen kültür ve sanat alanında yoğunlaştırmış olması.

Henüz çok genç olmasına karşın, çok yol kateden vakfın sırrı, gönüllü çalışanların yaptığı olağanüstü katkı.

Vakıf Başkanı Nur Emirgil, sürekli olarak görev yapan 30 görevliye ek olarak, birbirinden değerli isimlerin yer aldığı yönetim kurulu ve uzmanlıkları nedeniyle danışmanlık yapan-

ların katkılarının yanında, proje bazında gönüllü çalışanlara özellikle dikkat çekiyor.

Gönüllü grafikerler, gönüllü tercümanlar, gönüllü şoförler, gönüllü reklamcılar...

Ahmet Erteğün'den limuzin şoförüne kadar, genç ya da yaşlı, zengin ya da fakir, yıllardır New York'ta yaşamalarına karşın yolları kesişmeyen insanlar, bu proje ile ilk kez bir araya geliyor.

Projenin belki de en heyecan verici tarafı bu. Kültür ve sanatın etrafında toplanan farklı altyapılara sahip ama aynı heyecanı taşıyan insanlar.

Yıllar önce 30-40 bin dolarlık bütçeyle çıktıkları yolda gerçekleştirdikleri etkinlikler öylesine ilgi çekmiş ki, artık Amerika'nın en saygın kurumlarından ünlü Smithsonian Enstitüsü ve Lincoln Center Vakfı arayarak işbirliği önerisinde bulunuyor.

Vakıf böylece bir diğer amacına da ulaşmış oluyor.

Kendi kendimize gerçekleştireceğimiz ve izleyeceğimiz etkinlikler yerine, Amerikalılarla işbirliği yapmak ve Türk kültür ve sanatını Amerikalılara tanıtmak.

Sponsorları arasında başta Koç Ramerica Grubu olmak üzere birçok saygın kurumun yer aldığı Ay ve Yıldızlar Projesi, bu yıl daha büyük başarılarla imza atmayı hedefliyor.

Geçen yıl düzenledikleri etkinlikleri birçok eyaletten 8 bin kişi, web sitelerini 110 bin kişi ziyaret etmiş.

Gerçekleştirdikleri büyük başarılar için Ay ve Yıldızlar Projesi'nin çalışanlarına ve yüzlerce gönüllüye teşekkür etmek gerekiyor.

Fakat yalnız teşekkür değil, maddi ve manevi destek de gerekiyor.

Bugüne kadar yapılanlar, gelecekteki başarılarının göstergesi.

“Yurtdışında yaşayan Türklerin gerçekleştirdiği en ihtiraslı

kültürel proje” olarak adlandırılan May Fest’le başlayan yol, biraz destekle, çok daha ses getiren, başarılı bir noktaya taşınabilir.

İlgilenenler için vakfın web adresi:

www.moonandstarsproject.org

Sizin Tişörtünüzde Ne Yazıyor?

Tişört mesajlarının en önemsendiği kent New York olmalı.

Yolda yürürken gözümüze sürekli bu mesajlar çarpıyor.

Burada tişörtünüzde yazan yazıya göre karakterinizin ipuçları belirleniyor. Nerelisiniz, dini inancınız ne, hangi tür müzik dinliyor, politikada hangi tarafı tutuyorsunuz, hayata bakış açınız ne?

İşte durumu daha iyi açıklayacak birkaç tişört mesajı:

“Milyoner Olmak İstiyorum. Evet, Bu Son Cevabım.”

“Alkolik Değilim. Sarhoşum. Terapiye Alkolikler Gider.”

“Orospu Değilim. Bu Yüzden de Popüler Değilim.”

“Çok Meşgulüm. Sen de Çirkinsin. İyi Günler.”

“IQ Testim Negatif Çıktı.”

“Sadece Fahişelerle Çıkarım.”

“Kız Arkadaşınla Yattım.”

“Erkek Arkadaşınla Yattım.”

“İçerde Şeytan Var.”

“Deliyi Rahatsız Etmeyin.”

“Seninle Pratik Yapmak İçin Bile Yatmazdım.”

Klasik “I Love New York”, “Brooklyn”, “The Bronx” yazılı tişörtlerin yanı sıra, bu tarz mesajların yazıldığı tişörtler New York’ta çok yaygın.

Amerikalıların düşüncelerini tişörtle yaymaya büyük bir eğilimi var. Pazarlama cenneti Amerika'da buna şaşdırmamak gerek aslında.

Hemen her konuda pazarlanacak bir yön bulmakta üstlerine yok Amerikalıların.

Satışı artıracak her yöntem derhal geliştiriliyor.

Daracak bir kot pantolonun üstüne kısacık yırtık bir tişört giymiş genç bir kız yürüyor Lower East Side'da. Tişörtündeki mesaj çok açık: "Ye beni, ısırsı beni, sev beni"

Fakat New Yorklular bu tarz doğrudan mesajlara öylesine alışmış ki, kimse dönüp ikinci kez bile bakmıyor bu genç kıza.

Tişörtünde Türkçe bu mesaj yazan bir genç kız İstanbul'da rahat dolaşabilir miydi?

Bir başka tişörtün üzerinde David Bowie'nin Ziggy Stardust döneminden muhteşem bir resmi var.

Altındaki yazı yine esprili: "Mick Jagger'ı Becerdim."

Tişörtlerdeki yazıların gelişen sosyolojik, ekonomik, politik ve kültürel gelişmelere olan uyum hızı ise, insanı hayrete düşürecek kadar yüksek.

Ünlü genç sinema oyuncusu Winona Ryder'ın Los Angeles'taki lüks Saks Fifth Avenue mağazasında hırsızlık yaparken yakalanmasının hemen ertesinde, yeni bir tişört daha piyasadaydı. Winona Ryder'ın fotoğrafının üstünde, genç oyuncunun özgürlüğünü destekleyen ilginç bir mesaj var: "Free Winona".

Sakın yanılmayın, siz bir kibrit çöpü çalarsanız kodesi boy-larsınız, ama o Winona.

11 Eylül'den sonra rahatsız edici bir şekilde, tişört mesajlarına bazı milliyetçi ve dini unsurlar eklendi.

Örneğin, üzerinde Usame bin Ladin'in fotoğrafı olan bir tişörtün yazısı "Ölü ya da Diri".

Amerikan bayraklı tişörtlerdeki yazılar genellikle, "Amerikalı Olmaktan Gurur Duyuyorum", "Tanrı Amerika'yı Korusun" ve "Ayaktayız. Amerika Birleşti" şeklinde. Amerikalılara, bize oranla çok daha dindar ve milliyetçi olduklarını söyleyince şaşırılmış görünüyorlar.

Türkiye'de üzerinde "Türk Olmaktan Gurur Duyuyorum" ya da "Allah Türkiye'yi Korusun" yazan bir tişörtü giyen birini gördünüz mü hiç?

Cinsellik ögesinin ön plana çıktığı tişörtlerdeki yaratıcılığa ise şapka çıkarmak gerekiyor.

Bu yaratıcı mesajlardan biri salatalığın neden erkeklerden daha iyi olduğunu 15 maddede açıklıyor.

İlk maddeyi söylersem, nasıl yaratıcı olduğu anlaşılacaktır eminim: "Salatalıklar, Bir Hafta Sert Kalabiliyor."

Ben bu tişört mesajlarını çok seviyorum.

En azından sosyete mensuplarının üzerinde sürekli gördüğümüz, prestij unsuru olarak görülen, dev harflerle "DKNY", "Armani" ya da "Calvin Klein" gibi moda firmalarının markalarını insanın gözünün içine sokan ve giyeni yürüyen reklam panosu haline dönüştüren kişiliksiz tişörtlerden çok daha yaratıcı, esprili ve komik.

Sizin tişörtünüzde ne yazıyor?

Televizyondaki Türkiye

Elinizde kumanda aleti, kanal kanal gezinmeyi sevenlerden misiniz?

Bu gezinme sırasında karşınıza ne çıkarsa en çok şaşırsınız?

Şiddet dolu kanlı bir sahne mi, bir cinayet anı mı, bir seks sahnesi mi yoksa Meclis'te kavga eden milletvekili görüntüleri mi?

Hepsi olabilirdi, fakat televizyonlarda izlenen bu tarz sahneler artık sıradanlaşmaya başladı.

Hele Amerika'da New York'ta televizyon izliyorsanız, Howard Stern ya da Jerry Springer'ın şovları ve "Fear Factor" gibi programlar sayesinde şiddet ya da seks dolu sahneleri görmeye alışıyorsunuz.

Sizi ancak hiç beklemediğiniz anda karşınıza çıkan Türkiye görüntüleri şaşırtabiliyor.

Salı akşamı elimde kumanda aleti, başlıyorum gezinmeye ve kablolu televizyonda WNJM kanalında Türkiye üzerine çekilmiş bir program yayında.

Oldukça şirin İngiliz sunucu bayan, sırtında çantası, Kapalı Çarşı'da dolaşıyor. Çarşı esnafı çok içten, sunucu bayana hediyeler veriyor.

Özlem dolu gözlerle izliyoruz: Aaa! Ne güzel, Kapalı Çarşı!

Program devam ediyor ve ettikçe ilginçleşiyor.

Şimdi Mavi Cami, yani Sultanahmet Camii'ndeyiz.

Güzelim çinilerin yanı sıra ekrana sürekli türbanlı kadınlar geliyor.

İngiliz sunucu da türbanlı.

Oradan bir başka camiye gidiyoruz.

Yine camideki namaz ve hocalar ekranda.

Sunucu ekliyor: “Dünyanın hiçbir kentinde bu kadar cami bir arada yok.”

Sıra Edirne’de, Selimiye Camii’ndeyiz.

Caminin muhteşem mimarisine bir kez daha hayran kalıyoruz, yine türbanlı kadınlar ve namaz kılanlar ekranda.

Kırkpınar Güreşleri’ne uğruyoruz.

Sunucu, erkeklerin nasıl tüm vücutlarına zeytinyağı sürüp güreşmeye başladıklarını anlatıyor.

Birdenbire ekranda çimlere yayılmış kuzu çevirme yapan insanların görüntüsü.

Bu defa Beyoğlu’ndayız.

Kallavi’de içki içip, sokakta göbek atanlar ve dansözler ekranda.

Sunucu Beyoğlu’nda gece dolaşüyor ve İstanbul’un gece hayatının hareketliliğinden söz ediyor.

Yanında iki eşcinsel var.

Vücutlarında hiçbir estetik cerrahi olmadığını söyleyip düzgün bacaklarıyla övünüyorlar ve İstanbul caddelerindeki çalışma yöntemlerini gösteriyorlar. Arabalar duruyor, pazarlık yapılıyor.

Sunucu bayan İstanbul sokaklarında dolaşırken “Midnight Express”e değinmeden yapamıyor.

“Burası da ‘Midnight Express’in geçtiği mekânlardan biri,” diyor.

Program boyunca başka neler görüyoruz?

Pera Palas, Türk lokumu, Üsküdar vapuru, Mevlevi dansı ve Florence Nightingale Müzesi.

İstanbul'a ve Edirne'ye yapılan dokuz günlük bir gezinin mekânları bunlar.

Esas olarak, Türkiye aleyhine ya da lehine çekilmiş taraflı bir program izlemiyoruz.

Tersine sunucu bayan, cami önünde programı noktalar-ken, son derece sevimli bir şekilde, ülkemizin ne kadar egzotik ve görülmeye değer olduğundan, insanların içtenliğinden, yemeklerin ve doğanın güzelliğinden söz edip herkesi Türkiye'yi görmeye davet ediyor.

Fakat bir düşünce kafamıza saplanıyor.

Ekranda görülen imajlar neden bu kadar klişe?

Elbette camilerimiz, göbek dansımız ve yağlı güreşimiz var ve bunlar da görülmeye değer, fakat sanki bir şeyler eksik.

İstanbul deyince aklınıza yalnızca bunlar mı geliyor?

Elimize kalem-kâğıdı alalım ve kısa notlar tutalım, başka nelerimiz var bu kentte?

- Üç büyük imparatorluktan izler taşıyan tarihi yapılar,
- Mimarlık harikası Ayasofya,
- Aya İrini,
- Boğaz'daki balıkçılar,
- Piyer Loti Kahvesi,
- Eminönü'ndeki güvercinler,
- Kız Kulesi,
- Beyoğlu Balık Pazarı,
- Çiçek Pasajı,
- Arnavut kaldırımli Arnavutköy sokakları,
- Rumelihisarı,
- Topkapı Sarayı,
- Arkeoloji Müzesi,
- İstanbul'u özel kılan uluslararası festivaller (İstanbul Müzik Festivali, İstanbul Film Festivali, İstanbul Caz Festivali, İstanbul Bienali).

Bu liste bu yazıya sığmayacak kadar uzatılabilir.

Herkesin listesi de değişik olabilir ama yurtdışında yaşıyorsanız ve ülkenizle ilgili bir program izliyorsanız, göbek dansı ve yağlı güreşe ek olarak, dünyanın çağdaş bir ülkesi olduğunuzu gösteren kültürel faaliyetlere ilişkin bilgiler de verilmesini istiyorsunuz.

İstanbul egzotik olduğu kadar çağdaş, Asyalı ya da Amerikalıların birçoğunun ısrarla söyledikleri gibi “Ortadoğulu” olduğu kadar Avrupalı bir metropol. Bütün güzelliği de bu özellikleri içinde barındırıyor olabilmesinde.

Bir Amerikalı’ya ya da Avrupalı’ya çelişkili gibi gözüксе de, Türkiye’de yaşayan insanların çoğunluğu Müslüman ama Türkiye laik, kadınları camide başlarını örtse bile günlük hayatta başı açık gezme özgürlüğüne sahip, coğrafi konumu nedeniyle hemen Ortadoğu’nun yanı başında olsa da 80 yıl önce demokratik düzende çağdaş normlarda yaşamayı tercih etmiş bir ülke.

Neden Türkiye üzerine yapılmış birçok programda, Türkiye’nin laikliğinden söz edilmez?

Türkiye’yi tanıtmak üzere yapılmış bir programda, bu ülkenin dünya üzerinde nüfusunun % 95’i Müslüman olan tek laik ülke olduğunun belirtilmemesi büyük eksiklik değil mi?

Eksikliğin kaynağı yalnızca program yapımcıları değil elbette.

Başka kimlerin eksikliği var dersiniz?

Turistler İçin Sıradışı Bir Gezi Rehberi

Her New York'a gelene söylenir: "Times Square'e git, Madame Tussaud Müzesi'ni gez, Empire States binasının tepesine çık, 'The Lion King', 'Aida', 'The Beauty and The Beast' gibi Broadway şovlarına git, Central Park'ta gez, Starbucks'ta kahve iç, Fifth Avenue'de alışveriş yap, Türkiye'ye henüz gelmeyen bir filmi izle, dönünce hava atarsın, Metropolitan Müzesi'ne git..."

Bu önerilere karşı değilim ama sadece bunları yaparak New York'tan ayrılan biri için çok şey eksik kalır.

Herkes tarafından bilinen turistik yerlerinin yanı sıra, ancak içinde yaşayanların keşfedip bilebileceği öylesine mekânlara var ki, onlar bu kenti New York yapıyor.

Alternatif geziye hazır mısınız?

Sabah kahvaltısı için mutlaka Amerikan tarzı kahvaltı veren bir kafeye gidin. Vegan değilseniz, rahatlıkla yiyebileceğiniz omlet çeşitlerinden ve bagel sandviçlerden yiyeceğiniz.

Yanında patates kızartması ya da 'muffin' denilen keklerden de veriyorlar. Çok kalorili ama New York'ta rejimi ya da kilonuzu korumayı bırakın.

Aksi takdirde tüm gezi bir işkenceye dönüşür.

Kahvaltı için East Village'da tam 7. Sokak ile Avenue A'nın kesiştiği yerdeki 7A, St. Marks Place'deki Café Magador, East Houston üzerindeki Café Colonial ve Upper West Side Amsterdam Avenue'deki Barney Greengrass şiddetle önerilebilir.

Hem fiyatları uygun, hem de atmosferleri çok hoş.

Hafta sonu gidildiğinde, brunch'lara aşırı talep nedeniyle bir süre ayakta masa beklemek zorunda kalınabiliyor.

Çeşitli mutfakların karışımından hoşlanır mısınız?

Yanıtınız evetse ve mükemmel bir brunch yapmak isterse-
niz, Pazar günü Essex Street'teki Essex'e gidin.

Kentin en iyi brunch'larından biri.

Menü'ye bakınca şaşıracaksınız.

Yahudi ve Latin yemeklerinin karışımı çok ilginç.

Tompkins Square ve Washington Square Park'ı görmeden New York'tan ayrılmayın sakın.

Tompkins Square Park, bu kitabın bir başka bölümünde anlattığım gibi, evsizleri, hippileri ve punk'ları ile New York'un özünü barındırıyor içinde.

Bu parktaki 'dog-run' bölgesine gidin ve köpeklerin oradan oraya koşuşunu seyredin, ilaç gibi, sorunlarınızı bile unutu-
yorsunuz.

Şansınız varsa, bir rock konserine ya da tekno partisine bi-
le rastlayabilirsiniz. Washington Square Park, New York'un
narkotik polislerinin mekânı.

Çünkü bu parkta her türlü uyuşturucuyu satın almak ola-
naklı.

Gidip bir banka oturuyor alıcı, yanına bir zenci ya da Latin
Amerika kökenli biri geliyor, bir süre sonra sohbet etmeye
başlıyorlar.

Alıcı ilgileniyorsa, sohbet devam ediyor, pazarlık konu-
şuluyor, yoksa satıcı uzaklaşıyor.

Polisin park çevresinde ve içinde sürekli tur atmasına kar-
şın, her şey tıkır tıkır işliyor.

Filmlerde sıkça görülen bir manzara.

Washington Square Park, New York Üniversitesi'ne yakın
olması nedeniyle öğrencilerin de mekânı.

Özellikle yazın çeşitli konserler, caz orkestraları dinlemek

ve çimenlerde yatmak isterseniz, uğramadan geçmeyin bu parka.

Yorulduunuz, canınız kahve içmek istedi.

Buyurun kafelere.

Adım başı bulabileceğiniz Starbucks kafeleri popülaritele-
rine karşın önermeyeceğim.

Küçük işletmeleri iş ahlakına uygun olmayan yöntemlerle
yok edip (Naomi Klein “No Logo” adlı kitabında detaylı ola-
rak anlatıyor bu yöntemleri) her yere yayılan bu kafelerin am-
biyansları tamamen özgünlükten yoksun, şablon dizayn.

Kahveleri de mantıksız bir şekilde pahalı.

New York’un caddeleri Starbucks’ın olsa da, ara sokaklar
hâlâ küçük işletmecinin.

West Village’da MacDougal Street’teki Café Esperanto,
New York’un en özgün kafelerinden biri.

Gerek dekorasyonu ve ambiyansı, gerekse müşterilerinin
farklılığı ile, görülmeye değer gerçek bir kafe.

Bilinmesi gereken önemli ve iyi olmayan bir özelliği, içinde
sigara içilebilmesi.

Bu özellikteki diğer kafeler, East Village’daki Café Pick Me
Up ve Upper East Side’daki DT/UT.

Her üç kafeye de dizüstü bilgisayarınızı alıp gidebilir ve
saatlerce oturabilirsiniz. Güzel arkadaşlıkların başlangıcı aynı
zamanda bu kafeler.

Gelenler genelde aynı, bir süre sonra herkes birbirini tanı-
maya başlıyor.

Greenwich Village’da MacDougal Street üzerinde uğrana-
cak bir diğer kafe “Café Wha?”

Neden uğranılması gerekiyor? Çünkü bir zamanlar Jimi
Hendrix burada çalmış.

Değmez mi gitmeye?

Sözü edilmesi gereken bir başka kafe, yine East Village’daki
Alt Café.

Ne kadar rengârenk punk saçlı, yırtık kıyafetli, sıradışı görünüşlü tip varsa, hepsini orada görmek mümkün.

“Let’s Get Dirty!” diyor bu kafe!

Internete bağlanabilirsiniz, koltuklarda yatabilir, masalara ayaklarınızı uzatabilirsiniz.

Sadece gelen gidenin ilginçliğini seyretmek için bile gidilebilir.

Bu kafe punk rock kokuyor!

Bir uyarı: Tuvaleti kullanmamaya çalışın, hiç hijyenik görünmüyor. Fakat yine de içine girip bakın, özellikle duvarlardaki yazılar inanılmaz yaratıcı.

Böyle bir tuvalet ancak New York’ta ve East Village’da olabilir.

“You’ve Got Mail” adlı filmi izleyenler, Meg Ryan ile Tom Hanks’in buluştuğu şirin kafeyi hemen hatırlar.

Upper West Side’daki bu kafenin adı “Café Lalo”.

Muhteşem gözükten cheesecake çeşitleri ve tatlıları var.

Kahveleri olağanüstü.

Mutlaka gidin ama çok kalabalık olduğu için hafta sonunu değil, hafta içini ve geceyi tercih edin.

Fransız tarzı pencerelerden içeri süzülen gece ışıkları sizi mutlu edecek.

New York, bir restoran cenneti.

Öylesine çok alternatif var ki, nereye gideceğinizi bilmezseniz, hem vakit hem de para kaybedersiniz.

Çok lüks restoranlardan hoşlananlar için Britney Spears, Robert DeNiro gibi ünlülerin sahip olduğu restoranlar öneriyor.

Sakın merak edip Bruce Willis, Arnold Schwarzenegger ve Sylvester Stallone’nin sahibi olduğu, Times Square’deki Planet Hollywood’a gitmeyin.

Yemek ve içkiler kötü, servis yavaş, fiyatlar pahalı ve her şey sıradan.

New York'ta mutlaka gidilmesi gereken restoranlardan biri Williamsburg'deki "Planet Thailand".

Manhattan'dan gidildiğinde Brooklyn'deki ilk durak olması nedeniyle, uzak da değil.

Çok büyük bir mekâna yayılan restoran Tayland ve Japon mutfağından örnekler sunuyor.

İçinde iki içki barı ve iki de sushi barı var.

Dekorasyonu oldukça ilginç ve her gece ayrı bir DJ çalışıyor.

Yemekleri inanılmayacak kadar ucuz ve lezzetli.

Soho Mulberry Street'teki Etiyopya restoranı "Ghenet"i şiddetle tavsiye ediyorum.

Yemek yerken eğlenmek istiyorsanız kaçırmayın.

Çatal, bıçak ya da kaşık kullanmanıza kesinlikle izin yok.

Her şey elle yeniyor.

Üstelik yemekler o kadar güzel ki, parmaklarınızı da yiyebilirsiniz.

İnsan yemek yerken de düşünüyor.

Etiyopyalılar ülkelerinde açlıktan ölerken, onların yemekleri New York'un bu lüks semtinde büyük ilgi görüyor.

Soho'da ve Upper East Side'da birçok kaliteli restoran var ama vegan birisi olarak yemeklerini tatmadığım restoranları önermeyeceğim.

Bu konudaki tek önerim, New York'ta kaldığınız her akşam, Türkiye'de yeme şansı bulamadığınız değişik ülke yemeklerini tatmanız.

Örneğin lüks bir Fransız restoranı yerine, Endonezya, Bangladeş, Malezya, Vietnam, Brezilya, Portekiz, Ukrayna, Peru, Kolombiya, Porto Riko mutfaklarının ilginç örneklerini deneyebilirsiniz.

Fakat asla klasik, salaş bir Amerikan 'diner'da yemek yemeyi unutmayın.

Amerikan tarzı kocaman porsiyonlarda tıka basa doymanın doyulmaz mutluluğunu yaşayacaksınız.

Bunu yapabileceğiniz yerlerden biri, Lower East Side’da East Houston üzerindeki klasik Amerikan diner Katz’s Deli.

Başrollerinde Meg Ryan ile Bill Crystal’in rol aldıkları “When Harry Met Sally” adlı filmi seyredenler hemen hatırlayacak.

Meg Ryan’ın masada yemek yerlerken çok gürültülü bir şekilde orgazm taklidi yaptığı ünlü sahne burada çekildi.

Wall Street... Dünya para piyasalarının kalbinin attığı yer.

Bu çevredeki restoranlardan birinde hafta içi öğlen yemeği yemeyi unutmayın.

Broker’ların konuşmalarına kulak misafiri olacaksınız.

Yolda ya da metroda duyduğunuz konuşmalara benzemiyor bu konuşmalar.

İlginç bir deneyim olabilir.

New York birçokları için bir alışveriş cenneti.

Bana kalırsa, zamanınızı Soho’daki sanat galerilerini gezmekle geçirin derim ama biliyorum kimse vazgeçmeyecek bu kentte çılgınca alışveriş yapmaktan.

O nedenle, en azından bu konuda bazı önerilerde bulursam birileri bana müteşekkir kalabilir.

Alışveriş için “Macy’s”e gitmeyin.

Her zaman insanın başını döndürecek kadar kalabalık.

Dünyanın en büyük mağazası olduğunu iddia ediyorlar.

İlginç, özel ve ucuz bir şey bulmanız zor.

Her yerde bulunabilen birçok markayı bir araya topladığı için bazıları tarafından tercih ediliyor.

Bloomingdale’s Macy’s benzeri büyük bir mağaza, daha pahalı ama farklı markaları da bulma şansını var.

Toplu alışveriş yapmak isteyenler için önerilebilir.

Kıyafet alışverişi için H&M adlı mağazaya uğrayın.

Hem modaya uygun, hem de ucuz her şeyi burada bulabilirsiniz.

Elinizi attığınız ürünlerin yüzde sekseninin üzerinde “Made in Turkey” yazısını göreceksiniz.

“Öyleyse neden kendi malımızı New York’ta dolarla alalım?” sorusu mantıklı. Türkiye dışında Yunanistan, Bangladeş, Malezya, Çin, Hint yapımı mallar da satılıyor.

Soho’da yeni açılan Prada mağazasına alışveriş için gidin diyemem.

Fiyatlar mantık sınırlarının dışında.

Fakat bu mağazayı farklı dekorasyonu için, ne yapın edin görün, hayran kalacaksınız.

Soho’daki Mott Street, New York’un en gözde sokaklarının başında geliyor.

Bu sokak, şık restoranları ve pahalı butikleriyle ünlü.

New York modasına ilişkin bilgi almak amacıyla hoş bir gezi yapılabilir.

Kitap meraklıları, kentin her yerine yayılmış bulunan Barnes & Noble’a mutlaka uğrayacaktır.

New Yorkluların kitap almanın yanında, kafesinde oturup istedikleri dergi ya da kitabı ücretsiz okumak için kullandıkları kitapçılar bunlar.

Herhangi bir kitabı satın almadan, her gün kafede oturup okuyarak bitirmek mümkün.

Kitap satın alacaksanız, Barnes & Noble’dan önce, Strand Kitapçısı’na gitmek çok akıllıca.

Yeni ya da ikinci el kitapları yarı fiyatına, bazen çok daha ucuza alma şansınız olabilir.

Aranan her yeni kitap bulunamıyor ama farklı dallarda geniş bir kitap koleksiyonları var.

Özellikle sanat kitaplarının ucuzluğu son derece kıskırtıcı.

Astor Place’teki St. Marks Book Store, sosyal konulardaki kitaplarda uzmanlaşmış. Görmeden geçmeyin.

St. Marks Place’teki East Village Books’ta, felsefe ve sanat kitapları ile romanlar ikinci el olarak çok ucuza satılıyor.

Greenwich Village’daki Shakespeare & Co.’da mutlaka ilginizi çeken bir şeyler bulacaksınız.

Bu kitapçıdan saatlerce çıkamayacağınızı önceden söylemem gerek.

Soho’da yeni açılan MOMA Design Store gezilmesi gereken mağazalardan biri.

Tasarım harikası yüzlerce ürün satılıyor.

Farklı hediyelik eşya arayanlar için de ideal.

West Village’da eşcinsellerin yoğun olarak yaşadıkları bölgede gezerken, sex shop’lara bakmayı unutmayın.

Hiçbir şey almasanız da eğlenmek için bire bir bu dükkânlar.

Aklınıza asla gelmeyecek yüzlerce çeşit prezervatif satılıyor.

Elektronik eşyaları Times Square civarındaki turistik dükkânlardan almayın. Kullanılmış malı yeniymiş gibi satmalarının dışında, fiyatları da ucuz değil.

Chinatown, alışveriş için en uygun yerlerden biri.

Birçoklarının bu bölgeyle ilgilenme nedeni, “Calvin Klein”, “Armani”, “Prada”, “DKNY”, “Gucci” gibi ünlü markaların sahtelerinin satılması.

Buradan alacağınız 20 dolarlık çok başarılı bir taklit Louis Vuitton çantayla, Etiler’de hava atmanız mümkün.

Gerçekten ilgileniyor musunuz?

Chinatown, kalabalığı, Çin yemekleri, ucuz ürünleri, suratında sürekli bir gülümsemeyle gezen Çinlileri ve devâsâ çöp yığınlarıyla New York’un en ilginç yerlerinden biri.

Chinatown’ın hemen yanı başındaki Little Italy, özellikle Mulberry Street çok neşeli ve ilginç.

Sıra sıra dizilmiş İtalyan restoranlarından sokağa taşan müzikler, içeri buyurmanız için ısrar eden garsonlar, hediye-

lik eşya dükkânları, rengârenk sokak süsleri, yemek festivalle-ri ile klasik Akdeniz sıcaklığını taşıyor bu bölge. Büyük bir ta-bak özel makarnanın fiyatı, içindeki malzemesine göre, 8 ile 15 dolar arasında değişiyor.

Bu kitabın başka bir bölümüne konu olan St.Marks Place'de bir gece, bir de gündüz dolaşmadan bu şehri terk et-meyin.

New York'un en yaşayan ve en özgün bölgesi.

Elbette Central Park'ta gezmeden olmaz.

Kentin can damarı bu park.

Çimenlerde mayolarıyla güneşlenenler, piknik yapanlar, paten kayanlar, bisiklete binenler, dans edenler, eğlenen, gü-len, ağlayan, yaşayan insanlar.

Kente yazın gelirsенiz, Central Park Summer Stage ücret-siz konserlerini iyi takip edin.

Quincy Jones'u bile izleyebilirsiniz!

Afrikalı bir grubun dans gösterisi sizi büyüleyebilir.

Kışın buz paten pistinde kayanları izlemek ayrı bir zevk.

Bekârlar için önemli bir bilgi: Bu parkta başlayıp evlilikle sonuçlanan birçok ilişki var.

Şansınızı deneyin.

Bekârlar pazar günü yalnız dolaşıyor.

Yine de bayanlar emin olmadan çok da ümitlenmesin; New York'ta neredeyse her 10 erkeğin 7'si eşcinsel.

Brooklyn Köprüsü'nden gece geçin.

Manzarayı seyredin.

Esinlendirici ve dinlendirici.

Bir çeşit, sorunları yok etme yöntemi.

Williamsburg, sanatçıların ve gençlerin yerleşim bölgesi.

Çok sayıda restoran, kafe ve sanat galerisi var bu bölgede.

Yazın Bedford Avenue’de mutlaka bir tur atın.

İnsanların kendilerini dış görünüşleriyle ifade etmedeki yaratıcılık ve farklılıklarına inanamayacaksınız.

Williamsburg’e gitmişken, ünlü Stinger Club’a uğramadan dönmeyin.

Bu *club*’ın özelliği, yalnız gittiğinizde birisini bulmadan oradan çıkmamanız. Birlikte eğleneceği kişiyi aramaya başlayan herkes, bir süre sonra eşini buluyor mutlaka.

Kimi gece hip-hop gecesi, kimi gece de rock.

Hip-hop gecesinde, içerdekilerin çoğunluğunu zenciler oluşturuyor.

Karaoke gecelerinde, mikrofonu eline alan başlıyor şarkı söylemeye. Kesinlikle eğlenceli ve ilginç bir mekân.

New York’un eğlence yaşamı, barları ve *club*’ları ayrı bir kitap konusu.

İnanılmaz hareketli ve alternatifi bol bir gece yaşamı var bu şehirde.

Gay ve lezbiyen barları, tekno *club*’ları, alternatif şovları ve konser salonları ile kentin her rengini yansıtıyor bu mekânlar.

Son dönemde özellikle moda olan bar ve *club*’lar, West Side’da 14. Cadde ile 25. Cadde arasındaki ‘Meatpacking Area’ denilen bölgede yer alıyor.

Gay ve heteroseksüel gece yaşamının merkezi Chelsea’daki bar ve *club*’lar.

Meraklıları striptizci kızları da izleyebilir bu *club*’larda.

Bu mekânların birçoğu, görmek ve görülmek amacına hizmet ediyor.

Bazılarında iyi müzik dinleme şansı da var.

Bar ve *club*’larda yapacağınız kısa bir tur sonucunda New York’ta beyaz ve siyahların, eşcinsel ve heteroseksüellerin aynı mekânlarda eğlenmediklerini fark edeceksiniz.

Hatta bir Amerikalı size, “Türkiye’de siyahlar da her yere giriyor mu?” diye sorarsa şaşırmayın.

Siyahların alınmadığı barlar var hâlâ New York'ta.

Klasik Broadway şovlarından daha çok, Off Broadway ve Off Off Broadway şovları arasında kaçırılmaması gerekenler var.

Örneğin "De la Guarda" ve "Blue Man Group" gibi.

Unutulmaması gereken, gerek Broadway şovlarına, gerekse diğerlerine bilet bulmanın çok zor olduğu.

Biletlerin hemen tümü aylar öncesinden tükeniyor, dolaşısıyla mümkün olduğunca önceden harekete geçmek gerekiyor.

New York, herkesin bildiği gibi müzeleriyle de ünlü.

Metropolitan Museum of Art, görkemli bir müze.

Gezmek için bir gün yetmez.

Zamanı verimli kullanabilmek için, önceden hangi bölümleri görmek istediğinizi belirleyin.

Müzenin içinde muhteşem sanat kitaplarının satıldığı bir de kitapçı var.

Para sorununuz olmasa bile, nasıl taşıyacağınızı düşünerek almaktan vazgeçip içinizi sızlatacak yüzlerce kitap satılıyor.

Modern sanatseverlerin görmesi gereken müze, Museum of Modern Art. Queens'deki geçici binasına taşınan müze, farklı sergileriyle büyük ilgi çekiyor.

Biyoloji, zooloji, coğrafya, astronomi ve antropoloji meraklıları, American Museum of Natural History'yi listelerinin başına almalı, dinozorları görmeden dönmek büyük hata olur.

Özellikle Rose Garden for Earth and Space'deki gökyüzü şovunu kesinlikle izleyin.

Düşünün, camdan bir kübün içinde yer alan kocaman bir kürenin içinde yıldızlar, galaksi, yeryüzü yukardan aşağıya hareket ediyor ve kâinatın oluşumu büyük patlamadan başlayarak Jodie Foster'ın sesiyle izleyicilere aktarılıyor.

Kendinizi bir bilim kurgu filminde rol alıyor sanacaksınız.

• • •

Fotoğrafa meraklı mısınız?

Midtown'daki International Center of Photography sizi bekliyor.

Her zaman farklı sergiler görmek mümkün bu müzede.

Sanat fotoğrafları, tarihi fotoğraflar, yeni ile eski büyük bir uyum içinde bir arada.

Museum of Television and Radio, konuyla ilgisi olanların görmesi gereken bir müze.

50 binden fazla Amerikan televizyon ve radyo programına bilgisayar ortamında saniyede ulaşım bilgi alabiliyorsunuz.

Her müzenin ücretsiz gezilebildiği günler ve saatler var.

Bunlara dikkat edilirse, fazla para harcanmamış olur.

Hemen her Amerikan filminde gördüğünüz Özgürlük Heykeli'ne gitmek için yarım gününüzü harcamayın.

Heykeli çok yakından görmenin biz özelliği yok.

Downtown'daki Batery Park'tan binin ücretsiz Staten Island vapuruna.

Hem vapur sefası yapın, hem de heykeli karşıdan görün.

Vapur, heykelin tam yanından geçiyor.

Dolayısıyla fotoğraf çekmeniz de mümkün.

Ada'ya gelince gezmek için vapurdan inmeyin.

Görölmeye değer hiçbir özelliği olmayan, kuru bir ada Staten Island.

Aynı vapurla tekrar Manhattan'a ücretsiz dönebilirsiniz.

Kendinizi bir hafta sonu loft partisine davet ettirmeye çalışın.

Oldukça ilginç ve eğlenceli olabilir New York'ta moda olan bu tarz partilere gitmek.

Özellikle Soho civarında yer alan görkemli binalardaki bu geniş tavanlı, büyük dairelere 'loft' deniyor.

Giderken içeceğiniz içkiyi götürmeyi unutmayın.

. . .

New York'un farklı bir yanını göstermesi bakımından The Bronx, görülmesi gereken yerlerden biri.

Sokaklarda beyaz Amerikalı göremeyeceksiniz.

Sokakta yüksek sesle müzik dinleyen Latin Amerikalılar ve zenciler, arabalardan taşan gürültüler, aynı filmlerdeki klasik görüntüleri oluşturuyor.

125. ile 145. Street arasındaki Harlem bölgesini mutlaka gezin.

Farklı bir New York bulacaksınız.

Afrikanlı Amerikalıların bölgesi burası.

Özellikle Cumartesi geceleri jazz club'larıyla ünlü Harlem.

Örneğin, 1930'lu ve 40'lı yıllarda Duke Ellington, Charlie Parker, Billie Holiday, Nat King Cole, Aretha Franklin, Marvin Gaye, Ella Fitzgerald gibi jazz müziğin öncü isimlerinin sahne aldığı Apollo Theater da bu bölgede.

Henüz yeni sahnelenmeye başlanan yüksek enerjili prodüksiyon Harlem Song, 1920'lerden günümüze Harlem'i anlatıyor.

Tarihi Apollo Tiyatrosu'ndaki bu yüksek enerjili şov, görülecekler listesinin başında yer alıyor.

Hafta sonu Union Square'deki meydanda gerçekleştirilen paten kayma partilerini izleyin.

Düşe kalkan paten kaymayı yeni öğrenenlerden, havada çeşitli atraksiyonlar yapan ustalara kadar herkes müzik eşliğinde kayıyor.

İzlemesi çok zevkli.

Ne kadar paranız olursa olsun, ne kadar zengin olursanız olun, en az birkaç kere metroya binin.

Metro istasyonları bir çeşit New York panoraması.

Trenin içinde uyuyan, yemek yiyen, şarkı söyleyen, ağlayan, dilenen, sevişen insanlar göreceksiniz.

Birden kapı açılacak ve muhteşem sesli bir zenci “New York New York”u söyleyecek.

Birden bir grup çocuk içeri dalacak ve Michael Jackson taklidi yaparak dans edecek.

Bir kadın ilahiler okuyarak para isteyecek.

Yeşil saçlı bir rocker, gitarıyla Joy Division’dan “Love Will Tear Us Apart”ı çalmaya başlayacak.

Gözlerinizden yaşlar dökülecek.

Sevişen çiftler kimseyi takmayacak.

Özellikle Times Square ve Grand Central istasyonlarından binin trene ki, bu kentte metronun ne demek olduğunu anlarsın.

Karınca sürüsü gibi oradan oraya koşuşan insanlar.

Örümcek ağı gibi yaygın bir metro ağı.

Şimşek hızıyla girdiği istasyonda kasırga etkisi yaratan trenler.

Şapkanız varsa dikkat edin, trenin yarattığı rüzgârdan kaçabilir.

Metrosuz New York’un hayali bile zor.

New York’ta sokakta barbekü partisi yapan Kübalıları görmek ister misiniz?

Buyurun bir Pazar günü Lower East Side’daki Stanton Street’e.

Bütün sokağı kekik kokusuna boğan Kübalılar, ailece öyle mutlu gözüküyorlar ki, imreniyor insan.

Kimseyi umursamıyorlar.

Açıyorlar teybin sesini sonuna kadar, koyuyorlar etleri mangala, başlıyor sefa...

Sokağı inleyen Küba şarkılarını duyup, gelen geçen kızlara laf atan gençleri görünce, gerçekten New York’ta olduğunuzdan kuşkuya düşeceksiniz.

New York sadece, Fifth Avenue’daki yüksek binalardan oluşmuyor.

O görkemli binalar ve caddeler şehrin göz boyamaya yarayan vitrinleri.

Arka ve ara sokakları daha zengin bu kentin.

Ruslar nerede yaşıyor biliyor musunuz?

Binin Q trenine, son durakta Brighton Beach'te inin.

Burası Ruslar'ın bölgesi.

Her yer Rus restoranı ve marketiyle dolu.

Türkiye'yi mi özlediniz?

N ya da R trenine binin, son durakta, Astoria'da inin.

Yunan ve Türk kökenliler burada.

Türk bakkallarında sucuktan, kaşar peynire, Rize çayından çamsakızı ağdaya kadar her şey var.

Gerçek New York bu.

Her bir bölgesine göçmenlerin yerleştiği bir 'melting pot'.

Eğer konser, gösteri, şov, tiyatro gibi sanatsal etkinliklere meraklıysanız, bu şehre gelir gelmez hemen yapmanız gereken, bir *Timeout NY* dergisi almak ve ne var ne yok belirlemek.

Hatta gelmeden önce internet aracılığıyla yapılacak bir araştırma çok daha mantıklı olabilir.

Tahmin edemeyeceğiniz kadar çok etkinlik yapılıyor.

Şansınız varsa, "Gay & Lezbiyen Parade"e, "New York Moda Haftası"na, "Central Park Summer Stage Konserleri"ne, Halloween etkinliklerine ya da müzik festivallerine rastgelebilir ziyaretiniz.

New York dolu dolu, her an yaşayan, çok renkli, çok hızlı bir şehir.

Her zevke, her yaşa hitap eden yüzlerce ilginç yer, olay ve etkinlik var.

Bu şehre ziyaret için gelip sıkılmak olanaklı değil.

Önemli olan, önceden iyi plan yapmak ve zamanı iyi değerlendirmek.

Son bir öneri, akşam hava kararınca, 40. Cadde'deki Port Authority Otobüs Terminali'nin karşısından kalkan küçük minibüslere binin ve New Jersey Boulevard East'e gidin.

New Jersey, New York'tan farklı bir eyalet olmasına karşın, Manhattan'a sadece 10 dakika mesafede.

Niye bunu yapacaksınız?

İlginçtir, Manhattan dışından bakınca muhteşem gözüküyor ve bunu yapabileceğiniz en iyi mekânlardan biri bu bulvar.

Artık kentin en yüksek binaları World Trade Center'ı göremeseniz de burası New York.

Yüksek binalar... Parlak ışıklar... Bir rüya ülkesi gibi Manhattan.

American Dreams...

Hoş geldiniz. Burası rüyalar kenti New York...

Shakira Fenomeni

Shakira'nın kızıl uzun saçları ve kıvrak dansıyla erkeklerin kalbini fethettiği günden bu yana çok zaman geçmedi.

Fakat bir şeyler değişti.

Artık onun saçları sarı.

Artık Amerika'da ve dünyada onu tanımayan yok neredeyse.

O artık bir 'celebrity'.

Yeni albümünü çıkardı: "Laundry Service".

New York'ta yeni albümünün promosyon çalışmalarını yürütüyor.

Bizim de bu yeni dünya starıyla randevumuz var.

Fotoğrafları çekecek olan arkadaşım Mustafa Önder ile Sony Music'in New York stüdyolarındayız.

Basın mensuplarının beklediği odaya alınıyoruz.

Günün son röportajlarından birisini de biz yapacağız.

Bir süre sonra yukarı kata alınıyoruz.

Ne kadar dakik çalışıyorlar, tam saatinde röportaj odasına alınıyoruz.

Shakira, koltukta oturmuş yemek yiyor.

Küçücük bir kadın.

Televizyonda gördüğünüz Shakira'nın yarısı kadar.

Bizi görünce, kocaman bir gülümsemeyle "Favori ülkem!" diyor.

Seviniyoruz.

Çevredekiler garip garip bakıyorlar.

Menajerin bitirmemiz için uzaktan yaptığı birtakım el kol hareketlerine karşın, süremizi aşarak tamamlıyoruz röportajı. Çünkü Shakira, soruları yanıtlamakta istekli görünüyor.

Ertesi akşam Roseland Ballroom’daki albüm tanıtım partisine davetliyiz.

Salona girdiğimizde biraz şaşırıyoruz.

Çamaşırlar duvardan duvara gerilen iplere asılmış, komşu teyzenin bahçesi gibi.

Deterjanlar, çamaşır makineleri, Victoria’s Secret marka iç çamaşırlar, çoraplar sallanıyor tavanlardan.

Albümün konseptine uygun olarak dekore edilmiş bütün salon.

Pepsi Cola ve MTV, gecenin sponsorları.

Aynı gün, New York’ta 260 kişinin ölmesiyle sonuçlanan bir uçak kazası gerçekleşiyor.

Herkes yeni bir terörist saldırı olmasından kuşkulaniyor.

Tanıtım partisinin neden iptal edilmediğine ilişkin yanıt sahnede Shakira’dan geliyor: “Bu geceyi erteleyebilirdik. Fakat ben bir sanatçıyım ve inanıyorum ki, özellikle böyle bir günde insanların benim sessizliğime değil, sesime ihtiyaçları var. O nedenle buradayım.”

Büyük alkış alıyor.

İlk single’ı “Wherever Whenever”i seslendiriyor.

Amerikalılar, Shakira ile birlikte göbek atıyor!

Asla onun kadar iyi dans edemiyorlar, hatta komik bile denebilir ama çabaları alkışa değer.

Shakira, Amerika’ya göbek attıran kadın olarak tarihe geçebilir.

Gecenin sonunda, Amerika’daki Latin kökenli nüfusun büyük desteğini de arkasına alan Shakira’nın önlemez bir yükselişte olduğunu görüyoruz.

MTV sunucusu Carson Daly'nin Shakira'yı sahneye davet ederken söylediği sözler olan biteni özetliyor: "Bazı geceler vardır, bazı fenomenlerin doğuşuna tanık olursunuz. Bu gece de, Amerika için Shakira fenomeninin başladığı gecedir."

Bir şeyi düzeltelim mi?

Bu gece, Pepsi Cola ve MTV'nin Shakira fenomenini yaratmaya başlattığı gecedir.

Shakira ile ilgili yanlış bir şey yok.

Sadece artık fenomenleri medya ve büyük şirketlerin yarattığı çağda yaşıyoruz.

Bir Futbol Hikâyesi

2002'de gerçekleşen Super Bowl, milliyetçiliğin en yoğun yaşandığı spor etkinliği olarak Amerikan futbol tarihinde ayrı bir yere sahip olacak.

Super Bowl, hazırlıkları aylar öncesinden yapılan ve bizim lig kupasına benzeyen Amerikan futbol karşılaşması.

Fakat olay, basit bir futbol karşılaşmasının çok ötesinde, reklam, politika, medya, sosyoloji, psikoloji ve medyayı da ilgilendiren ulusal bir konu haline gelmiş.

Her etkinliğin ulusal ve hatta uluslararası çapta bir şova dönüştüğü Amerika'da buna şaşırmamak gerek ama bazı rakamlar var ki, gerçekten inanması güç.

Super Bowl, gerçekleştirildiği bölgenin yerel ekonomisine 300 milyon dolar katkı yapıyor, bölgeye oyun sırasında 125 bin turist gidiyor, civardaki otellerin 30.000 yatak kapasitesi tamamen doluyor.

Oyunu kazanan takımın oyuncularının her birine 53'er, kaybeden takımın oyuncularının her birine ise 34'er milyon dolar ödül veriliyor.

Oyunun biletleri 400 ile 5500 dolar arasında satılıyor.

3000 medya görevlisi oyunu izliyor.

Tüm Amerikan halkı o hafta sonu Super Bowl'a kilitleniyor.

Pazar akşamı saat 18'den sonra sokaklar ve marketlerdeki bira reyonları boşalıyor.

Canlı yayınlanan Super Bowl, reklam ve politika dünyası için ayrı bir değer taşıyor. Nedeni basit.

Bu yılki rakamlara göre, canlı yayını 132 milyon seyirci izledi.

Büyük firmalar, ilk kez o gün yayınlanacak yeni reklam filmleri hazırlatıyorlar. 30 saniyelik reklamın fiyatı 2 milyon dolar.

Canlı yayın boyunca 60 reklam filminin yayınlandığı bildiriliyor.

İşin mali boyutunun büyüklüğünü bu rakamlardan anlamak mümkün.

Durum böyle olunca, canlı yayını yapabilmek için büyük medya kuruluşları arasında her yıl kıyasıya mücadele yaşanıyor.

Bu yılki canlı yayını gerçekleştiren Fox kanalı, Super Bowl tarihinin en büyük reyting oranı % 40.4'ü yakalıyor.

Fox'un 250 çalışanı, 22 kamerasıyla New Orleans'tan gerçekleştirdiği "USA! USA!" çılgınlıkları eşliğindeki futbol yayını ile Afganistan'dan yapılan canlı yayınlar garip bir karışım oluşturuyor.

Konunun sosyolog ve psikologları ilgilendiren yanı, ev içindeki şiddet oranında yarattığı artış.

Resmi açıklamalara göre, aile içindeki şiddetin en yoğun olduğu dönem, Süper Bowl'un yapıldığı döneme rastlıyor.

Bütün gün evde oturup, içki içerek Super Bowl'u izlemek isteyen erkeklerin, kendisinden ilgi bekleyen kız arkadaşına ya da eşine karşı davranışı, oynadığı bahislerin de yarattığı gerginliğin etkisiyle şiddet uygulamaya dönüşüyor. Yasal olarak oynanan bahis miktarının 50 milyon, yasadışı olarak oynananların ise 4 milyar dolar civarında olduğu belirtiliyor.

Stres ile para arasındaki yadsınamaz ilişki, felaketleri de beraberinde getiriyor.

Devre arasındaki stadyum konserinde ise ilginç ve rahatsız edici görüntüler oluşuyor.

İki gün önce 3. Dünya ülkelerinin borçlarının silinmesi için Dünya Ekonomik Forumu’nda lobi çalışmaları yapan Bono, grubu U2 ile sahnede. Unutulmaz parçaları “Where The Streets Have No Name”i seslendiriyorlar. Aynı anda grubun arkasındaki ekranda 11 Eylül’de hayatlarını kaybedenlerin isimleri geçiyor.

Sahne etkileyici ama bir terslik var. Kamera aynı anda sahenin yanındaki insanları gösteriyor.

Eğlenen, bağırان, gülen, çığlıklar atan, kazanma hırsıyla kaplanmış fanatik taraftarlar.

“O isimler geçerken biraz daha sakın ve saygılı olunamaz mıydı?” diye düşünmeden edemiyor insan.

Birden yine şaşırtıcı bir şey oluyor.

Bono, ceketinin fermuarını açıyor, manzara şu: İç kısmı Amerikan bayrağı ile kaplanmış ceketıyla İrlandalı rock efsanesi Bono, Super Bowl sahnesinde.

Ne oldu Bono’ya?

Ertesi gün Amerikan gazetelerine bakıyoruz.

Kapak konusu ne Dünya Ekonomik Forumu, ne devam eden savaş, ne Amerika’nın yeni şirket skandalı Enron, ne de Karachi’de kaçırılan ve öldürüleceğı bildirilen Wall Street Journal muhabiri Amerikalı Daniel Pearl.

Ne olursa olsun fanatizm ve popülizm kazanıyor.

New York'ta Sıradan Bir Hafta

Manhattan'da bir pazartesi sabahı.

Sokaktan gelen sesler, yoğun bir haftanın başlangıcını haber veriyor.

Saat 08.00, metro istasyonu.

Sabah ve akşam yoğun saatlerde metroda ayakta duracak yer zor bulunuyor. İtiş kakış kendinize bir yer bulursanız ne âlâ.

Öğlene doğru şehrin Queens-Jackson Heights bölgesi oldukça kalabalık. Yoldan geçenlere adres sormak boşuna. İngilizce yanıt almak neredeyse olanaksız.

Herkes İspanyolca konuşuyor.

Dükkân isimleri de İspanyolca.

New York'ta farklı etnik kökenden gelenlerin koloniler şeklinde yaşandığının bir başka kanıtı bu bölge.

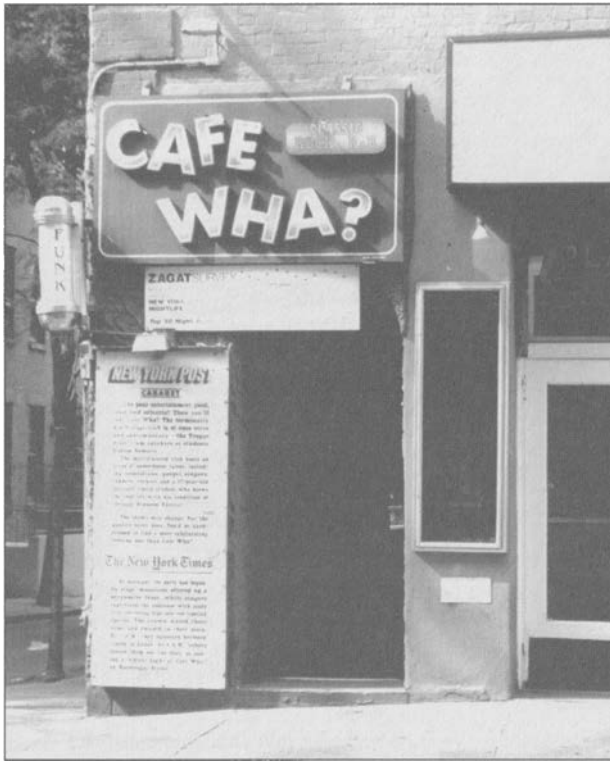
“Şu anda gerçekten Amerika'da mıyım?” diye düşünmek elde değil.

Akşam üzeri Manhattan'ın en lüks caddelerinden biri Madison Avenue.

Kırmızı ışıktaki beklerken Jamaikalı genç konuşmaya başlıyor.

40 saniye sonra, eğer isterseniz sizi Jamaika'da, kendi ülkesinde misafir edeceğini söylüyor.

▼ Macdougal Street üzerindeki ünlü barlardan biri: Cafe Wha? Jimi Hendrix de burada sahneye çıkmış.

▼ Kentin hemen her köşesinde görülebilen bir manzara: "Starbucks Coffee" ile "McDonald's" yan yana.

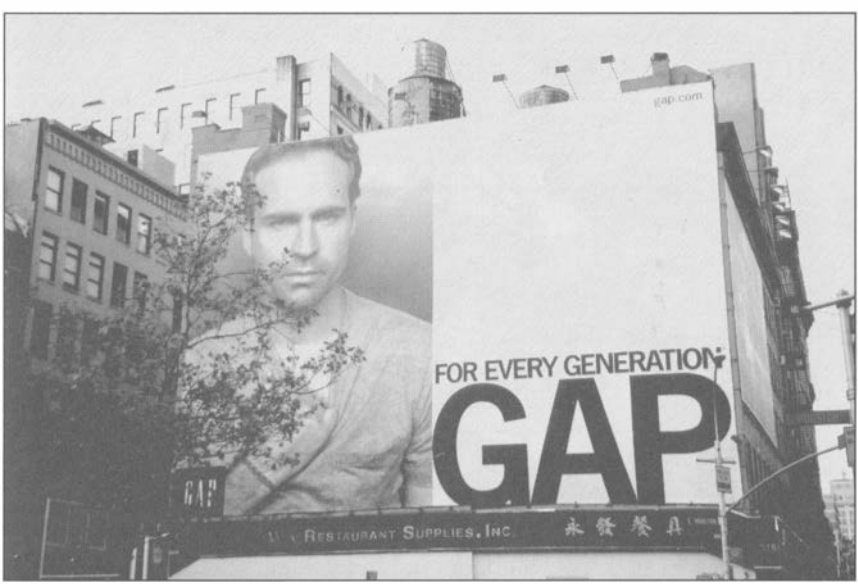

▲ Dünya para piyasalarının kalbinin attığı 'New York Stock Exchange' binası, sürekli oradan oraya koşuşan insanları ve yüksek binaların arasında sıkışan dar sokakları ile 'Wall Street' çevresi, hep bir devinim içinde. New York Stock Exchange binasını bekleyen güvenlik görevlisi, dünyanın en önemli insanlarından biri gibi görünüyor.

▼ 11 Eylül sonrasında patlayan milliyetçiliğin sokaklara yansımaları.

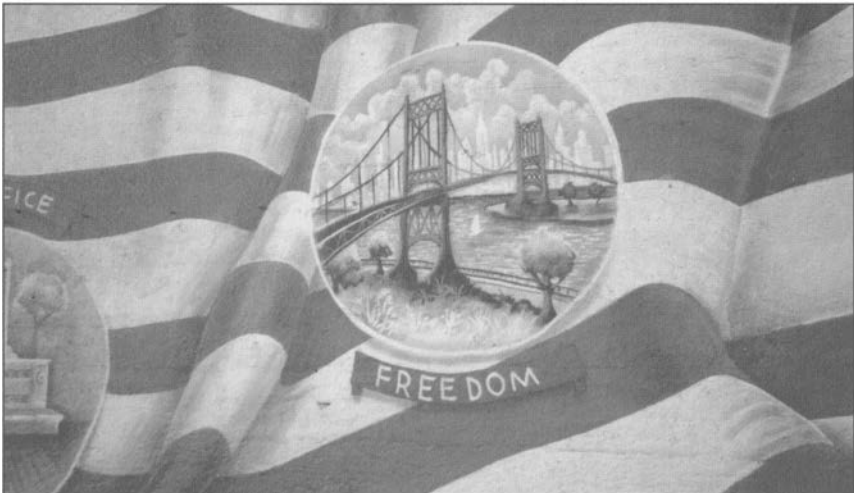

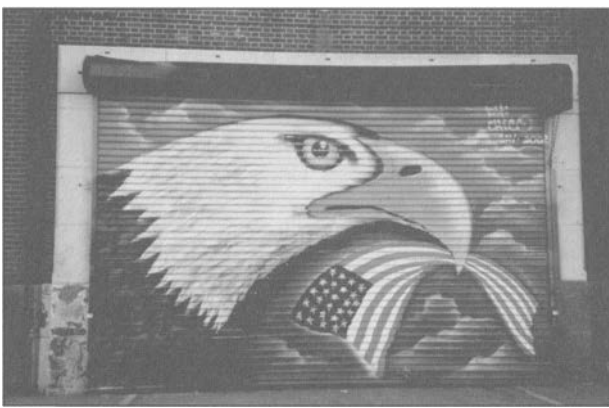
▲ Amerika'nın en büyük tekstil şirketlerinden biri "GAP", sloganını bulmuş: 'Her kuşak için GAP.'

▼ MTV Video Müzik Ödülleri Töreni'nden "Star" adayları.

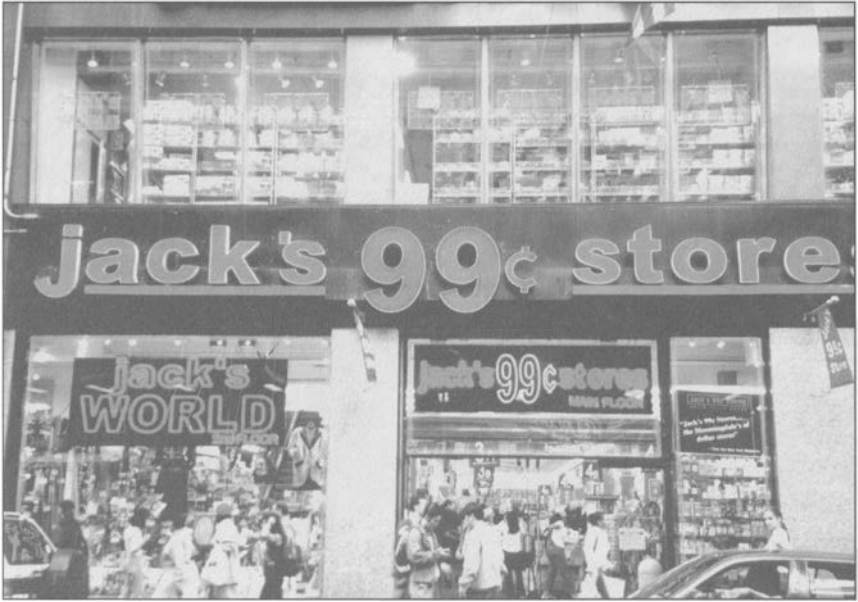
- New York caddele-
rinden renkli duvar
görüntüleri.

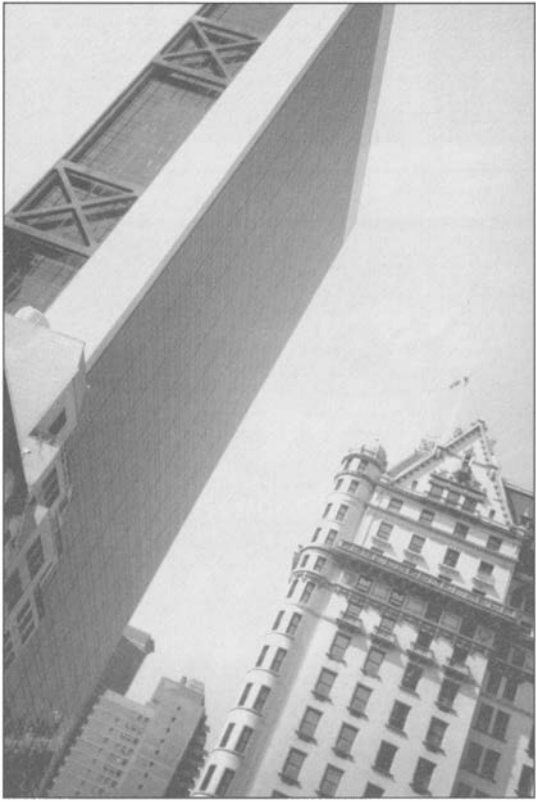

▲ Dizilere konu olan Amerikan rüyaları.

▼ Her şeyin 99 cente satıldığı ve birçok kimsenin hayatını kurtaran dükkânlardan birisi.

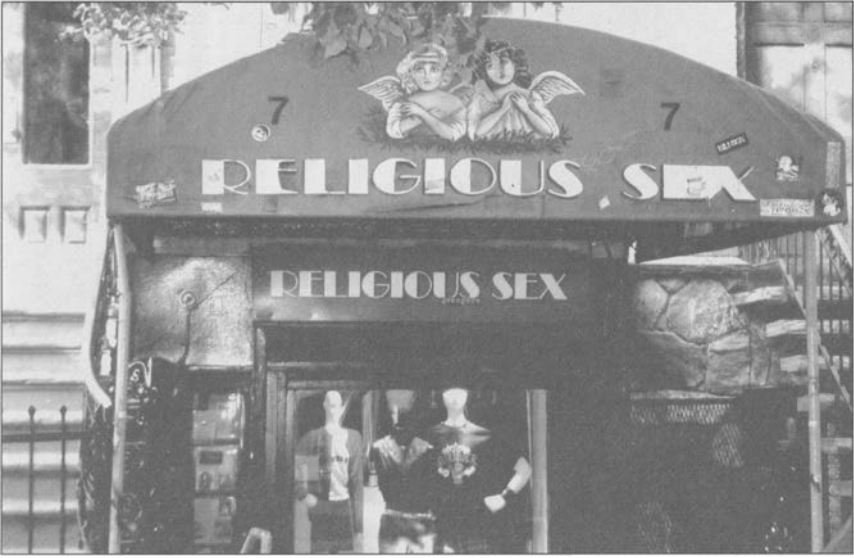

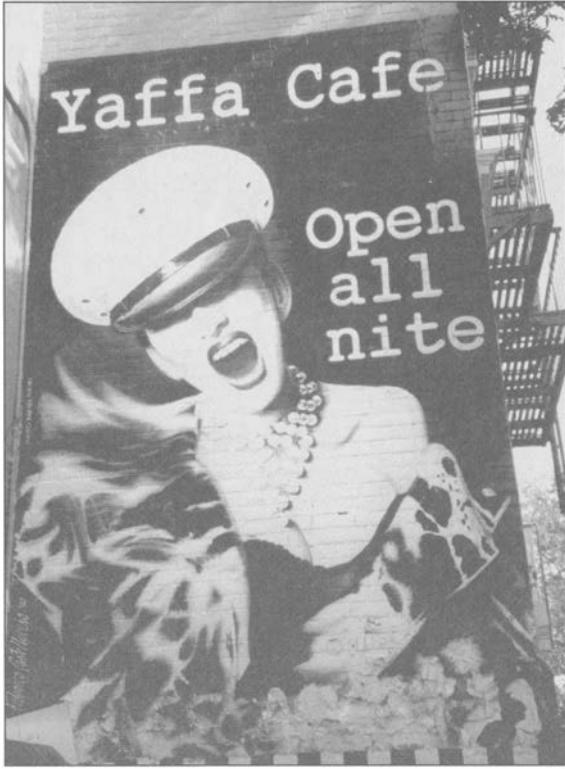
◀ Yüksek binaların kenti New York.

▼ Kentin her bir sokağı amatör ya da profesyonel, herkes için konser mekânı.

▲ Şehrin en 'Hippi' bölgesi St. Marks Place ve East Village civarındaki bir mağaza.

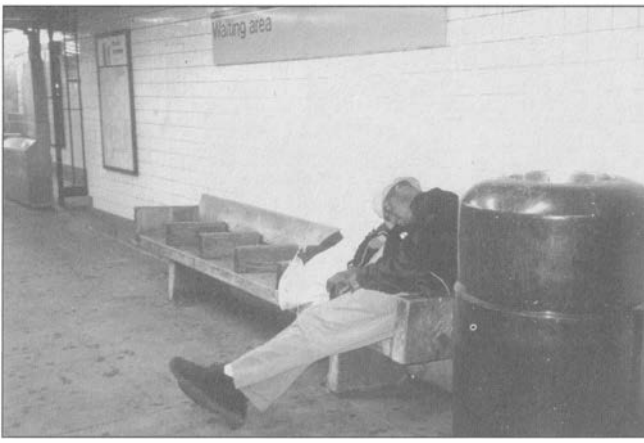
► St. Marks Place üzerindeki gözde bir kafenin duvar ilanı.

▲ Bu kent 'Süper Deli'lerle dolu!

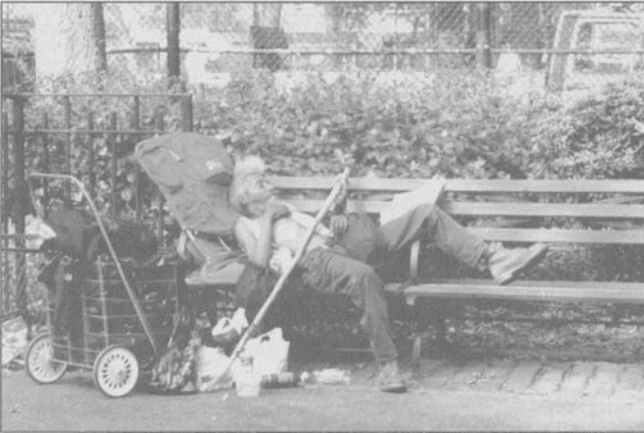

◀ Halloween Bayramı'nda New York sokaklarındaki canavarlardan biri.

◀ Olağan bir metro istasyonu görüntüsü.

► Çöp karıştıran yaşlı insanlar. Bir New York klasiği.

◀ Tompkins Square Park'taki bir homeless (evsiz).

▲ Niye mi kuyruktalar? Müzisyen Kenny G.'nin imza günü var. New York'ta çok sık görülen manzaralardan.

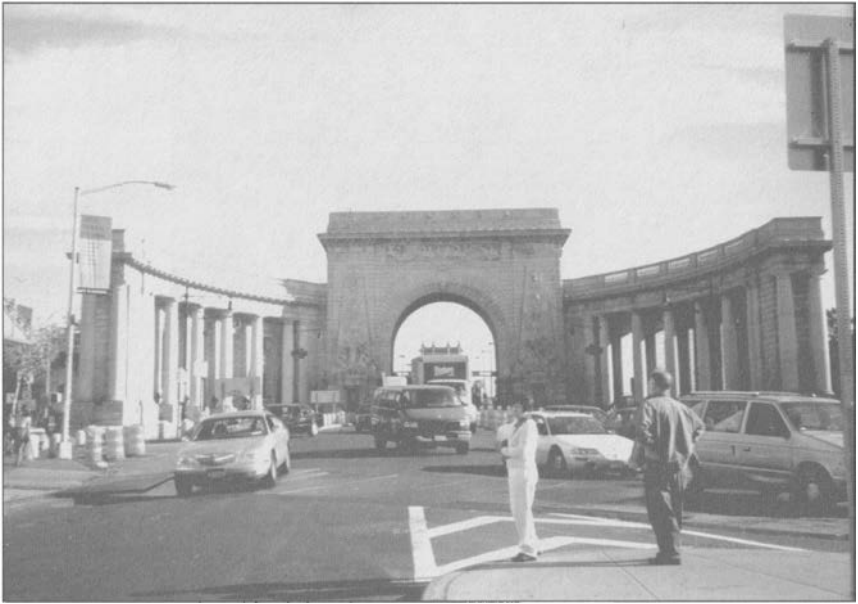

◀ Battery Park'taki kartal heykeli.

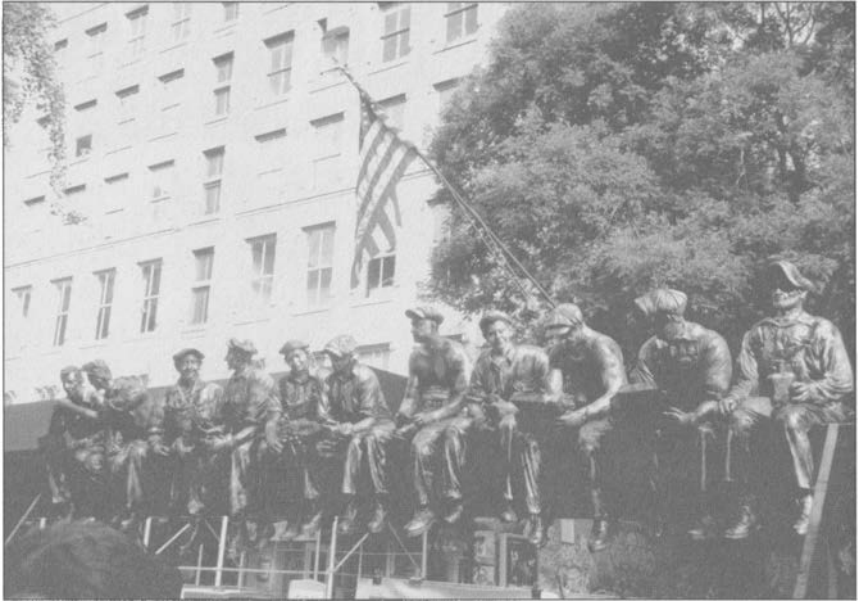
- New York geceleri çok renkli ve çlgın. Her zevke hitap eden eğlence var.

▲ Washington Köprüsü.

▼ Soho'daki açık hava sanat pazarındaki heykeller.

- Devâsâ oyun parkıyla bir metro hattının son durağındaki Coney Island, sanki harikalar diyarı.

- Amerikalıların "Hot Dog" dedikleri sosisli sandvice düşkünlükleri, ciddi bir araştırma konusu olabilir.

- New York, veganlar için cennet. Özel yiyecekleri, çeşitli restoranlarda ve organik ürünler satan pazarlarda bulmak mümkün.

- Yazın birçok yerde kurulan açık hava pazarları, ikinci el ürün almak isteyenlerin uğrak mekânları.

Fikrinizi değiştirirseniz üzölmeyin, ona ulaşmak için internet sitesi bile var.

Salı günü, New York yaşamının vazgeçilmezi metroda başlıyor yine. Sokaktaki insanların yüzde doksanı CD çalar ya da walkman aracılığıyla müzik dinliyor.

Seslerden ve güröültüden bu şekilde korunmak mümkün olsa da, görüntü kirliliğinden kurtulmak çok kolay değil.

Metro treninin içinde tam sağ tarafınızda orta yaşlı zenci bir kadın ayak tırnaklarını kesiyor.

Oradan kalkıp başka bir yere oturmak da fayda etmiyor.

Bu defa karşınızdaki Meksikalı adam, domuz pastırmalı ve yumurta salatalı sandvicini, bütün treni kokutma pahasına, büyük bir iştahla yiyor.

Öğleden sonra West Village'da New York Üniversitesi yakınlarında çoğunlukla öğrencilerin gittiği güzel bir kafe.

İçerde sigara içilebildiği için Türkler hemen keşfetmiş.

Üç Türk genci, nasıl daha ucuza kiralık ev bulabileceklerini konuşuyorlar.

Yan masadan konuşmaları duyan diğer iki Türk genci, yardımcı olabileceklerini söyleyerek konuşmaya başlıyorlar.

Birisi Amerikan vatandaşı, sosyal güvenlik numarası da var ama Türkiye'de yaşıyor, Amerika'ya yerleşmeyecek.

Amerikan pasaportunun vize almamak dışında işine yaramadığını, ihtiyacı olanlara yardım etmek istediğini söylüyor.

New Jersey'de yaşayan nüfuzlu bir amcası var ve eğer 200'er dolar verirlerse, çalışmak ve iş bulmak için gerekli olan sosyal güvenlik numarasını alacak, hatta iş bulacak.

Sakın şaşırmayın, isterlerse bayanlardan biriyle greencard için evlenebileceğini söylüyor!

Üçkâğıt pazarı burada da kurulmuş.

Çarşamba, sabaha karşı 04.00.

Metroda tren bir türlü gelmiyor.

Etrafta kimse yok sanmayın.

Gözlerinize inanamayabilirsiniz ama genç bir çift bankın üzerinde oral seks yapıyor.

Perşembe, *The New York Times*'ın ilk sayfasında bir fotoğraf.

Rejim karşıtı birliklerin, Taliban yanlısı bir gerillayı yakaladıkları anda çekilmiş.

Cinsel organına silah dayanan gerillanın yüzündeki ifade, akıldan çıkacak gibi değil.

Cuma öğlen saatleri Manhattan'da bir apartman dairesi.

Eve gelen posta, özel eldivenle ve maskeyle banyoda açılıyor.

Anthrax tehlikesi hayatın bir parçası.

Akşam saat 23.00 metro istasyonu.

Merdivenlerden inerken birden kocaman bir fare de yukarıya doğru fırlıyor. Kendinizi tam ters tarafa doğru savurup kurtulmaya çalışıyorsunuz, farenin umurunda değil.

Bu şehirde kişi başına 7 adet fare düştüğü doğruysa, 8 milyonluk kentte 56 milyon fare var demektir! Yurttaş fareler!

Cumartesi akşamı, New York'un Etiler'i Upper East Side'da çok sık bir restoran bar.

Geceyarısı tam 12'de Cinderella masalı misali her şey değişiyor.

Birdenbire ortalık kalabalıklaşıyor, müzik değişiyor.

Türk gecesi başlıyor.

Türkler çok içki içtiği ve bardaklar kırıldığı için –ziyan olmasın diye– cam bardakların yerini plastik bardaklar alıyor.

Plastik bardakta şarap içmenin de zevki başka tabii!

Göbek dansı eşliğinde, herkes o gece kiminle eğleneceğini araştırmaya başlıyor.

Eller havaya!
Gerçekten Etiler'de miyiz?

Pazar akşamı West Village'da bir restoran bar.
Sahnede Amerikalı bir şarkıcı "Mavi Mavi"yi söylüyor.

Biri kadın iki Amerikalı darbukacı ve bir udi, şarkıcı Scott'a eşlik ediyor. Arjantinli orta yaşlı dansözün başında kılıçla yaptığı göbek dansı Amerikalıları coşturmaya yetiyor.

"Bravoo Scott!" nidaları eşliğinde oldukça ilginç bir New York gecesi.

Pazartesi saat 16.00.

Bu yazı, kentin en kozmopolit bölgesi East Village'da Ella Fitzgerald çalan bir kafede yazılıyor.

İçki değil kahve içiyoruz ama ne ararsan onu bulabilmenin keyfine!

Zamandan Çok Mekânda Yaşamak

Brooklyn’de bir binanın bodrum katında bir toplantıda-
yız.

Aslında farklı ülkelerden gelen ama kendilerini “New Yorker” olarak tanımlayan 10 kişilik bir düşünce grubunun aylık toplantısı.

Tartışma konusu, “2001’in sonunda dünya sorunları ve çözüm önerileri.”

İlk konuşmacı 5 yıldır New York’ta yaşayan Japon bir ressam.

40-45 yaşlarında ufacık bir kadın.

Yaptığı modern ve erotik unsurlar içeren resimlerin, Japonya’nın tutucu sanat çevrelerinde ilgi görmemesi nedeniyle, eşini ve kızını geride bırakarak New York’a gelmiş.

Amacı kendine yeni bir şans yaratmak.

Kendisi için geleceğin tam olarak nasıl şekilleneceğini bilmiyor, ama asıl dikkat çekmek istediği nokta Japonya’nın yaratmak istediği tek tip insan. İçinde barındırdığı potansiyele karşın, Japon eğitim sisteminin çeşitliliğe ve toleransa ne kadar kapalı olduğunu anlatıyor.

Dileği, sanat tutkusu, en değerli varlıklarını geride bırakacak kadar güçlü olmayanlar için, tolerans ve açık görüşlülüğün egemen olduğu bir Japonya.

28 yaşındaki Polonyalı oyuncunun sorunu, paylaşımdaki eşitsizlik.

New York'ta benzin istasyonları, restoranlar ve süpermarketlerde çalışarak tiyatro kariyerinin peşinden koşuyor.

Yaşamak için gereken parayı kazanabilmek için harcadığı zamandan arta kalan, yalnızca uyku saatleri.

Tolerans ve açık görüşlülüğün yetmediğini belirtiyor ve asıl sorunu, insanca yaşamak için gereken maddi olanakları elde etme yollarının tıkalı olması olarak açıklıyor.

İsteği, daha hakça bir sistem.

Doğma büyüme New Yorklu, 50 yaşlarındaki, aristokrat görünüşlü adamın bu sözlere verdiği karşılık, salonda şaşkınlığa neden oluyor.

“Bir zamanlar işsizlik sigortası alarak yaşamımı sürdürdüm.

Bu ülke işsizseniz bile yaşama olanağı veriyor.

O kısıtlı parayla yaşarken de, okullardaki şiddeti önlemeye çalışan bir dernekte gönüllü olarak çalıştım.

Benim sorunum, giderek yaygınlaşan şiddetle.

Bunu durduramazsak, ne çeşitlilik kalır ne de hakça düzen.”

Genç Fransız mimarın sorunu küreselleşme.

Çokuluslu büyük şirketlerin ticaretten sonra siyasette de egemen olduklarını söylüyor.

Etik değerlerin ve bilginin, paranın kontrol gücü karşısında direnemeyeceğini ve tartışılan her sorunun aslında bu temele bağlı olduğunu savunuyor.

Gelecek için dileği, bilginin zaferi.

Toplumların ulusal bazda yaşadıkları sorunlar farklılık gösterse de, konuşmacıların üzerinde durdukları sorunlar, temelde insanlığın ortak sorunları.

Âdettendir, her yeni yıl gelirken insanlar birbirine sağlıklı ve mutlu yıllar diler.

Bu dilek baki, bir de ütopyamız var.

Bir an için gözlerimizi kapayıp yeni bir dünya yaratabilir ve zamandan çok mekânda yaşamayı deneyebiliriz.

2002’de Etiyopya... Açlık yok, herkese yetecek kadar yiyecek var.

Sadece artık G8 ülkelerinin atık yemek oranı düşmüş.

Çeçenya, Kosova... Sokaklarda çatışma yok, insanlar huzur içinde.

Washington, Moskova... Her türlü silah üretim, alım ve satımını durduran ve olanların da imha edileceğini garanti eden anlaşma aynı anda iki ülkenin liderleri tarafından imzalanıyor.

Arjantin... Ekonomi rayına girmiş, açlık tehlikesi yok, yağma olayları durmuş.

Ukrayna... Ukrayna halkının mutluluk oranı % 3.95 seviyesinden, İsviçre halkının mutluluk oranı seviyesine, % 8.15’e çıkmış.

Türkiye... Ekonomik kriz aşılmış, işsizlik yok, insan hakları sorunu olmayan, güçlü bir ülke.

Afganistan... Savaş sona ermiş, demokratik düzene geçme çabaları var.

Filistin... Birdenbire sokaklarda Müslümanlarla Yahudiler birbirlerini kucaklıyorlar.

İrkçılığın, ayrımcılığın, diktatörlüklerin ve şiddetin son bulduğu, barış dolu, kimsenin bir diğerini incitmek istemediği, eğitim, bilim ve sanatın öncülüğünde, çeşitliliğe, toleransa ve yaratıcılığa açık, demokratik ve hakça bir dünya.

Zamandan sıyrıldım, mekânım yeni dünya, gözlerimi açmak istemiyorum.

Eminem'den Goebbels'e Sevgilerle

3. Reich dışında, nefret, düşmanlık ve şiddet üzerine kurulu bir gençlik hareketi düşünebiliyor musunuz?

Dünyaca ünlü rapper Eminem'in Kuzey Amerika'da sürdürdüğü "Kızgınlık Turu"na giderseniz, bu tarz bir hareketin ayak seslerini duyabilirsiniz.

Türün müzikten daha çok, sosyolojik yanı bu yazının konusu.

Amerika'dan çıkıp hızla tüm dünyaya yayılan hip-hop müziğe sempati duymak ya da bu tarz müzikten hoşlanmak yanlış değil elbette.

Aksine hip-hop, uzun yıllardır 'mainstream'ciler tarafından görmezlikten gelinen bir toplum kesiminin haykırışı olarak yorumlanabilir.

Rahatsız edici olan, müzikal açıdan çok da güzel örnekleri verilen bu müzik türünün nefret ve öfkeyi kusmakta araç olarak kullanılması.

Bunun da ötesinde, Eminem'in herhangi bir konserine gittiğinizde gözlemleyebileceğiniz gibi, ünlü şarkıcının hayranlarının çok büyük bir kesimini 13-18 yaş arasındaki gençler oluşturuyor.

Düşünün, sahnede bir rapper şarkı söylüyor, oldukça yetenekli ve iyi müzik yapıyor, fakat şarkı sözlerinde homoseksüellere, kadınlara öfke kusup, ağza alınmayacak küfürler ediyor, eski karısı ile annesini öldürmek üzerine hayaller kuruyor ve

o gencecik insanlar hep birlikte bu şarkı sözlerini haykırıyor. Küfürler ve hayaller bu satırlarda yer alamayacak düzeyde.

Devâsâ bir sahne çadırı.

Büyük bir şov. Dev ekranlar.

Görkemli dekorlar.

Ve Eminem sahnede homoseksüellere nefret saçıyor.

O sırada konseri izleyen iki gencin konuşması şu şekilde geliyor:

A: Biliyor musun, benim homoseksüellerle bir sorunum yok.

B: Nasıl yok. Bu Tanrı'nın kurallarına aykırı! Üstelik onlar bizden farklılar. Hepimiz aynı olsaydık çok daha rahat yaşamaz mıydık?

A: Fakat Eminem de insanları öldürmekten söz ediyor. Bu Tanrı'nın kurallarına aykırı değil mi?

B: Değil. O bize sadece doğruyu söylüyor.

A: Sanırım sen onu Tanrı gibi görüyorsun.

B: Hahahaha. Senin Tanrın kim?

A: Bu konuşma giderek salaklaşıyor.

Konuşmanın ana hatları dikkat çekici: "Hepimiz aynı olsaydık çok daha rahat yaşamaz mıydık?"

Bu düşünce nereye gider?

Hangi toplum yüzde yüz homojen olabilir?

Kadın ve erkek olarak yaratılmanın dışında insanların sayısız farklılıkları yok mu?

Homojen ırk kavramı yeniden mi doğuyor, yoksa hiç ölmedi mi?

Birbirimizin farklılıklarına tahammül edemediğimiz sürece barışı korumanın hiçbir yolu yok.

Hoşgörünün yok olduğu yerde, kimsenin mutlu yaşaması olanaklı değil. Dinsel, dilsel, etnik, cinsi, seksüel farklılıklar,

insan olmanın birer göstergesi. New York gibi dünyanın en çok homoseksüel ve lezbiyen yoğunluğuna sahip kentinde, iki 13-15 yaşlarındaki genç arasındaki bu konuşma çok düşündürücü.

Birisinin Tanrı yerine konması, o insan ne söylerse söylesin doğru olarak kabul edilmesi, çağlar öncesi ‘kulluk’ dönemlerini hatırlatmıyor mu?

Konser boyunca Eminem’in ve turda ona eşlik eden diğer müzisyenlerin saçtığı öfkeye şahit olmak insanı düşündürüyor.

“Bu gençler, hayatlarının en güzel döneminde niye bu kadar nefret dolu?” Gece boyunca en çok duyulan üç kelime, “Bitch, Fuck ve Kill”.

“Müzik daima aşkı mı anlatmalı?” diye soranlar var.

Elbette hayır.

Müzik duyguları ifade etmenin en güzel ve en etkili aracıysa, kızgınlığı da anlatabilir, politik de olabilir.

Fakat hayranlarının neredeyse tamamı çok küçük yaştaki gençler olan bir müzisyen, kendi kişisel nefretini bu yolla topluma aşıyor, kadın düşmanlığı, homoseksüel düşmanlığı ve ırkçılık yapıyorsa, bu rahatsız edici.

Belki ülkemiz bir açıdan şanslı.

Gençler, Eminem’in şarkılarını yalnızca müziği güzel bulduğu için dinliyor olabilir.

Fakat Amerika’da durum böyle değil.

Gençler, inanılmayacak kadar utandırıcı ve şiddet dolu şarkı sözlerini anlayarak söylüyorlar.

Asıl adı Marshall Mathers olan ünlü rapper, alter ego’su Slim Shady’yi niye yarattığını açıklıyor: “Kimse artık Marshall Mathers’i görmek istemiyor. Bu yüzden ben de Slim Shady adlı bir canavar yarattım.”

Konser boyunca nefretini kusmadığı pek kimse kalmıyor.

İzleyiciler arasındaki bayanlara sesleniyor: “Bayanlar! Bir daha evlenmeyeceğim. Size de Mariah’a ne söylediysem onu söyleyeceğim: Beni savurdun, orospu!”

Bir süre ilişkide bulunduğu ünlü pop şarkıcısı Mariah Carey de böylece nasibini alıyor.

Tura eşlik eden bir başka grubun solisti yine kadınlara sesleniyor: “Hey siz kadınlara iki sözcüğüm var ama yanılmayın ‘love you’ değil, ‘orospu lütfen!’” İlginç olan izleyiciler arasındaki ortaokul-lise çağındaki genç kızların bu sözler üzerine histeri krizine tutulması.

Bunlar gece boyunca şahit olunanlardan bazı örnekler.

Fazla yoruma gerek yok. Belki ek bir bilgiye ihtiyaç var.

Eminem’in son albümü, “Eminem Show” Amerika’da ve dünyanın bazı ülkelerinde liste başı.

Son söz: Goebbels, “Kızgınlık Turu”nu görse onur duyardı.

New York'un Parkları

11 Eylül faciasından sonra, bir ayı aşkın bir süredir New York'ta gerçek bir kâbusun içinde yaşayanlar, bu gerçek ve acımasız dünyanın bir parça dışına çıkıp stresten kurtulabilmek için çeşitli yollara başvuruyorlar.

Kimisi uzmanların verdiği ücretsiz psikolojik danışmanlık hizmetinden faydalanırken, kimisi Kızıl Haç için gönüllü çalışıyor.

David Letterman ya da Jay Leno'nun son olaylarla dalga geçtikleri televizyon şovlarını seyrederek rahatlamayı seçenler olduğu gibi, tüm iletişim araçlarıyla olan ilgisini kesmeyi, bir bakıma toplumdan izole olmayı tercih edenler de var.

Herkesin rahatlamak için seçtiği yöntem farklı.

Benim önerim, New York parklarındaki güzellikleri keşfetmek.

Her ne kadar Central Park'taki ücretsiz yoga derslerine katılarak stresten kurtulmak olanaklı olsa da, özellikle Tompkins Square Park'ta yapılacak bir gezinti, insanı nedensizce mutlu etmeye yetiyor.

Üstelik mevsim sonbaharsa, ağaçlardan dökülen sarı, kırmızı ve turuncu yapraklar yolları kaplamışsa.

Ortalık sanki bir panayır yeri gibi, her yaştan, her çeşit insan var.

Evsizler, süs köpeklerini gezdiren zenginler, paten kayanlar, bisiklete binenler, güneşlenenler, piknik yapanlar, sevgililer ve yaşlılar...

Sanki Kusturica'nın film seti; çeşitlilik ve ayrıntılar dikkat çekici.

Parkın bir tarafında amatör müzik festivali yapılırken, diğer tarafta bir grup genç bateri çalıp dans ediyor.

Bir başka köşede, sorumluluk duygusu aşılacak istenen ilkokul çağındaki çocuklar, annelerinin yaptığı kurabiyeleri satıyor, Kızıl Haç görevlileri evsizlere yemek dağıtıyor.

Satranç oynamak isteyenler için parkın taş masaları satranç tahtasına dönüştürülmüş, o köşede kıyasıya rekabet var.

Parkta yürümeye devam ediyorsunuz, karşınızda yemyeşil çimenleriyle göz alan geniş bir alan; sessizliğin kışkırtıcı çekiciliğinde kitapların büyüüne kapılanların özel alanı.

Girişte bir uyarı tabelası var: "Köpekle Girilmesi Yasaktır."

Yürümeyi sürdürüyorsunuz, köpek sahiplerinin de unutulmadığı olağanüstü bir alanla karşılaşıyorsunuz.

Bu defa kapıdaki tabelada yazan farklı: "Köpeksiz insan, sahipsiz köpek giremez."

Bu alan, köpeğini gezdirmek isteyenler için özel olarak ayrılmış.

Köpeğiniz yoksa da, demir parmaklıklarla çevrili alanın dışından, birbiriyle oynayan, oradan oraya koşan ve gerçekten mutlu gözükken köpekleri izlemeniz mümkün.

Köpek sahipleri ise, banklarda oturup kitap okumayı ya da birbirleriyle sohbet etmeyi tercih ediyor.

Tompkins Square Park'ta bir şey var, insanı rahatlatan, ayrı bir dünyaya götüren büyümlü bir şey sanki.

Saatler geçiyor, size kalan sadece gördüğünüz güzellikler.

Kanımca, New York'un en güzel tarafı, lüks caddeleri, Times Square meydanı ya da Empire States binası değil.

Zamanı unutup kısa bir süre de olsa kendi dünyasını yaratmak isteyenler için, New York'un gerçek büyümlü içinde barındıran bu parklar, eşsiz bir olanak sunuyor.

Caddelerde yüksek binalar arasında yürümeye benzemiyor parkta yürümek. Sonuçta yapılan eylem belki aynı.

Fark, parkların, modern şehrin insanının doğayla buluşmasının mekânı olmasında.

Bugün pazar.

New York'ta, İstanbul'da ya da dünyanın başka herhangi bir yerinde, yaşadığınız yerde savaş yoksa, yapabileceğiniz olağanüstü bir şey var.

Parklar sizi bekliyor. Üstelik ücretsiz.

Türkiye'den Nefret Eden New Yorker Türkler

New York'ta tahminlerin ötesinde çok Türk yaşıyor.

Sokakta kimse Türkçe anlamıyor diye olur olmaz konuşmak hatalı.

Her an her yerde karşınıza bir Türk çıkma olasılığı çok fazla.

Kim, neden bu kente gelip yaşıyor?

New York'ta yaşayan Türklerin genel özelliklerine bakılırsa temel olarak üç kategori belirlemek olanaklı.

– Üniversite ya da master eğitimi için gelen, çoğunlukla maddi durumu iyi ailelerin çocukları,

– Türkiye'de herhangi bir işte tutunamamış ve umduğunu bulamamış, genellikle maddi durumu iyi olmayan orta yaşlı kesim,

– Herhangi bir şekilde her iki gruba da girmeyen, bir şekilde bu kentte iş bulup iyi para kazanan, artık dönmeyi düşünmeyen, ama özellikle Türkiye'den şiddetle nefret eden grup.

Bu yazı da özellikle üçüncü grup Türkler üzerine.

Çünkü ilginç ortak özellikleri var.

Tanışır tanışmaz sanki rahatsız olduklarını seziyorsunuz.

Soğuk bakışlar, tedirgin tavırlar.

Nedenini ilk anda anlamak olanaksız.

Belki kişiliği öyledir diye iyimser düşünseniz ve tavrı birey-

sel olarak görmeye çalışsanız da, hayır değil, bu tavrı tanıyor-sunuz.

O, Türkiye'den ve Türklerden hoşlanmıyor, kendisi Türk de olsa.

New York'ta bir akşam yemeği.

Masada farklı ülkelerden insanların yanı sıra, bazı Türkler de var.

Birden konu dönüyor dolaşiyor ve Türkiye'ye geliyor.

Yeni tanıştığınız Mimar Sinan Üniversitesi mezunu genç bir erkek, Türkiye'deki yanlışları kıyasıya eleştiriyor.

Yanlışları eleştirmek elbette hata değil, ama sadece eleştirmek adına bazı olumlu yanların görmezden gelinmesi de doğru değil.

Acaba ne oldu da bu kadar nefret ediyor?

Yurtdışı master sınavlarında başarılı olamamış, başkaları gönderilmiş yurtdışına ama o hak ediyormuş.

Columbia Üniversitesi'nde doktora yapan genç, güzel bir bayan.

Kendisi gibi yine bir Türk'le evli.

Kentin en iyi yerlerinden birinde oturuyorlar.

New York'taki hayatlarından söz ediyor.

“Biz buradaki Türklerle görüşmemeyi tercih ediyoruz. Pek görüşülebilecek insanlar değiller.”

İlginç! Ben ‘görülebilecek’ çok Türk tanıdım bu kentte.

Güzel bir pazar günü, arkadaşlarınızla Central Park'ta yürürsünüz.

Yeni tanıştığınız bir diş doktoru, konu Türkiye'ye geldiğinde açıyor ağzını yumuyor gözünü. “Orada bir annem var, o kadar. Beni oraya bağlayan başka hiçbir şey yok. Umurumda da değil. İş kurmaya kalkarsın burnundan getirirler, her şeyi engellerler. Amerikalılar akıllı. Kıyasıya rekabet var. Akıllı olan para kazanır, parası olan diğerlerini ezer.” Ne yanıt verirdiniz?

New York'ta yaşayan Türkler arasında küçük, ikili, üçlü arkadaş grupları dışında hiçbir şekilde birlik yok.

Hatta birlik olmamak için özel bir gayret var, birbirini küçümseme ve önemsememe var.

Bu kentte yaşamaya başlamadan önce, aynı kültürü paylaştığım insanlara karşı Türkiye'yi bazı konularda savunacağım söylense inanmayabilirdim. Türkiye'nin yönetimindeki ve toplumsal hayatındaki yanlışları, aymazlıkları elbette ki söylemeli.

Fakat garip bir şekilde, New York'ta Türkiye'nin objektiflikten uzak bir şekilde eleştirilmesinin ve Amerika'nın bilinçsizce yüceltilmesinin doğru olmadığını düşünüyorum. Diş doktoru birden size su soruyu sorma cesaretini buluyor kendinde: "Sen neden burada yaşıyorsun ki?"

New York'ta yaşamak için Türkiye'ye lanetler yağdırıp, Amerika'nın önünde diz çökmek mi gerekiyor?

Ne diz çökmeli, ne lanetler yağdırmalı, ne de bilinç yitirilmeli.

İyi ve doğru olan alkışlanırken, kötü ve yanlış olan eleştirilebilir.

Sadece bir noktaya dikkat çekmek istiyorum.

Eğitim sistemimizin eksiklikleri ve YÖK'ün bütün yanlışlığına karşın, Mimar Sinan Üniversitesi gibi kaliteli eğitim verilen bir üniversitede okuma şansını elde etmiş ve bu nedenle de New York'ta iş bularak yaşamını sürdürenden daha çok, çalışmak zorunda olduğu için üniversiteye gitme olanağı bulamayan ya da yaşadığı bölgede üniversite olmayanların şikâyet etme hakkı olduğunu düşünüyorum.

New York'ta yaşayan iyi eğitim görmüş ve iyi para kazanan Türkler arasındaki bu Türkiye nefretinin nedenini tam olarak anlamak kolay değil.

Belki ciddi bir araştırma konusu.

Son derece tipik özellikleri olan bir hastalık gibi.

Sanki sosyete kadınlarının kendilerini Louis Vuitton çanta takmak zorunda hissetmesi gibi bir şey bu, bulaşıcı.

Türkiye hakkında en ufak iyi bir yargıya dayanamıyorlar.

Fanatikler.

En tehlikelisi de bu.

Fanatizm, objektif değerlendirmeyi engelliyor, hoşgörüyü öldürüyor.

Oysa ne çok ihtiyacımız var hoşgörüye!

St. Marks Place: New York'un En Hippi Bölgesi

St. Marks Place, Manhattan'ın East Village bölgesinde yer alan bir caddenin adı.

Aşağı yukarı bizim İstiklâl Caddesi uzunluğunda.

Benzerlik sadece uzunlukta değil, her ikisinin de içinde barındırdığı insan tipinin çeşitliliğinde.

'6' trenine binin, Astor Place'te inin.

Metro durağından çıkın, yolu geçin. St. Marks Place'tesiniz.

Aşağıya doğru yürümeye başlayın.

Hemen caddenin başında yol üzerinde bizim Ortaköy'dekileri andıran tezgâh satıcıları var.

Bir kitabı Barnes and Noble'dan almadan önce bu tezgâhlara bakmayı unutmayın.

Yarı yarıya ucuz yeni ya da ikinci el kitap bulabilirsiniz.

Yolun iki tarafına karşılıklı yerleşen tezgâhlarda bin bir çeşit gözlük satılıyor. Hepsi 5'er dolar.

Çeşitli tipte, rengârenk peruklar, çantalar ve tişörtler var.

Her şey ucuz ve ilginç.

Biraz ötede bir mağaza dikkat çekiyor. Adı "Religious Sex".

Rocker bir görüntü yaratmak ve seksi olmak istiyorsanız vitrindeki zincir ve kelepçelerden korkmayın, içerdeler çok dostane, buyurun içeri.

Müzik tutkunlarına şiddetle Joe’s CD’ye uğramadan New York’u terk etmemelerini öneririm.

İkinci el ama çok temiz, yeni sayılabilecek CD’ler normal fiyatının çok altında satılıyor.

Geniş bir arşivleri var, eski birçok albümü de bulmanız olası.

Caddenin sağ tarafındaki DOJO, öğrencilerin en çok rağbet ettiği restoranlardan biri. Japon mutfağının leziz örneklerini çok ucuza yiyebilirsiniz.

Yazın bahçeleri de açık.

Hemen yanındaki sushi restoranında ocak başında sushi yapan aşçıları izleyip, aynı anda yemeğinizi yemeniz mümkün.

Fazla ilerlemeden yolun karşısına geçin.

Aşırı makyaj yapmış çok zayıf bir zenci kadın hem dans ediyor, hem de birisinin saçlarını örüyor.

Zencilerin kafalarında gördüğünüz o inanılmaz saç örgülerini yapıyor, merak edenler nasıl bir beceriyle işini yaptığına hayran kalarak izliyor.

Yürümekten yorulduysanız, ünlü New York binalarının giriş merdivenlerinden birine oturun ve yoldan gelen geçeni seyredin.

Bu New York’ta yapılabilecek en zevkli işlerden biri.

Gelip geçenlerin anormal görünüşü ve çeşitliliği sizi oldukça şaşırtacak. Birbirinin aynı olan iki insan geçmiyor neredeyse, herkes giyimiyle, tarzıyla tamamen kendine özgü.

Hintli, Japon, Çinli, Meksikalı, İtalyan, Amerikan, Pakistanlı, Türk, Koreli, Avrupalı turistler, Ortodoks Yahudiler...

Paten kayanlar, bisiklete binenler, müzik dinleyenler, zenci, beyaz. Dünyanın panoraması burası.

Belki bir tek ortak özellikleri var.

Çok büyük bir çoğunluğu öğrenci ve genç.

St. Marks Place’te neden hiç orta yaşın üstünde insan yürümüyor?

Dinlendiyseniz yürümeye devam.

Kentin en ilginç ikinci el mağazaları bu caddede yer alıyor.

Hiçbir yerde bulamayacağınız garip tişörtler, jean pantolonlar, ayakkabılar, ceketler bu dükkânlarda satılıyor.

Caddedeki Afgan restoranı 11 Eylül'den sonra bile hep dolu.

Bu restoranın işletmecileri belki de kentin en şanslı Afganlıları.

Bir yerden şiddetli bir müzik sesi geliyor.

“Home Of Trance” adlı bir mağaza. İçerde tekno tutkunlarına hitap eden her şey var.

Hiçbir yerde bulamadığınız CD'leri burada bulabilirsiniz.

Bir ilan gözümüze çarpıyor:

“Every Night Live Sex Show On Stage”.

Sahnede canlı seks şov izlemek isteyenlere duyurulur.

“Home Of Trance”in karşısındaki “Stingy Lulu”ya uğramadan geçmeyin. Burası kentin en moda restoran, barlarından biri.

Haftanın bazı günlerinde ‘drag queen’ yani kadın kostümü içinde bir eşcinsel sahneye çıkıyor.

Sesi güzel değilse de, şovu ilginç.

Unutmadan, bu hoş mekânın sahibi Türk.

St. Marks Place yürüyüşümüz Tompkins Square Park'ta sona eriyor. Evsizlerin, ot içenlerin, köpeklerin ve köpekseverlerin mekânı burası.

Parkın hemen karşısında ‘Café Pick Me Up’ var.

Bu kitaptaki birçok yazının da yazıldığı yer.

Kendine özgü, sıradışı ve mükemmel bir kafe.

Adına aldanmayın, kimse sizi almaya gelmiyor.

Herkes kendi halinde ya bilgisayarında yazı yazıyor ya da okuyor.

. . .

1950'lerden bu yana St. Marks Place bazı değişimler geçirmiş.

Önceleri Polonyalı, Ukraynalı, Yahudi ve İtalyan göçmenlerin yerleşim bölgesi olmuş.

Charles Mingus'un Jazz Gallery'de çalarak cool jazz'ın tarihini yazdığı yıllar.

1960'larla birlikte hippilerin mekânı olmuş bölge.

Özellikle Tompkins Square Park, rock konserlerinin doğal sahnesi olarak kullanılmış.

1960 ve 70'lerin ünlü siyasi eylemcilerinden Abbie Hoffman ve Amerikalı şair Allen Ginsberg'in bu bölgede yaşadığı yıllar.

1970'ler St. Marks Movie House'da 2 dolara muhteşem filmlerin gösterildiği yıllar.

Şimdi Movie House'un yerinde GAP Mağazası var.

1980'ler etnik mağazaların ve 60'ların poster dükkânlarının kaybolup, yerlerini her yerde görebileceğiniz, sıradan sanat galerilerine bıraktığı, kiraların aşırı derecede yükseldiği yıllar.

1988, Tompkins Square Park'ı mesken tutan yüzlerce evsiz ve punk'a karşı, polis ve bir grup insanın 'fakire karşı savaş'ı, yani zorla parkı boşaltma hareketini başlattığı yıl.

Bütün bu değişikliklere karşın St. Marks Place, hâlâ New York'un en hippî bölgesi.

Dünya mutfaklarının, ucuz restoran ve barların, homoseksüel ve heteroseksüellerin, her ırktan insanın buluştuğu gerçek bir kaynaşma merkezi.

Herkes eşit.

Kimse birbirine yüksekten bakmıyor.

Burası hâlâ açık hava rock ve jazz konserlerinin merkezi.
Burası hâlâ punk rock'ın doğduğu ve yaşadığı yer.
Burası benim New York'taki favori mekânım.

Bir Festival Anısı

Kuzey Amerika ve Kanada'yı dolaşarak adrenalin oranını yaz sıcağında iyice yükselten Area 2 festivalini New York'a yaklaşık iki saat uzaklıktaki ünlü Jones Beach'te yakaladık.

Aylar öncesinden bileti online alarak, açıkta kalma tehlikesini de ortadan kaldırdık.

Amerika'da son zamanlarda uygulanan online bilet alma sistemi harika.

Bileti internet üzerinden alıyorsunuz ve kendi yazıcınızdan çıkan üzerinde özel numarası olan baskı sizin biletiniz oluyor.

Jones Beach, New York'a yaklaşık iki saat uzaklıkta bir sahilin adı.

Hey yaz konserlere mekân olan bu plaja, son iki yıldır Elektronika'nın önde gelen ismi Moby'nin düzenlediği Area festivali de uğruyor.

Bu yılki festivalin geçen yılıkine oranla daha organize olduğunu belirtmek gerekiyor.

En azından geçen yıl Paul Oakenfold ve Timo Maas'ı dinlemek için DJ çadırının önünde oluşan devâsâ kuyruğa benzer bir kuyruğun oluşumu bu yıl engellenmişti.

Birçok müzik turunu bir arada müzikseverlerle buluşturduğu için, Lollapalooza'ya atıf yaparak "Mobypalooza" olarak anılan festivale ilgi yine çok fazlaydı.

Yazın en önemli festivallerinden bir olarak nitelenen etkinliğe katılan müzisyenleri duyunca, kimsenin 35 ile 80 do-

lar arasında değişen biletlerden almak konusunda kararsızlığı kalmamış anlaşılan.

Ana sahnede David Bowie, Ash, Busta Rhymes, Blue Man Group ve Moby, DJ çadırında John Digweed, DJ Tiesto, Carl Cox, DJ Tim Skinner, DJ Dan, The Avalanches ve Dieselboy.

Festival öğleden sonra 3.30'da başlayıp gece 11.30'a kadar 8 saat hiç durmadan devam etti.

Amerikalı izleyici, ana sahnede açılışı yapan İrlandalı punk-pop trio Ash'e pek aşına gözükmedi.

Ash'in ardından sahne alan Blue Man Group, hem gözlere hem de kulaklara hitap eden bir performans sundu.

2000 yılındaki Grammy ödül töreninin açılış törenini televizyonda izlemiş olanlar hemen hatırlayabilir.

Grup, Moby ile birlikte Play'in hit'lerinden "Natural Blues"u muhteşem bir şekilde yorumlamıştı.

Yüzleri mavi maskeli üç perküsyoncunun birbirinden değişik aletler ve ilginç materyallerle yaptığı müzikle ortaya çıkan şov, New York'un en gözde Off Off Broadway şovlarından biri aynı zamanda.

New York'a yolu düşen kaçırmayın.

Area 2'nin izleyici açısından en zor yanlarından birisi, ana sahnedeki bir müzisyeni izlerken, DJ çadırındaki performansı kaçırmak.

Yeterli enerjiniz varsa, bazılarının yaptığı gibi sahne ile çadır arasında mekik dokumak gibi bir yöntem de izleyebilirsiniz.

Sıra rap müziğin en tartışmalı ve dikkat çekici isimlerinden biri Busta Rhymes'da.

David Bowie dinleyicisi için oldukça farklı bir tarzı var Rhymes'in.

Festivalin amacı da bu aslında. David Bowie'yi dinlemeye ge-

len bir müzikseverin, Busta Rhymes’i ya da Blue Man Group’u dinleyip zevk alarak ayrılması ya da Carl Cox için gelen birinin Ash’i dinleyip keşfetmesi.

Oldukça riskli bir yaklaşım.

Busta Rhymes, hemen her rapper’ın yaptığı gibi bol argo ve küfürlü bir dil kullanıyor.

Fakat müziğinden ya da şahsından hoşlanmayanlar bile sahnede tahmin edilemeyecek kadar iyi ve neşeli olduğunu kabul ediyor.

İzleyiciyi hem oynatıyor hem de yaptığı hareketlerle gülmekten kırıp geçiriyor.

Busta sahnedeyken, DJ çadırına geçiyoruz.

Devâsâ plastik şişme bir çadır.

Orlandolu DJ Tim Skinner çalışıyor.

Sanki çok büyük bir club’dayız.

Bir yandan Jones Beach’in konumu, diğer yandan da mayo ve bikinileriyle dans edenlerin ortaya çıkardığı görüntü nede-niyle kendimizi Ibiza’daki çılgın festivallerden birinde hisse-diyoruz.

Çadırın içinde muhteşem bir lazer şovu ve dev bir ekran-dan yansıyan video görüntüleri müziğe eşlik ediyor.

Skinner yerini DJ Tiesto’ya bıraktığında çadır tam anla-mıyla yıkılıyor.

DJ Magazine dergisinin ‘2001’in Top 100 DJ’i’ sıralamasın-da 6 numarada yer alan Tiesto, *progressive dance* müziğinin en başarılı isimlerinden biri.

Dünya çapında hayranları var.

Özellikle genç kızlar arasında inanılmaz bir popülaritesi olan Tiesto’nun Area 2’deki performansı sıradan bir DJ per-formansının çok ötesinde, kalabalıkla direkt temasa dönüşen bir şov niteliğinde.

DJ çadırında adrenalın katsayısının doruğa çıktığı anda, Amerika'nın en başarılı drum 'n' bass DJ'lerinden biri olan Dieselboy sahnedeki yerini alıyor. Çadır, dans edenlerin coşkusuyla havalanmak üzere.

Lazer ışıkları altında dans eden gençliğin oluşturduğu görüntü öylesine etkileyici ki, kimse çadırı terk etmek istemiyor.

Bazı konuşmalara kulak misafiri oluyoruz.

David Bowie ve Moby sahneye çıkana kadar çadırda kalanlar var.

Saate bakıyoruz. Bowie sahnedeki yerini almak üzere.

Area 2 ile ilgili en çok takdir edilen noktalardan biri, bütün performansların önceden duyurulan saatte başlaması.

Bize pek tanıdık gelmeyen bir durum ne yazık ki.

Birçok festivalde tanık olabileceğiniz herhangi bir sarkma ya da gecikme söz konusu değil burada.

Ana sahneye doğru gitmek üzere dışarı çıkanları bir sürpriz bekliyor: Şiddetli yağmur ve fırtına.

Jones Beach sahnesi bir açık hava tiyatrosu şeklinde inşa edilmiş.

Sahne korumalı da olsa, izleyicilerin oturduğu yerlerin üstü kapalı değil. İzleyiciler tepeden tırnağa ıslanıyor.

Sahne sırası Bowie'de olmasa, herkes derhal ayrılmaya niyetli.

Fakat bu Bowie, başkası değil.

Müzik dünyasının en etkileyici, en esinlendirici, en muhteşem sanatçısı unutulmaz parçası "Heroes" eşliğinde sahnedeki yerini alıyor.

Siyah pantolon-yelek takımı, beyaz gömleği, bağlanmayıp boynuna dolanmış mavi kravatı ve köstekli saati ile Bowie, yıllarla giderek artan çarpıcı bir karizmaya sahip.

55 yaşında, ünlü top model İman'la evli ve 2 yaşında bir kızı var.

Artık Ziggy Stardust yok sahnede, olgunlaşmış, yeni albümüne de yansıdığı şekilde duygusal yanı ağır basan bir David Bowie var.

30 yıl önceki kızgın tondaki sesiyle dalga geçecek kadar kendile barışık bir Bowie.

Giderek hızlanan yağmura karşın ayakta “Heroes”u hep birlikte söyleyen izleyicinin oluşturduğu manzara unutulamayacak nitelikte.

Bir başka hit “Ashes To Ashes” ile devam ediyor sahnelerin bukalemunu. Şarkı aralarında ufak konuşmalar yapıyor.

Gökyüzüne doğru dönüyor ve bağırıyor, “Yeter artık. Yağmurunu içiyorum. Geri al onu!”

Yeni albümü “Heathen”dan parçalarla devam ediyor.

Pixies’in “Cactus” adlı parçasına yaptığı muhteşem cover’ı seslendirirken sanki hayatının en güzel dakikalarını yaşıyor-muşçasına mutlu gözüküyor.

Bir “Young Americans” klasiği “Fame”i izleyiciyle birlikte söylüyor. Yağmur ve fırtına öylesine hızlanıyor ki, sahneyi görmek zorlaşıyor, fakat şikâyet etmek olanaklı değil. Bowie sahnede, yağmur gözyaşlarını saklıyor.

Bowie, şovunu kısa kesmek durumunda kalıyor.

Area 2’yu Jones Beach’te izleyenler, “Let’s Dance”i David Bowie’den canlı duyamıyorlar.

Fırtına belki diner düşüncesiyle sahne hazırlığı için yarım saat ara veriliyor. Günün son performansı Moby’nin.

Yarım saat sonra yağmur ve fırtına daha da hızlanıyor ama izleyici yerini alıyor.

Moby, yağmur nedeniyle özür dileyerek yeni single’ı “Extreme Ways” ile başlıyor şovuna ve her zamanki gibi çok başarılı bir performans sunuyor. Gitar çalıyor, bir bakıyorsunuz keyboarda sıcıyor, inanılmaz bir hızla bongo çalıyor, bazı parçalara piyanoda eşlik ediyor, şarkı söylüyor, sahnenin her yerinde, bir uçtan öbür uca hiperaktif bir çocuk gibi sü-

rekli koşuyor. İzleyiciyle sürekli diyalog halinde. Konuşuyor, espriler yapıyor ve güldürüyor. Şovun bir yerinde birden, “Bir dakika bekleyin,” diyor ve kocaman bir afro peruk takıyor, ekibinin diğer elemanları da aynı şekilde ona eşlik ediyor ve 1970’lerin disco ortamına gönderme yaparak, “Feeling So Real”i yorumluyorlar.

Bu an, izleyicinin zevkten doruğa çıktığı an.

Yağmura karşın şovunu kısa kesmiyor Moby.

Ona uluslararası ün getiren hiti “Go” ile kalabalığa fırtınayı bile unutturuyor. Bis için geri döndüğünde, “You Make Me Feel So Good”la veda ediyor. Festival bitiminde herkes Moby’nin bu kadar enerjiyi nereden bulduğunu konuşuyor. Malum o da vegan.

İzleyici en pahalı bilet için 80 dolar bile ödemiş olsa, beklediğinin çok fazlasını alarak ayrılıyor Jones Beach’ten.

Dünyanın en ünlü DJ’lerinin çaldığı çadırdaki olağanüstü ambiyansı, Blue Man Group’un ilginç ve bir o kadar da eğlendirici şovunu, Busta Rhymes’in görülmeye değer sahnesini, Bowie’nin seçkin, enerjik ve mükemmel performansını ve Moby’nin etkileyici konserini bir arada izleme olanağı veriyor Area 2.

Bu yönüyle de oldukça sıradışı bir festival.

Sadece rock, sadece hip-hop ya da sadece elektronik müzik değil, hepsini bir arada dinliyorsunuz.

Her ne kadar Bowie’yi dinlerken DJ’lerin DJ’i Carl Cox’u kaçırsak da, “AREA 2 ROCKED!” diyoruz.

Şimdiden Area 3’e hangi müzisyenlerin katılacağını merak etmeye başladık bile.

Festivalin yarattığı derin sarhoşluk içinde eve gitmek üzere otobüslere doğru kalabalıkla birlikte koşuyor ve sıraya giriyoruz.

Yağmur ve fırtınaya karşı ayakta durmak büyük başarı.

Herkes sıırıslıklam bir halde titriyor.

Sonunda otobüse binen sevinemiyor.

Çünkü otobüsün kliması sonuna kadar açık.

Nedeni hâlâ anlaşılabilmiş değil ama Amerika’da yıkıcı bir klima bağımlılığı var.

Kışın çok soğuk günleri hariç, asla ve asla kapatmıyorlar klimaları.

Otobüse binen herkes sıırıslıklam olsa da, dışarıda fırtına çıksa da.

Titreye titreye trene bineceğimiz yere geliyoruz.

Geceleri seyrekleşen trenin gelmesi 40 dakikayı buluyor.

Çok sevinmemek lazım, yine aynı klima sorunu yaşanıyor.

Artık bunca işkenceye böbreklerde ağrılar başlıyor.

Sabaha karşı saat 2. Trenden Penn Station’da inip Times Square’e yürümek en iyisi.

Metro beklemek daha uzun sürebilir.

Times Square’den otobüse binip eve vardığımızda dünyanın en mutlu insanı olacağımı düşünüyorum.

Sabaha karşı 3. Evdeyim ama uykum kaçtı.

Rüyamda David Bowie’yi görmek istiyordum oysa!

“Heroes”u söyleyecekti bana!

Bir New York Kâbusu

Bu bir kâbus.

Telefonu açmak, posta kutusuna bakmak, radyo dinlemek, televizyon izlemek, dergi ya da gazete okumak istemiyorum!

Amerika'da özellikle New York'ta yaşamış olanlar belki bu isyanın arkasında ne olduğunu tahmin edebilirler.

“Call now and get your % 30 percent off!” cümlesini daha fazla duymaya dayanamayacağım sanırım.

Hemen aradığınız takdirde, sattıkları ürün ya da hizmet için size belli miktarda indirim yapmayı öneren reklamlar burada yaşamın ayrılmaz bir parçası.

İlk anda bunun kötü bir şey olmadığını düşünenler olabilir, fakat bir süre sonra öyle kabak tadı veriyor ki duyduğunuz anda sinir krizi geçirmeye başlıyorsunuz.

Örneğin sabah saat 07.30'da telefon çalıyor, endişeyle açılıyorsunuz ve karşınızda neredeyse hiç nefes almadan konuşan bir pazarlamacı.

“Bugün nasılsınız?” diyerek söze başlıyor ve hiç durmadan dakikalarca konuşuyor.

Dinlemeyip kapatmak uygun olmaz diye düşünüp sabırla dinliyorsunuz, sattığı şeyle ilgilenmiyorsunuz ama yapacak bir şey yok.

Sonunda o anda telefonda kredi kartınızla sipariş verebileceğinizi söylüyor ve konuşma sırası size geliyor.

Teşekkür edip, ilgilenmediğinizi belirtiyorsunuz, ısrarla başka alternatifler de olduğunu söyleyip devam ediyor.

O kadar usanıyorsunuz ki, karşısındakinin sesini bastır-

mak için ses tonunuzu yükseltip bir kez daha hiç ilginizin olmadığını belirtiyorsunuz.

Bu yöntemi uygulayanlar arasında kimler yok ki.

Bankalar, telefon şirketleri, gazeteler ve dergiler, internet firmaları v.s.

Eve döndüğünüzde telesekreterinizi bu mesajlarla dolu buluyorsunuz.

Telefon rehberinde numaranız varsa yandınız, bundan kurtuluş yok.

Sadece bu nedenle özellikle New York'ta rehberde yer almayan binlerce telefon numarası var.

Evden çıktınız, metroya ya da otobüse yürüyorsunuz, her taraf sokak ilanları ile dolu.

“Call Now!” kâbusu devam ediyor.

Metrodasınız, istasyonun içinde, trende, her yerde aynı çağrı var.

Ofise geldiniz, internete bağlanmaya çalışıyorsunuz.

Birbiri ardına ekranda beliren reklamlarla mücadele etmek zorunda kalıyorsunuz.

Birini kapatırken öbürü çıkıyor, bilgisayar oyunu gibi âdetâ.

Porno sitelerinden, hayatınızın tatilini bedava kazanacağınızı iddia eden seyahat firmalarının reklamlarına kadar ne ararsanız var.

Gazeteciye uğrayıp günlük gazetenizi alıyor ve dünyada ne olup bittiğini öğrenmeye çalışıyorsunuz.

Gazetenin yarısından fazlası “Call Now!” ilanları ile dolu.

Yolda öylesine geziniyor ve rahatlamaya çalışıyorsunuz.

Hemen her sokak başında ayakta duran bir görevli el ilanlarını dağıtıyor ve istemeseniz de size bir şekilde bu ilanlardan vermeyi başarıyor.

Çünkü dağıttığı ilan kadar para kazanacak.

Akşam eve döndünüz, posta kutusu dolmuş, açıp içindekileri alıyorsunuz. Bazısı adınıza, bazısı da “daire sakinine” gönderilmiş bir sürü zarf var.

Bu zarfları her gün açıp tasnif etmek, New York’ta yaşayanlar için ciddi bir iş. “Daire sakinine” gönderilmiş olanları açmadan derhal atsanız bile adınıza olanları merak edip açıyorsunuz.

Bu iş o kadar gelişmiş ki, oturduğunuz semtteki iş yerleri birleşip ortak zarflar yolluyorlar.

Bir açıyorsunuz içinde onlarca ayrı el ilanı.

Bu ülkede ne kadar çok kâğıt israfı yapıldığını tahmin etmek olanaklı değil.

Yorucu bir günden sonra biraz müzik dinlemek için radyoyu açıyorsunuz. Tabii ki müzik yerine iki dakikada bir “Call Now!” reklamlarını duyuyorsunuz. Ücretsiz 800’lü hat numaralarını defalarca tekrarlayıp beyninize işliyorlar. Sıkılıp televizyonu açmayın sakın.

Film ya da dizi arasında onlarca bu reklamlardan izlemek zorundasınız.

Bu tarz reklamlar çıktığında zaplamak faydasız, hemen her kanal aynı anda reklam yayınına başlıyor.

Akşam yatağa yatıyorsunuz, rüyanızda karşı cinsten çok çekici biri konuşuyor.

“Call Now!”

“Tamam,” deyip telefona sarılıyor ve arıyorsunuz, karşıınızda bir canavar. Bütün paranızı alıp sizi sefil bir yaratığa dönüştürmek istiyor.

Koşuyorsunuz, ayağınız takılıyor düşüyorsunuz, melek görünümlü bir yaratık beliriyor.

Ellerini uzatmış size gülümsüyor.

Rahatlayıp onun ellerine uzanıyorsunuz.

“Call Now!” diyor.

Arıyorsunuz, karşınızda size milyonlarca dolar kredi vermeyi öneren bir bankacı.

“Thank you for calling me now!”

Çığlıklar atarak uyanıyorsunuz.

Telefon çalıyor.

Açacak mısınız?

Çöpte Size Göre de Bir Şeyler Var

Saat gece 02:00.

Manhattan sokakları sessiz.

Çöp yığınlarının içinden birileri eşya topluyor.

Fakat çöpçü değiller.

Gerçekten düzgün giyimli insanlar.

Hayır, film çekilmiyor.

Şaşırmayın. Bu bir Manhattan geleneği.

Evinize eşya mi lazım?

Sakın yüzlerce dolar harcayarak almaya kalkmayın.

Bu kentte bir evi sokağa atılan eşyalarla döşemek mümkün.

Manhattan'da yaşamaya başladığım ilk günlerde, eşyaya ihtiyacım varsa, özellikle çarşamba akşamları civarda dolaşıp çöplere bir göz atmam söylendiğinde şaşırmıştım.

Çöpe atılan eşyadan hayır mı gelir diye düşünmeyin.

'İşine yarayan alıp kullansın' mantığıyla sokağa bırakılan bu eşyalar, oldukça iyi durumda.

Çalışır durumda televizyon, müzik seti, video, bilgisayar, her türlü elektronik alet, giysi dolabı, masa, sandalye, avize, koltuk, kahve makinesi ve akla gelebilecek her şey.

Neden insanlar kullanılır durumdaki eşyaları sokağa atıyorlar?

Yerinde bir soru.

Eski eşyaları satmakla ya da birine vermeye çalışmakla uğraşmak istemiyorlar.

Neden bir televizyon çalışırken yenisini alıyorlar?

İyi bir soru. Amerikalıların alım gücü gerçekten yüksek.

Hayat standartları bizim ülkemizle karşılaştırılamayacak kadar iyi.

Televizyon çalışsa da modelini yenilemeyi ya da masa işe yarasa da sıkıldıkları için bir başkasını almayı düşünebiliyorlar.

Okudukları kitapları sokağa bırakıyor ve üzerine de bir not koyuyorlar: "İlgilenen alsın lütfen".

Manhattan'da lüks olmayan bir kafe veya restorana gittiğinizde, masa ve sandalyelerin sokaktan toplanmış olduğunu hemen fark edersiniz.

Her biri eski görünümlü ama farklı renk ve tiptedir çünkü.

Bu o mekânları belki bakımsız gösteriyor, fakat aynı zamanda da farklılık kazandırıyor.

Eğer çöpten işinize yarayan eşya bulmakla ilgileniyorsanız, bir-iki öğüde ihtiyacınız var:

1. Oturduğunuz bölgenin haftalık çöp toplama gününü tespit edin. Sabah çöp kamyonları gelmeden önce siz işinize yarayanı almalısınız.
2. Eğer zenginlerin yaşadığı bir semtte oturmuyorsanız, çöplerde belki tam aradığınızı bulamayabilirsiniz. O nedenle kentin Etiler'i Upper East Side'da turlamakta yarar var. Attıkları eşyaları görünce gözlerinize inanamayacaksınız.
3. Çöpten eşya arayışlarınıza, yanınıza en azından bir arkadaşınızı alarak çıkın. Çünkü ağır bir eşya beğenirseniz tek başınıza taşıyamazsınız ve aklınız kalır.
4. Çöplere sık sık yatak da bırakılıyor. Pek sıhhi olmayabilir. Tavsiye edilmiyor.

5. Çöpten eşya alırken sakın utanmayın. Bu kentte bu, hemen herkesin yaptığı son derece doğal bir davranış. Fakirlik ya da düşkünlükle ilgisi yok. Sadece beğenin ve alın.

Haklısınız, ilk duyunca insana garip gelebilen bir davranış tarzı bu.

Tamamen New York'a özgü.

New Jersey'de eski eşyaları elden çıkarmanın yöntemi farklı.

Sokakta sık sık ilanlara rastlarsınız.

"Hafta sonu garaj ucuzluğu.

İyi durumda her türlü ev eşyası satılıktır."

Manhattan'da yaşayanların buna ne vakti var, ne de ihtiya-

cı.

Zaten o eşyaları depolayabilecekleri garajları da yok.

Kutu evlerde az eşyayla yaşamak zorunda herkes.

Bu yazdıklarım kurgu değil, Manhattan garip ama çok eğlenceli bir yer.

Mutlu İnsan Göçer mi?

Bir parkta arkadaşınızla oturmuş konuşuyorsunuz.

Arkadaşınız, içinde bulunduğu koşullardan şikâyet ediyor.

Yıllarca okumuş ve 30 yaşını aşmış biri olarak artık daha iyi koşullarda yaşamak istediğini söylüyor.

Yaşam mücadelesinin zorlukları...

10 yıl önce önemsenmeyen bazı maddi olanakların birdenbire aranır olması... Sürekli gelecek için endişelenmenin yarattığı güvensizlik duygusu... Arkadaşınızın düşüncelerini onaylıyor ama yaptığınız işin ne kadar çok insanın rüyası olduğunu da hatırlatıyorsunuz.

Severek yapılan saygın bir işin önemi...

Üstelik size büyük bir özgürlük alanı sağlayıp, ufkunuzu genişletebilen bir iş... Bedeninizle değil, yaratıcı gücünüzle yaptığınız bir iş...

Okudukça daha çok okumanızı gerektiren bir iş...

Birbirinize hak vererek sürdürdüğünüz konuşma, sizi mutlu edecek bir yöne gitmiyor.

Biri sanki olaya müdahale ediyor ve konuşmanın ortasında her ikinizi de kendinize getiren, sarsan, tokatlayan ve de hak ettiğiniz bir darbe gerçekleştiriyor.

Gözlerinde biriken yaşları zor tutan, korku ve endişeden yüzünün hatları değişmiş 40 yaşlarında bir adam yanınıza geliyor.

Titreyen dudaklarından zorlukla şu kelimeler dökülüyor: “Abi, Türkçe konuştuğunuzu duydum. Ben az önce gemiden

kaçtım. Atlantic City'ye gitmem gerek. Yol parası verebilir misiniz?"

Rol yapmıyor. Daha önce korkmuş birini gördüyseniz farkı anlayabilirsiniz. Arkadaşınız "Tabii," deyip, hemen cüzdanını çıkarıp bir miktar para veriyor. Adam teşekkür ediyor, giderken gözyaşlarını tutamıyor.

Arkadaşınızla birbirinize bakıyor ve soruyorsunuz, "Neydi bu? Adam ağlıyordu."

Arkadaşınız adamın arkasından fırlıyor ve bir miktar daha para veriyor. "Atlantic City bileti 78 dolarmış. En azından oraya gidecek parası var şu anda," diyor.

Üstelik ihtiyacı olursa diye kartvizitini de vermiş.

Birden konuşmanın seyri değişiyor.

İki saattir konuştuklarınızdan utanıyorsunuz.

Kimdi o adam, nereliydi, niye buraya gelmişti, gemiden niye kaçmıştı, bundan sonraki hayatını nasıl sürdürecekti, dilini bile bilmediği bir ülkede kimlerle karşılaşacaktı?

Fırsatlar ülkesi Amerika'ya gemiyle kaçan milyonlarca insandan biriydi.

İş bulmak için mi geliyordu, yeni bir hayat kurmak için mi?

Niye kendi ülkesinde kalmıyordu?

Meksikalı, Kolombiyalı, Nikaragualı ya da Türklerin dışında gemiyle Amerika'ya kaçan İngiliz ya da Fransız var mı?

Ekonomik koşullar, insanları kendi doğduğu yerlerden ayırıyor.

Bir insan doğduğu yerde mutlu ve huzurluysa, neden sevdiği insanlardan kopup dünyanın bir diğer ucuna kaçsın?

Birden içiniz eziliyor.

Bu olayı, Türkiye'de yaşamakla, yabancı bir ülkede yaşamak arasında ciddi bazı farklar var.

Türkiye'de buna benzer bir olay başınıza gelse, belki daha duyarsız olabilirsiniz.

Yabancı bir ülkede yaşama psikolojisi, insanı kendi ülkesi ile ilgili konulara karşı daha hassas yapılabiliyor.

Bryant Park yerine Taksim Gezi Parkı’nda oturuyor olsaydık ve bu olay başımıza gelseydi, bu kadar etkilenir ve o adama yardımcı olmak için aynı istekle çabalar mıydık?

Yine üzülebilirdik ama, ‘Kendi ülkesinden hiç mi başka tanıdığı yok,’ diye düşünüp o adama dilenci muamelesi de yapabiliirdik.

Fakat New York’un göbeğinde, Bryant Park’ta aynı dili konuştuğunuz bir adamın çaresizliği, size üç kat daha fazla etki yapıyor.

New York, buna benzer milyonlarca hikâyeye mekân olan dünya üzerindeki en büyük göçmen kenti.

Hemen her insana kucağını açan ve ümit veren bir yer, sıcak bir anne kucağı gibi.

Fakat aynı zamanda büyük umutlarla gelenlerin bazılarının yıkıma uğradığı, ezildiği ve yok olduğu acımasız bir yer, vahşi bir orman gibi.

Karşıtlıkların mükemmel uyumunun formülü bu şehirde.

Ünlü yazar Franz Lebowitz, bu kentteki göçmen nüfus konusunda, “Ben çok özgün tarzda bir göçmen kontrolünü destekliyorum. Yalnızca diğer ülkelerde doğmuş kişilerin New York’a girişine izin vermeliyiz.”

Yerinde bir öneri.

New York hakkındaki en gerçekçi tanımlamalardan birini, uzun yıllar burada yaşadıktan sonra Londra’ya taşınan bir arkadaşşımdan duydum: “New York, birlikteyken size büyük acı veren ama bir türlü ayrılmadığınız bir sevgili.”(*)

(*) Bu tanımlama, göçmenler için geçerli.

Bir New York Yaşam Klasığı

Satmak istediğiniz televizyonunuz var ya da iş arıyorsunuz. Ne yaparsınız? Arkadaş, eş, dost çevrenize söylersiniz ya da gazeteye ilan verirsiniz.

New York'ta bir başka yöntem daha uygulanıyor: Kişisel sokak ilanları.

“Temizlik yapıp çamaşır yıkayacak eleman aranıyor”, “Japonca dersleri verilir”, “Psikolojik rahatlama ve yoga seanslarına katılın, kendinizi keşfedin”, “Bugün gelin, sizi model ya da aktör yapalım”, “Satılık az kullanılmış yatak” gibi sıradan ilanların yanı sıra, ilk görüşte insanı şaşırtabilecek birçok ilana da rastlanıyor.

“25 yaşında eşcinsel bir kuaförüm. Lower East Side'daki evimin bir odasını kiralayacak açık görüşlü, eşcinsel bir ev arkadaşı arıyorum.”

“Amatör punk rock grubuna gitarist aranıyor.”

“Bilimsel araştırmalar için kilosu 100'ün üzerinde, HIV virüsü taşıyan ve uyuşturucu bağımlısı olan deneklere ihtiyaç vardır” ya da,

“Sperm ve yumurta bağışı yapıp iyi para kazanmak isteyenler aranıyor” gibi.

Hemen her türde iş arayanların kendi ilanlarını astığı sokaklar New Yorkluların yaşantısına ilişkin ipuçları da veriyor.

En çok iş ilanı asan grup çocuk bakıcıları, özel köpek gezdiricileri, bilgisayar tamircileri, özel yoga ve jimnastik hocaları, boyacılar ve nakliyatçılar.

New York'ta kadın ya da erkek herkes çok çalışıyor, ağır bir çalışma temposu var.

Annenin evde oturup çocuk bakacak vakti yok, annene ya da eş dostun çocuğa bakması ise pek rastlanan bir durum değil.

İnsanların, kendi sorunlarını kendilerinin çözmeleri gerektiğini daha yoğun hissettikleri bir kent burası.

Çocuk bakıcıları bu nedenle çok önemli.

Hemen her evde köpek besleniyor. Sabahları dışarı çıktığınızda ilk gördüğünüz şeylerden birisi, yedi-sekiz adet köpeği tasmalarından tutup yürüyüşe çıkaran özel köpek gezdiricileri.

Köpekler New York yaşamının vazgeçilmezi, evin en önemli fertlerinden birisi. Köpeğini gezdirmeye zaman ayıramayanlar güvenilir bir bakıcı bulmaya çalışıyor.

Lüks apartmanlarda oturanlar tek bir kişiyle anlaşıp bu işi çözümlüyorlar.

Hemen her evde bilgisayar var ve New Yorklular her geçen gün yenilenen bilgisayar teknolojisini yakından izliyor.

Evlerin önüne bırakılan çöplerde, çalışan ama modeli eskimiş monitörler ve klavyeler sıklıkla görülüyor.

Bu nedenle de bilgisayar tamircilerine çok ihtiyaç duyuluyor.

Dünya kenti New York'ta yaşam çok hızlı, yorucu ve stresli.

Bu kentte yaşayanların rahatlamak ve ayrıca da zayıf kalmak için başvurduğu yöntemlerin en önemlileri yoga ve jimnastik.

Üstelik para da sorun değilse özel hoca tutmak daha havalı.

Boyacılık New York'ta iyi para kazandıran işlerden biri.

Çünkü bahar aylarında evi boyatmak gelenek gibi.

Bu yüzden dünyanın birçok yerinden bu kente para kazanmak için gelenlerin yaptığı işlerden birisi de boyacılık. Amerikalıların yapmak istemediği, göçmenlere bırakılan ağır işlerden biri. Normal olarak bir odayı 70-80 dolara boyuyorlar.

Birkaç kişi işe girişip kısa sürede tüm evi boyayıp iyi para kazanıyorlar.

Hem onlar kazanıyor, hem de evini boyatan böylece işi daha ucuza mal etmiş oluyor.

Nakliyatçıların neden önemli olduğu hemen tahmin edilebilir.

Çünkü bu kentte birkaç ayda bir taşınmanız normal.

Dünyanın her yerinden büyük bir göçmen nüfusu barındıran New York'a âdeta eline bavulunu alan geliyor.

Kalıcı bir yer bulana kadar da geziyor.

Kiraların pahalılığına, bir evin odalar bazında birbirine yabancı olanlar tarafından paylaşılmasının getirdiği sorunlar da eklenince, sürekli bir taşınma hareketi yaşanıyor.

Bütün bunların dışında New York'ta insanlar gizli bir yalnızlık içinde.

Ailesini, ülkesini bırakıp bu şehre tutunmaya gelenler, bir süre sonra arkadaş aramak için bile sokaklara ilan yapıyorlar.

Örneğin bunlardan biri, "World Trade Center faciası sonrasında artık yalnız yaşamak istemiyorum. 30 yaşında bir garsonum. Evimi bana arkadaşlık edebilecek biriyle paylaşmak istiyorum," şeklinde olabiliyor.

New York sokaklarında gece dolaşmaya çıkarsanız, ellerinde paket bantları ve makaslarla hazırladıkları ilanları otobüs duraklarına, çöp kutularının üstüne ve duvarlara asanları görebilirsiniz.

Ayrıca birçok kafe, restoran , süpermarket ve çamaşır yıka-
ma servisinin de bu ilanlar için özel panoları var.

Evde el yazısıyla ya da bilgisayarda hazırlanan bu ilanlar sokakları, mağazaları, çamaşırhaneleri kısacası her yeri kapla-
yan bir New York klasiği. Bir A4 sayfasının üst kısmı yazı için,
altta kalan dörtte biri de ilanı verenin adresinin ve telefon nu-
marasının yazılı olduğu parçalara ayrılmış. İlgileniyorsanız o
parçayı koparıp alıyorsunuz.

Kimi New Yorklular işin abartıldığını ve çevre kirlenmesi-
ne yol açtığını düşünüyor.

Bir bakıyorsunuz biri ilan yapıştırıyor, birkaç dakika sonra
arkasından bir başkası o ilanı söküyor.

Sonu gelmeyecek bir çabalama.

Bu kentte milyonlarca insan iş ya da eleman arıyor, bir şey-
ler satıyor ya da almak istiyor.

Bana kalırsa, New Yorklular kendilerine özgü bir iletişim
kurmuşlar, ucuz, pratik, etkili ve çoğunlukla da eğlenceli.

Radio City Music Hall'da Çıglıklarla Dolu Bir Gün

New York eğlence dünyasının en önemli mekânlarından Radio City Music Hall civarında hareketli ve heyecanlı bir kalabalık var.

Müzik endüstrisinin ana damarı MTV'nin 2002 Video Müzik Ödülleri'nin dağıtılacağı gün.

Törende dağıtılan ödüllerin yanı sıra, her yıl geceye katılan starların giydiği kıyafetlerden, sahnedeki performanslarına kadar çeşitli sansasyonel olaylara konu oluyor ve bu yıl da beklenenden fazlasını veriyor.

Sahne arkasında olup bitenleri görmeden tören için nasıl bir hazırlık yapıldığını anlamak olanaksız.

Sayısız görevli, oradan oraya koşuşturan teknik personel, uluslararası medyanın yer aldığı basın çadırları, yüzlerce güvenlik görevlisi, salonun kapısında saatler önce birikerek sürekli çıglıklar atan binlerce teenage, limuzinler, basının dikkatini çekip ünlü olmaya çalışan yeni starcıklar, gece boyunca red carpet üzerinde birbirine, "Şu adam kim, tanıyor musunuz?" sorusunu sormayı sürdüren basın mensupları...

Evett, MTV Video Müzik Ödülleri başlı başına bir olay.

New York'u ve Times Square'i MTV olmadan düşünmek olanaksız. Her gün TRL programının çekimi için caddeye biriken binlerce genç kız ve erkek, çıglıklar atarak arada bir kendilerine dönen kameranın dikkatini çekmeye çalışıyor. Turistler için çok ilgi çekici bir manzara.

Video Müzik Ödülleri günü New York’un Midtown denilen bölgesinin trafiği alt üst, yollar tıkalı.

New York’ta olay var!

Basın mensupları için gün, saat 3 civarında press check-in’le başlayıp, gece 12.30’a kadar süren basın toplantıları ile sona eriyor.

İşte günün en ilginç anıları:

Saat 17.00

Basın mensupları starları görüntülemek ve röportaj yapmak üzere ünlü red carpet’a alınıyor.

Yaklaşık 1.5 saat sonra ünlüler ve ünlü olmaya çalışanlar yavaş yavaş gelmeye başlıyor.

Önden bir basın sözcüsü yaklaşp gelmekte olanın adını ve ne iş yaptığını söyleyip, röportaj için zemin yokluyor ve arkadan yarı çıplak bir kadın görünüyor.

Ünlü olmasa da basın mensupları ilgi gösteriyor.

“Kim bu kadın?” sesleri arasında, star adayı etrafa gülücükler saçarak soruları yanıtlıyor.

Bu arada arkadan sürekli çığlık atan hayranları duyuyoruz.

Hatta MTV kamera ekibi çekim yaparken, özellikle çığlık atmalarını istiyor çocuklardan.

Ne de olsa bir MTV geleneği bu.

Yaklaşık 1 saat bu şekilde geçiyor.

Fakat yanılmayın, gerçekten eğlenceli bu.

Bir komedide rol aldığımı düşünüyorum.

Saat 18.30

Artık ünlü birileri gelmeye başlıyor.

Yani gerçekten müzisyen olarak tanıdığımız gruplar geçmeye başlıyor.

Birden arkasında en az 10 kişilik ekiple Shakira gözüküyor.

Fotoğraf için durup poz vermiyor, acelesi var, hızlı hızlı yürüyerek geçiyor hayranlarına el sallayarak.

Britney Spears her zamanki gibi erotik, lezbiyen barlardaki kadınları hatırlatan deri kıyafeti içinde boy gösterince çığlık-ların kulaklarımızı sağır edebileceğini düşünüyoruz.

İngilizlerin Madonna'sı Kylie Minogue gözüküyor.

Fakat o kadar kısa ki, bodyguardlar arasında kayboluyor.

Red Hot Chili Peppers'ın solisti Anthony tam yanımızda durup bir televizyon kanalıyla röportaj yapıyor.

Amerika'nın ünlü TV kanallarından WB11'in bağıra çağıra ünlüleri toplayan sunucusunun yanında oldukça eğleniyoruz.

Her gelene kıyafetinin ne marka olduğunu soruyor. Bir müzisyenin sadece kıyafetiyle ilgilenilmesi garip değil mi?

No Doubt grubunun elemanları yaklaşıyor.

Yanımızda duran İsraili gazeteci, solistleri Gwen Stefani güzel olduğu için onun etkisinde kalıp kalmadıklarını soruyor grubun erkek elemanlarına. Aldığı yanıt acı oluyor: Özür dilerim ama bu soru çok salakça!

Saat 19.30

Saatler ilerledikçe gelen ünlü sayısı artıyor.

Jennifer Lopez, her zamanki gülümseyişi ve "ben zengin, güçlü ve güzelim" bakışıyla el sallayarak geçiyor.

NSYNC grubunun solisti, Britney Spears'in ayrıldığı sevgilisi Justin Timberlake'in geçişi genç kızları bayılma noktasına getiriyor.

Birden Amerika'nın en ünlü işadamı Donald Trump gözü-küyor kolunda genç bir kadınla.

Ardından modacı Calvin Klein elinden tuttuğu orta yaşlı bir kadınla birlikte basını selamlıyor.

Austin Powers'ın ünlü starı Mike Myers, komik hareketler yaparak güldürüyor kalabalığı.

R & B'nin güçlü sesi Mary J. Blige, yeni boyadığı sarı kısa saçlarıyla büyük ilgi topluyor.

Christina Aguilera’nın geçişi erkeklerin nefesini kesiyor, hemen yanımda duran Filipinli gazeteci dışında.

“Ne çirkin bir kıyafet,” deyince benden şaşkınlık dolu bir bakış alıyor Filipinli. Çünkü ne kadar erkek varsa, avazları çıktığı kadar bağıryorlar neredeyse çıplak Aguilera’ya tezahürat yapmak için.

Gençliğin yeni favori gruplarından The White Stripes ikilisi olanca şirinliğiyle boy gösteriyor.

Solist Jack White şapkamı sevdiğini söylüyor.

Ben de onunkini sevdiğimi söylüyorum.

Değişebilirdik aslında.

Saat 20.00

Artık gece başlamış ama ünlüler hâlâ geliyor.

P. Diddy yeni sevgilisinin elinden tutmuş, mafya lideri edasıyla yaklaşıyor. Eski sevgilisi Jennifer Lopez’i yanındaki zayıf ince uzun siyahi güzelle kıskandırmayı planladığı konuşuluyor kalabalık arasında.

Birisi ekliyor. “J-Lo, genç kızların sevgilisi Ben Affleck’le çıkıyor ama!”

P. Diddy’nin etrafındakilerin her tarafı, kuyumcu açacak kadar altınla dolu.

Bir bakıyoruz, gecenin en cool grubu İsveçli “The Hives” yaklaşıyor, solistleri Pelle Almqvist’in kocaman yeşil gözlerinde beliren ve ilk kez red carpet çılgınlığının ortasında bulunmaktan kaynaklanan şaşkın ifadeyle.

İlk kez bir grupta müzik üzerine konuşuyoruz.

Bir gece önce New York’ta verdikleri konserin tamamen dolu olmadığını ama yakında dolu olacağını belirtiyorlar.

İyi müzik yapıyorlar ve bunun bilincindeler.

Bu yıl yeniden parlayan punk rock’ın başarılı ekibi The Hives, büyük başarılarla imza atacak gibi görünüyor.

Saat 20.15

Sunucu Jimmy Fallon’un kısa bir komedi şovu niteliğinde-

ki açış konuşmasından sonra sahnede soul müziğin büyükbabası James Brown gözüküyor.

Ünlü sanatçı unutulmaz parçası, “Get Up I Feel Sex Machine”i seslendirerek yıllara meydan okuyor ve sahneye Britney Spears’i davet ediyor.

Popun kralı Michael Jackson’ın, doğum gününde “milenyum sanatçısı” olarak onurlandırılması, gecenin bir başka ilginç anı.

Dev bir pastayla Britney Spears tarafından kutlanan Michael Jackson, “Birisi Indiana’da küçük bir çocukken bana milenyum sanatçısı olacağımı söylese, inanamazdım. Buna inanmıyorum,” diyerek teşekkür ediyor.

Radio City Music Hall’da uzun süreden sonra izleyiciyle buluşan bir başka ünlü isim, Bruce Springsteen.

11 Eylül’den sonra milliyetçilik duygularının kabardığı bir ortamda yeniden parlayan sanatçı, grubu E Street Band ile birlikte “The Rising” adlı parçayı yorumluyor.

Dört ödül aldığı gecede rapper Eminem, garip davranışlarıyla gecenin en dikkat çeken ismi.

Ödülünü almak üzere geldiği sahneden, müzisyen Moby’yi kast ederek, “Gözlüklü adama vuracağım,” demesi izleyicilerin yoğun tepkisi ve yuhalamasıyla karşılık buluyor.

Şarkı sözleri nedeniyle Eminem’i bir süre önce eleştirmiş olan Moby ise o sırada Eminem’i alkışlıyor.

En İyi Erkek Sanatçı Videosu ödülünü, “The Real Slim Shady” adlı şarkısında hakaret ettiği Christina Aguilera’nin elinden alışı ise gerçekten ilginç.

İki sanatçının bu sırada göz teması bile kurmaması ve Aguilera’nin ödülü Eminem’in eline tutuşturup hızla sahneden ayrılması, görülmeye değer bir manzara.

Yere doğru bakan Eminem’den ise, “Teşekkürler,” şeklinde bir mırıltı duyuyoruz.

Bu sırada ikinci kez aynı şekilde Moby’ye saldırmayı tekrar tepkilere neden olunca, “Hepiniz benden özür dileyacaksınız,” diyor.

Eminem’in gecede dört ödül alması düşündürüyor.

“Without Me” adlı şarkısında, “Beni MTV’den silmek istediler, fakat bensiz öyle boş ki,” diyor ünlü rapper.

Acaba MTV, özür mü dilemek istiyor Eminem’den?

Latin Amerika’nın gözbebeği Shakira, gecenin flaş isimlerinden.

Son albümüne MTV’nin verdiği büyük destekle, Amerika’da büyük bir çıkarma yapan sanatçı, “Obsession (Tango)” adlı parçasını bilinen kıvrak, seksi ve egzotik dansı eşliğinde ama sanki bir rock şarkıcısıymış gibi kendini sahnenin bir yanından öbür yanına doğru savurarak seslendiriyor.

Şu bir gerçek ki, MTV olmadan Shakira Amerika’daki konumuna asla kavuşamazdı.

O nedenle hiçbir ödül alamasa da, kendisini MTV için ne kadar savursa azdır.

Mary J. Blige’in basın toplantısında söylediği gibi gece boyunca kesin olarak gözlenen şey, hip-hop’un zaferi.

Bugün Amerika’da başarılı olmak isteyen bir müzisyenin hip-hop’a sırtını dönmesi olanaklı değil.

Müzik endüstrisi hip-hop’ın derin etkisi altında.

Amerikan halkının büyük bir çoğunlukla en seksi ünlü olarak nitelediği Jennifer Lopez, sahneye New York’un eski belediye başkanı Rudy Giuliani’yi davet etmek üzere geliyor.

Giuliani, 11 Eylül’den sonra New York’un kendini toparlaması ve polis ailelerine para toplanması için sanatçıların gösterdiği büyük çabaya teşekkür ederek müzisyen Sheryl Crow’u anons ediyor.

Gecenin bir diğer milliyetçilik duygularını kabartan anı.

Crow, dev ekrandaki New York ve NYPD görüntüleri eşliğinde “Safe&Sound” adlı şarkısını yorumluyor.

Saatler 23.15’i gösterdiği sırada, bundan böyle hiçbir şeyin aynı kalmayacağı ve videoya kayıt yapmak için hazır olunması duyuruluyor sunucu tarafından. Gecenin kapanışını, dokuz yıl aradan sonra yeniden bir araya gelen ünlü rock topluluğu Guns N’ Roses yapıyor.

“Welcome To Jungle” ve yeni parçaları “Madagascar”ı izleyicilerin üstüne yağan konfetiler arasında seslendiriyorlar.

Muhteşem bir görüntü oluşuyor.

Her ne kadar Axl Rose, sesinden bir şeyler yitirmiş diye düşünsek ve Slash olmadan grup eskisi gibi olamasa da, bu Guns N’ Roses!

Yeniden sahnelere dönüşün müjdesini veriyorlar.

Gerçekten muhteşem bir manzara.

Ödül töreninin bittiğini sanıyoruz ama biz gazeteciler için bitmemiş meğerse. Birkaç ünlünün daha basın toplantısı yapacağı söyleniyor.

Basın çadırındayız yine. Rudy Giuliani geliyor. “New York için bir şarkı seçseydim, New York New York’u seçerdim,” diyor ve sanatçılara yaptıkları için teşekkür ediyor.

CD çalarında şu anda hangi CD’nin olduğu soruluyor.

Düşünüyor ve cevaplıyor: “Tosca Operası.”

Basın mensupları patlatıyor kahkahayı.

James Brown geliyor. “MTV Video Müzik Ödüllerini seviyorum, en çok da sizleri ve izleyicileri seviyorum,” diyor.

Michael Jackson’ı da çok sevdiğini açıklıyor.

Ardından salona bir kadın giriyor.

Adını ilk kez duyduğumuz biri.

Oyuncu olduğu söyleniyor. Yani “celebrity”.

Fakat asıl ünü, bir süre Eminem’le çıkmış olmasından kaynaklanıyormuş. Eminem’le çıkmanın nasıl olduğu soruluyor.

“Ben onun büyük bir hayranıyım. Çok komik ve aslında herkesin onu tanıdığı gibi değil, hassas birisi,” diyor.

Salondakiler gülüyor.

Çünkü Eminem, açık bir şekilde tüm kadınlardan nefret ettiğini söylüyor her yerde.

Kadınlardan nefret eden hassas bir erkek!

Gece 00.30’da artık tüm basın mensupları tükenmiş durumda dağılıyor.

Olanca kalabalığı, gürültüsü, şaşaalı görüntüsü, starları ve gariplikleriyle bir MTV Video Müzik Ödülü Töreni daha yaşıyor.

Ödül töreni sonrası en güzel başlığı Eminem’in tavırlarına atıf yaparak, *The New York Times* attı bu yıl: “Her Zamanki Gürültülü MTV Şovunda Can Sıkıcı Anlar.”

Benim beynimin içinde hâlâ Guns N’ Roses’in “Welcome To Jungle” adlı şarkısı çalıyor.

Ne tesadüf, ben de bir çeşit eğlendirici “jungle”da olduğumu düşündüm bütün gün boyunca.

Odalarda Yaşanan Tek Kişilik Hayatlar

Bu yazının başlığı, “Odalarda Yaşanan Tek Kişilik Hayatlar”.

Başlık ilk anda tam olarak açıklayamasa da, aslında üzerinde durulmak istenen konu, Türkiye’de yaşanan ağır ekonomik krizin yurtdışına, özellikle New York’a yansıması, kısaca beyin göçü.

Belki bu yazıyı okumaya başlayanların canı biraz sıkılacak ama New York’ta yaşanan bir gelişmeye dikkat çekmenin zamanı.

New York, dini, dili, ırkı ne olursa olsun, her yaşta ve meslekten insanın bir arada yaşadığı ve bu özelliğiyle de dünya üzerindeki farklı kentlerden biri. Doğma büyüme New Yorklu olanlar dışında, bu kentte yaşayan kime sorarsanız sorun, ortak bir amaçları var: Daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak ve gelecek için para kazanmak.

New York bu özelliğiyle önemli bir çekim merkezi.

Amerikalıların yapmak istemediği işler, göçmenler için her zaman fırsat yaratmış.

Kentte şöyle bir dolaştığınızda bile bu durumu gözlemlemeniz mümkün.

Kuru temizleme Çinlilerin, kuaförlük ve berberlik Japonların, tezgâhtarlık, garsonluk ve kasiyerlik gibi işler de Latin Amerikalıların ve İspanyol kökenlilerin egemenliğinde.

Neredeyse her etnik kökenden gelenler, kentin belli yerlerinde toplanmışlar ve kendi âdetlerini sürdürerek yaşıyorlar.

New York’un Chinatown bölgesinde doğmuş, şu anda 20 yaşında olan, ama tek kelime İngilizce bilmeyen bir garsona rastladığımda, durumun garipliği karşısında uzun süre düşündüm.

Fakat asıl dikkat çeken nokta, Asya ya da Latin Amerika kökenlilerin eğitim düzeylerinin genelde yüksek olmayışı.

Belki ülkelerinde de aynı işleri yaparak yaşayacak olanlar, hayat şartlarının daha iyi olması nedeniyle New York’ta yaşamayı tercih ediyorlar.

Bu karışım içinde Türklerin yerini görmeye çalıştığınızda, tam belirgin olmayan bir durumla karşılaşıyorsunuz.

Türklerin aralarında sıkı bağlar yok, yaşadıkları özel bir bölge yok, herhangi bir iş kolunu ellerine geçirmiş de değiller.

Fakat New York’taki Türkler, büyük ölçüde eğitim düzeyi yüksek gençler. Türkiye’deki ekonomik kriz sonrasında, bu durum iyice belirgin bir hal almaya başladı.

Son altı aydır bu kentte daha fazla Türk’le, özellikle genç Türk’le karşılaşmak mümkün.

Ne arıyorlar New York’ta?

Ev değil ancak oda kiralayabildikleri, üniversite mezunu olsalar da Amerikalıların yapmak istemediği işleri yapıp onların üçte biri kadar para kazanabildikleri, bir milyon yedi yüz bin liranın ancak bir dolara karşılık geldiği New York’ta.

“Mimar garson”, “mühendis kasiyer” ya da “avukat tez-gâhtar” olmanın dayanılmaz çekiciliği mi var, yoksa dayanılmaz ağırlığı mı?

Türkiye’deki ekonomik krizin en ağır yanlarından birisi, sosyal alanda yarattığı çöküntü.

New York, kendi kendine bakmaya yetecek bir iş bulamayanların şanslarını denedikleri kentlerden yalnızca birisi.

Bir markette kasiyer olarak çalışan ODTÜ Tarih Bölümü mezunu bir gencin içinde bulunduğu durumu büyük bir sükûnetle kabul edişi, bir çığlıktan daha etkileyici.

New York'ta bir şeyler değişiyor, artık bu kentte daha fazla Türk var. Küçüklüğü dolayısıyla Rus uzay istasyonuna atıf yaparak adını MIR koydukları odalarında yaşayan ve gelecek arayan genç Türkler.

“Deli”den Çorba Almak

Çorbayı nerede ve nasıl içersiniz?

Ne saçma soru demeyin.

Bu soruyu sorarken, “Evde ya da restoranda, oturarak ve kaşıkla,” yanıtını alacağımı biliyorum.

Aynı sorunun New York’ta yaşayanlar için çok daha yaygın bir yanıtı var: “Deli”den aldığım çorbayı sokakta ya da metroda içerim.”

Amerikalılar, içinde yiyecek içecek ne ararsanız her şeyin satıldığı ve hemen her köşe başında yer alan dükkânlara Fransızca’dan gelen “delicatessen”i kısaltarak “deli” diyorlar.

Bu dükkânlarda açık büfe olarak çeşit çeşit yemek, salata ve çorbayı bulmak mümkün.

Çorbalar için özel sağlam kutular yapılmış.

Dolduruyorsunuz çorbayı, alıp çıkıyorsunuz ve içmeye başlıyorsunuz.

Amerikalılar gerçekten hemen her konuda çok pratik yöntemler bulmuşlar. Ambalaj sanayiinin bu kadar geliştiği başka bir ülke yoktur demek yanlış değil sanırım.

Her şey için ayrı ve son derece fonksiyonel paketleme malzemeleri var. Çorbalar için yapılan kutular ise hayranlık verici.

Karton ama asla erimiyor, sıcak tutuyor ama sıcağı geçirmiyor ve ıslanmıyor. “Evde ya da restoranda masada oturup yemek varken, neden sokakta ya da metroda içeyim çorbayı?” diye sormakta belki haklısınız, ama New York’ta çalışanların çoğunun yemek için fazla vakitleri yok.

O nedenle zamandan tasarruf etmelerini sağlayacak her türlü çözümü geliştirmişler.

Ayrıca restoranda yemek yemek her zaman daha pahalı.

Bahşış bırakmak zorundasınız.

Oysa ki deli'den alacağınız çorba hem ucuz, hem de zamandan tasarruf sağlıyor.

Yazın Times Square yakınındaki Bryant Park'a öğlen saatlerinde uğrarsınız, çalışanların ellerinde deli'den aldıkları paketleriyle oturmuş yemek yediklerini görürsünüz.

Böylece hem yemekhanelerin bunaltıcı ve yemek kokan ortamından uzaklaşmış oluyor, hem de açık havada dinlenmenin keyfini yaşıyorlar.

New Yorkluların yeme içme alışkanlıkları, ülkemiz insanınıninkinden oldukça farklı.

Her şeyi paketletip alıyor ve sokakta yiyorlar.

Bu şehirde yaşamaya başladıktan bir süre sonra, metroda giderken karşınızda oturan kadının elleriyle ve büyük bir ıstahla tavuk-pilav yiyişini izlemeye alışılırsınız.

Çorba dışında en rağbet gören yiyecekler, sushi, Çin yemeği, Tayland yemeği, falafel ve bagel sandviçler.

Bagel, Yahudilerin yaptığı bir çeşit özel ekmek. Her 10 adımda bir bagel dükkânı var.

İstanbul'da ilk olarak Yeniköy'de, sonra Etiler'de açılan restoranlarda bagel'in ne kadar pahalıya satıldığını ve bir çeşit sosyetik yiyecek haline geldiğini anımsayınca hafifçe gülümşüyorum.

Bagel bu kentte en ucuz yiyecek.

Sabah sokağa ilk çıktığınızda karşınızda bizim kokoreç arabalarına benzeyen fakat biraz daha geliştirilmiş seyyar satıcı arabalarını bulursunuz.

New Yorklular sabah kahvaltılarını bu seyyar satıcı arabalarından alıyor.

Kahve, çay, bagel, muffin denilen keklerden alarak hızla yürümeye ve işlerine yetişmeye çalışıyorlar.

Hafta içi evde kahvaltı yapma âdetleri genellikle yok.

Sabah kahvaltısını bu şekilde yapan Amerikalı, öğlen deli’ den aldığı çorba ya da salata ile karnını doyuruyor, akşam eve giderken de pizzacıya uğrayıp pizza ya da Çin yemeği alıyor.

Bu kente ilk geldiğimde restoran sayısındaki çokluk karşısında şaşırmış ve hepsinin nasıl ayakta kaldığını merak etmiştim.

Aynı sokakta üç tane Meksika, beş tane Çin, dört tane Hint restoranı ve iki pizzacı olur da nasıl hepsi iş yapar?

New Yorkluların yaşam tarzını görünce sorumun yanıtını aldım.

Bu şehirde insanlar çoğunlukla bekâr ve herkes çalışıyor, kimsenin yemek yapacak vakti yok.

Vakitleri olsa bile alışkanlıkları yok.

Ortalama düzeyde kazanan bir Amerikalı, bu şekilde hemen her öğün dışarıda yemek yemeyi aylık maaşından kolaylıkla finanse edebiliyor.

Bizde özel kutlamalar için gidilen restoranlar, burada sanki onların mutfakları gibi.

11 Eylül’den sonra şehrin Downtown denilen bölgesinde bile restoranların doluluk oranı dramatik bir şekilde düşmedi. Bazıları, “Restoran kapatılması tehlikesi doğar mı?” diye sorarken, Lower East Side’ı Kurtarma Komitesi Başkanı, bölgede ardı ardına yeni restoranlar açıldığını açıkladı.

New York’ta süpermarket gezerken raflardaki ürünlere dikkat ederseniz, birçok yiyeceğin ‘ısıt-ye’ mantığıyla pazarlandığını görüyorsunuz.

Torba içindeki pirinci, paketi açmadan sıcak suya koyup kaynatıyorsunuz, 10 dakika sonra pilavınız hazır.

Deli’ler ise sanki birer hayat kurtarıcı.

Aradığınız her şeyi yemeye hazır halde bulabilirsiniz.

Akşam yemeğinde ne istersiniz? Pilav? Makarna? Köfte? Çorba? Hangi çeşit çorba? Salata? Sebze haşlaması? Püre?

Merak etmeyin, hemen köşe başındaki deli'den alıp geliyorum.

Siz masayı kurun yeter ki!

Daha Büyük, Daha Genç ve Daha Zengin

Son günlerde New York caddelerinde, metro istasyonlarında ve otobüs duraklarında bir reklam dikkat çekiyor.

“WE ARE BIGGER, YOUNGER, AND RICHER” diyor dev puntolarla yazılmış reklam.

Dev panolarda yer alan bu reklamdan kurtulmanız olanaklı değil.

Gözün yakalayabileceği her yere asılmış.

Merak uyandırıyor. “Daha büyük, daha genç ve daha zengin” olan ne? Amerika’nın en hızlı büyüyen televizyon kanallarından biri TNN.

Kanal için böylesine büyük bir reklam kampanyasına girişilmesinin nedeni, halka bir başarıyı duyurmak: 18 ay içinde izleyici sayısını üç katına çıkararak, en çok izlenen kanallar içinde 22. sıradan ilk beşe yükseldiklerini, yani sözlerini tutup büyüdüklerini ilan ediyorlar.

Büyümek her şirketin hedefiyse, bunda yanlış olan ne?

Eylül 2000’de MTV Networks’un bünyesine katılan TNN, yetişkinlere yönelik eğlence programları yayınlıyor.

Dünyanın en büyük medya ağlarından biri olan MTV Networks’un asıl sahibi ise Viacom adlı bir şirket.

Ünlü ekonomi dergisi *Fortune*’un 2002 yılında Amerika’nın en büyük 100 anonim şirketi listesinde 85. sırada yer alan Viacom, sağladığı yıllık gelirle, elektrik dağıtım şirketi PG & E

Corp., American Express, Coca Cola ve Caterpillar gibi dünyaca ünlü şirketleri geçmiş durumda.

Bünyesinde yer alan şirketlere bir göz atınca, Viacom'un büyüklüğü sayıların ötesinde daha iyi anlaşılıyor.

İşte liste:

- Aralarında CBS Networks ve UPN (United Paramount Network) üzerinden yayın yapan 34 televizyon kanalı,
- Kablolu yayında yer alan ve 140'tan fazla ülkede yayın yaparak dünyanın en çok izlenen müzik kanalı unvanını elinde tutan MTV ile birlikte diğer müzik kanalları MTV2, VH1, BET (Black Entertainment Television), CMT (Country Music Television), dünyaca ünlü çocuk kanalı Nickelodeon, komedi kanalı Comedy Central, film kanalları Showtime, The Movie Channel, Flix ve Sundance,
- Amerika'nın radyo yayıncılığı ve açık hava reklamcılığı alanındaki en büyük şirketi "Infinity",
- Ülkenin en yaygın video kaset ve DVD kiralama şirketi Blockbuster (Amerikan nüfusunun % 70'i herhangi bir Blockbuster mağazasına arabayla 10 dakika sonra ulaşabiliyor. 43 milyondan fazla Amerikalı'nın Blockbuster üye kartı var.)
- Yılda 13 milyondan fazla kişinin gezdiği beş adet devââ Paramount eğlence parkı,
- 1700'den fazla ekranıyla 13 ülkeye yayılan The Famous Players and United Cinemas International sinema zinciri,
- Yetişkin ve çocuklara yönelik yayınları ve CD-Room'larıyla ünlü Simon & Schuster yayıncılık,
- İnternet üzerinde sayısız web sitesi,
- Eğlence sektörünün ve Hollywood stüdyolarının en büyük lisanslama şirketi Viacom Consumer Products,

- Amerika’nın müzik alanında yayıncılık yapan en büyük 10 şirketinden biri olan Famous Music,
- Film prodüksiyon ve stüdyo şirketi Paramount Pictures,
- Dünyanın en büyük film prodüksiyon şirketlerinden birisi olan United International Pictures’ın % 33’ü,
- Video kaset ve DVD üretim şirketi Paramount Home Entertainment.

Kısacası, Viacom eğlence sektöründe bir tekel.

Örneğin, video klibi müzik kanalları MTV’de ve VH1’da yayınlanmayan bir single ya da albümün Amerika’da iyi bir satış rakamına ulaşması olanaklı değil.

Viacom, sinema, müzik, eğlence ve yayıncılık alanındaki faaliyetleriyle, hem çoğunluğun tercihlerinin belirlenmesine doğrudan etki yapıyor, yani o tercihleri bizzat yaratıyor, hem de bunun sonucunda ortaya çıkan satışları belirliyor.

Dünyaca ünlü starların, ödül törenlerinde “MTV olmadan ben olmazdım,” demeleri boşuna değil.

Starlar yaratmanın ya da bazı sanatçıları desteklemenin neresi kötü?

Eğer yaptığınız müzik MTV tarafından desteklenmezse, genele ya da popüler kültüre hitap etme olanağınız kalmıyor, yeraltına itiliyorsunuz, radyolar sizin şarkılarınızı çalmıyor, şarkılarınız listelere girmiyor ve albümlerinizi satmıyor. Müziğin değil, şarkıcının kalça kıvrmasının genele cazip geldiği bir ortamda, sanatın kalitesinin düşmesi tehlikesi doğuyor.

Böylesine büyük bir tekelin iletişim alanında varolmasının en büyük sakıncası, farklılıkların ortadan kaldırılması ve kimi zaman da toplumun yanlış bilgilendirilmesi.

Küreselleşmenin belirli çevrelerce pompalandığı bu dönemde, Viacom ilginç bir örnek oluşturuyor.

Tekelleşmenin dünya ölçeğindeki adı “globalleşme”.

Çarpıklık ise, bunun liberal kapitalist sistem adına desteklenmesi.

Şirketler ilan ediyor: “WE ARE BIGGER, YOUNGER, AND RICHER!”

Onlar büyürken zenginleşiyorlar, ya bize neler oluyor?

Harlem'de Bir Gün

Harlem'de yürüyorum.

Bir hafta sonu    len saatleri.

Çok kalabalık.

Bizim Eminönü'n  aratmayan bir görüntü.

Etraf oldukça pis gözüküyor, çöpler ağzına kadar dolmuş.

McDonald's, Burger King, Taco Bell ve Dunkin Donuts'a yoğun ilgi var.

Duvarlara Afrikalı Amerikalı  nl lerin ve dini liderlerin ırkçılık karşıtı sözleri yazılmış.

Nelson Mandela'dan, Adam Clayton Powell'dan, Dalai Lama'dan sözler görüyorum.

Bütün caddelere Afrikalı  nl lerin, politikacıların ve liderlerin isimleri verilmiş.

Malcolm X Bulvarı, Martin Luther King Bulvarı, Frederick Douglass Bulvarı...

Mağaza vitrinleri oldukça ilginç.

Hep i zenci manken kullanmış.

A erika çapında büyük firmaların hepsinin Harlem'de de  ubeleri var.

Fakat bu firmaların reklam afişleri ya da panoları, Manhattan'ın diğer yerlerinde gördüklerimizle aynı değil.

Harlem için sadece Afrikalı Amerikalıların gözüktükleri özel afi ler hazırlamı lar.

D   n n, aynı firma, Tribeca için farklı, Harlem için ayrı reklam panoları kullanıyor.

Yürümeye devam ettikçe, etrafta turist olduğu belli olan bir-iki beyaz dışında sadece zencileri görüyorum.

Afrikalı Amerikalıların dış görünüşleri gerçekten çok renkli ve özgün.

Saçları ve kıyafetleriyle yarattıkları farklılık, hayranlık verici.

Martin Luther King Bulvarı boyunca, fakir ve açlar için yemek dağıtılan mekânlar dikkat çekiyor.

“Bugün evde yemek pişirme, misafirimiz ol!” diyorlar.

İsteyen girip yemeğini alıp çıkıyor.

Kaldırım satıcılarından yollarda yürüyecek yer kalmamış.

İlginç şeyler satıyorlar.

Yerde satılan korsan CD'lere bir göz atıyorum.

İçlerinde hiçbir beyaz müzisyenin albümü yok.

Yalnızca rap ve R & B albümleri satıyorlar.

Kitap tezgâhlarına bakıyorum.

Hepsi siyah ırkın geçmişte yaşadıklarıyla ilgili ya da dini kitaplar.

Aşk romanları olsa bile, kitap kapaklarında tek bir beyaz insan fotoğrafı yok.

Yaptıkları tabloları satan bir ressam görüyorum.

Yalnızca Afrikalıların resimlerini yapmış.

Nedeni anlaşılabilir bir kimlik sahiplenişinin ve dayanışmanın belirtileri hepsi.

Yol kenarına arabalarını park etmiş gençler hip-hop dinliyor.

Aynı filmlerde olduğu gibi.

Kaldırım kenarında müzik dinleyen bir grup gencin yanından geçiyorum.

Bana “white woman (beyaz kadın)” diye laf atıyorlar.

Dinledikleri müzik hoşuma gidiyor.

“Benim adım Zülal. Ne dinliyorsunuz? İyi müzik,” diye karşılık veriyorum.

Oldukça şaşırmış gözüküyorlar.

Bir tanesi, “Karışık bir hip-hop CD’si. Senin CD çalarında ne var?” diyor.

“Massive Attack” dinlediğimi söylüyorum.

Hiç duymamışlar daha önce.

Birlikte dinliyoruz Massive Attack’ı.

Çok etkilenmiş gözüküyorlar.

CD’leri değişiyoruz sonunda.

Akşama partileri olduğunu, beni davet ettiklerini söylüyorlar.

Bu sefer ben şaşıyorum.

Hiç kaçırır mıyım?

Bir arkadaşım la gidiyorum eski bir garajdaki partiye.

İçeri girdiğimiz anda tüm kafalar bize dönüyor.

Çünkü mekândaki tek beyaz biziz.

Daveti yapanları arayıp bulana kadar bir süre geçiyor.

Hemen bara yanaşp birer bira kapıyoruz.

Ortam o kadar hoş ki, havaya girmekte zorlanmıyoruz ve eğlenmeye başlıyoruz.

Bütün gece hip-hop dinliyoruz.

Ayrılırken davet ettikleri için teşekkür ediyoruz.

Davete icabet ettiğimiz için de onlar bize teşekkür ediyor.

Harlem’de fotoğraf çekmek amacıyla başlayan yürüyüş, güzel bir hip-hop partisiyle noktalınıyor.

Hemen herkes duymuştur Harlem’in ününü.

Filmlere konu olan, hakkında kitaplar yazılan, Afrikalı Amerikalıların bölgesi.

5-6 yıl önce her gün sayısız olayın yaşandığı bu bölge, özellikle eski belediye başkanı Giuliani’nin yaptığı başarılı çalışmalar sonucunda güvenlik açısından bugün çok daha iyi bir durumda.

Eski başkan Bill Clinton'ın görevinden ayrıldıktan sonra ofisini bu bölgede açmasının da, güvenlik önlemlerinin artırılmasında etkili olduğu söyleniyor.

Harlem'de yaşanan garip ama gerçek bir olay.

Müziğin gücü burada.

Noktaları birleştiriyor, insanları birbirine bağlıyor, farkları yok ediyor.

Müzik bu, büyülü ve mucizevi.

Afrikalı Amerikalıların Harlem'deki hip-hop partisine yoldan geçerken sizi davet ettirebilir.

New York'tan hoş bir müzik hikâyesi bu.

Veganlar New York'a!

“Vejetaryen misiniz yoksa vegan mı?”

New York'ta bu soruyu sık duyarsınız.

Ülkemizde çok yaygın olmasa da, “vejetaryen” sözcüğünün ne anlama geldiğini sanırım birçok kişi biliyordur.

Sadece meyve ve sebze ile beslenip et yemeyenlere vejetaryen deniyor.

“Vegan” ise, etin yanı sıra, hayvansal hiçbir ürünü yemeyen ve kullanmayanların adı. Bir vejetaryen, süt içebilir, yumurta ve peynir yiyebilir. Fakat bir vegan bunları yemediği gibi, deriden ve yünden yapılmış ya da hayvanlar üzerinde test edilmiş hiçbir eşya da kullanmaz.

Vegan olmak, sadece yiyecek konusunda özel bir diyet uygulamakla sınırlı değil, büyük ölçüde etik nedenlerle seçilen bir yaşam tarzı.

Bu kısa açıklamadan sonra, vegan olanlar varsa, derhal New York'a gelmelerini şiddetle öneriyorum.

Bir restorana gidip menüde yiyebileceğiniz hiçbir şey olmaması nasıl bir duygudur bilir misiniz?

Siparişleri alan garsona yalnızca yeşil salata istediğinizi söylersiniz, garip garip bakar yüzünüze.

Masadaki herkes başlar garip sorular sormaya.

“Veganlar ne yer?”

“Bal da mı yemiyorsun?”

“Niye süt içmiyorsun anlamadım.”

Siz, hepsi doğrulanmış haklı gerekçelerinizi sıralamak ve sanki karşınızdakini suçluyormuş havasına bürünmemek için konuşmak istemedikçe onlar sorar ve niyedir bilinmez suçluluk hissedersiniz.

Menüye bakıp istediğiniz her şeyi ısmarlama rahatlığını yaşamak mı istiyorsunuz?

Gitmeniz gereken yer New York'taki vegan restoranları.

Bu kent, bir vegan cenneti.

Sayırsız restoran ve pastane tamamen veganlara yönelik yemekler sunuyor. En ünlüsü 12. Street'teki Angelica Kitchen.

Çok akıllıca karışımlarla inanılmaz lezzetler yaratmışlar.

Düşünsenize, vegan çikolatalı cheesecake bile var!

East Village'de 2. Avenue üzerindeki Hint restoranı "The Madras Café", veganların en sık uğradıkları restoranlardan biri.

Et yemekten hoşlanan arkadaşlarınızla gidin.

Onların bile, yemeklerin lezzetliği karşısında konuşmaya vakit bulamadan tamamen yemeklere odaklandıklarını görüp çok mutlu olacaksınız.

New York'taki en iyi vejetaryen ve vegan brunch, 5. Street ile Avenue B'nin köşesindeki "Kate's Joint"te.

"Unturkey" burger ve "unchicken" wings'leri bile var.

Canınız kurabiye, tart gibi tatlı bir şeyler mi istedi?

St. Marks Place'teki vegan pastanesinin nefis çeşitlerini denemelisiniz.

Elmalı ve cevizli tartlarına bağımlı olacaksınız.

Tamamen vegan sandviç çeşitleri baştan çıkarıcı.

Yumurta, hayvansal süt ve yağ kullanmadan çikolata parçalı kurabiyeler, böğürtlenli enfes kekler ve peynirsiz pizzalar yapıyorlar.

New York’ta bulunabilecek vegan yiyecekleri arasında “falafel”den söz etmemek olmaz.

Yahudilerin New York’a armağanı olan bu yiyecek, temelde özel bir kepek ekmeği içine mercimek köftesi, humus, soğan, salata, acı sos konarak yapılan bir çeşit sandviç.

İçine konan malzemeye göre fiyatı 3 dolar ile 4.5 dolar arasında değişiyor.

Falafel dükkânlarını özellikle Arap Yahudileri işletiyor.

Hamburgere vegan alternatif!

Üstelik çok daha az kalorili ve sağlıklı.

Vegan değilseniz de yemelisiniz.

Türk damak tadına çok uygun.

St. Marks Place’teki falafelci en ünlü olanlardan biri.

Derme çatma, küçük bir yer ama falafeli muhteşem.

Burada dışarıdaki masalardan birine oturup ve yoldan geçenleri gözlemlemek, New York’ta yapılacak en zevkli işlerden biri.

Restoran ve pastanelerin yanı sıra, New York’ta vegansanız alışveriş yapmak da bir zevk.

Union Square’de kurulan sokak pazarında her çeşit organik ürünü bulabilirsiniz.

Organik elma, organik patates, organik pirinç.

Ev yapımı vegan kekler, kurabiyeler, reçeller öylesine cezbedici ki, vegan olmayanlar bile bu pazara uğramadan yapmıyor.

New York’ta sıradan bir markete alışverişe gittiğinizde, yüzlerce ürünün yer aldığı rafların arasında vegan ürünlerinin yer aldığı özel rafları görürsünüz.

Soya sütü, tofu, tofudan yapılma krem peynir ve dilimlenmiş peynir...

Tofu, vegan yemeklerinde et yerine kullanılan soyadan yapılmış peynir görünümlü bir yiyecek.

Bunlarla da kalmıyor bulabilecekleriniz.

Garip gelse de, veganlar için tamamen organik tofu sosis, hamburger ve köfte bile var.

Protein ihtiyacı bu ürünlerdeki soya ile de karşılanıyor.

Tamamen organik ürünler satan özel marketler de var.

Organik yiyeceklerle ilgili tek sorun, normal ürünlerden daha pahalı olmaları.

Chinatown, veganlara yeni alternatifler sunan önemli bir merkez.

Bu bölgedeki marketlerde poşetler içinde satılan toz şeklindeki soya özü, proteini doğal yolla almayı sağlayan en önemli yöntemlerden biri.

İster soğuk, ister sıcak içiyorsunuz ve günlük protein ihtiyacınızı alıyorsunuz. Üzerine tarçın eklemeyi unutmayın, tadı çok güzel.

Chinatown'daki marketlerde bulabileceğiniz bir başka yiyecek, pirinçten yapılma noodle'lar.

Bir çeşit makarna bu noodle'lar.

İnce, uzun, yassı, yuvarlak birçok çeşidi var.

Gitmişken soya sosu da alın mutlaka.

Soya'ya saygılarımızı sunuyoruz.

New York, yiyeceklerin dışında, veganlar için çok sevindirici bir olanak daha sunuyor: Vegan ayakkabıları!

Evet, yanlış okumadınız.

Bir veganın yaşayabileceği en büyük sorunlardan biri, deri olmayan ayakkabı bulmak.

Bir ayakkabı mağazasındasınız ve vitrindeki bir ayakkabıyı çok beğendiniz.

Evire çevire bakarsınız ama hiçbir işaret yok.

Tezgâhtara sorarsınız, "Bu ayakkabı gerçek deri mi acaba?"

Tezgâhtar kocaman açar gözlerini ve yanıtlar sorunuzu, "Tabii. Yüzde yüz gerçek deri. Hem de kanguru derisi!"

Zavallı kangurular.

Öyle garip bakarsınız ki tezgâhtarın yüzüne, inanmadığınızı düşünür ve tekrarlar aynı yanıtı.

Sizi inandırmaya çalışır.

Görevini yapıyor, nereden bilsin vegan olduğunuzu.

Böyle anlar yaşamadan raflardaki her ayakkabıyı alabileceğiniz bir mağaza var.

Adı Moe’s Joe. Amblemleri de ilginç. Bir inek.

Fazla büyük bir mağaza değil ama ayakkabının yanı sıra, deri olmayan kemer, çanta gibi aksesuarlar da satıyorlar.

New York herkesi kucaklıyor, veganları da bekliyor.

Aç ve açıkta kalmayacaklar.

(Paraları olduğu sürece tabii! Burası kapitalizmin başkenti unutmayın.)

Bu şehirde vegan olmak gerçekten çok eğlenceli.

Bir Kablolu Internet Hikâyesi

Kâbus, bir telefon konuşması ile başladı:

“New Jersey’den New York’a, Manhattan’a taşınıyorum.

Cablevision’daki kablolu internet hattımı kapattırmak istiyorum. Hattı bağlarken vermiş olduğunuz modem ve diğer teknik donanımı nereye iade etmem gerekiyor?”

“Herhangi bir ‘The Wiz’ mağazasına götürebilirsiniz.”

“Emin misiniz? Bu kadar mı?”

“Evet, bu kadar.”

Ne iyi! Çok kolaymış!

Ertesi gün Manhattan’da bir ‘The Wiz’ mağazası.

Müşteri Servisi’ndeki görevliyle aramızda geçen konuşma:

“Cablevision’la konuştum. Taşındığım için kablolu internet servisimi iptal ettim. Bu paketi size bırakmam gerektiğini söylediler.”

“Maalesef. Biz bu paketi alamayız. New York’ta Cablevision yok. New Jersey’deki bir ‘The Wiz’ mağazasına gitmelisiniz.”

“Fakat nasıl olur? Dün telefonla sordum. Bana herhangi bir mağazaya götürün dediler.”

“Bu hatayı hep yapıyorlar. Birçok müşterinin başına geldi.”

“O zaman neden uyardıyorsunuz onları?”

“Uyarıyoruz ama anlamıyorlar.”

15 gün içinde iade etmezsem 125 dolar ödeyecek olmasam, paketi sokağa bırakacağım.

Fakat bu durumda tekrar koca paketle eve dönmekten başka çare yok. Telefonla Cablevision’ı arıyorum, paketi ücretsiz postalayabilmem için bir belge göndereceklerini söylüyorlar.

Neyse diyorum ve yeni taşınacağım eve yüksek hız sağlayan kablolu internet bağlatmak üzere yine alıyorum telefonu elime.

Önce telefon hattından kablolu internet sağlayan şirket Verizon’i arıyorum. Yeni abone olmak istiyorsanız 1’i tuşlayın diyor.

Tuşluyorum ve anında karşımda görevliyi buluyorum.

Gerekli bilgileri alıyor ve bir iki güne kadar ücretsiz teknik donanım paketinin elime geçeceğini söylüyor.

Üç gün sonra paket geliyor gerçekten.

“Vay be! Doğrusu iyi çalışıyorlar,” diye düşünüyorum ve heyecanla paketi açıyorum.

Kitapçıkta gösterilen şemaya göre bağlantıyı kuruyorum ama bir türlü çalışmıyor.

Aynı numaradan teknik servisi arıyorum.

Her nedense bu sefer karşıma hiçbir görevli çıkmıyor.

Bir yandan, sürekli aynı müziği dinliyorum “If I had a million dollars, I would buy you a house,” diyor şarkıda.

Arada bir de metalik bir ses, “Beklediğiniz için teşekkür ederiz. Bizim için önemlisiniz. Lütfen beklemeye devam edin,” diyor.

Aradan dakikalar geçiyor ve telefonu açan yok.

Aynı sinir bozucu şarkı ve ses beynimde yankılanıyor.

40 dakika, tam 40 dakika sonra bir erkek sesi, “Nasıl yardımcı olabilirim,” dediğinde, sevinçten ağlayabileceğimi düşünüyorum.

Sorunu anlatıyorum.

“Sizi teknik servisteki ilgiye bağlayacağım,” diyor ve yine aynı şarkı ve sesle beni 20 dakika daha baş başa bırakıyor!

Teknik servise bağlandığımda, sorunu tekrar anlatıyorum.

Bana yaptığım her şeyi bozduruyor ve tek tek yeniden yaptırtıyor.

Fakat yine çalışmıyor.

Bir daha söktürüp yaptırtıyor ve her şey yine aynı.

Bütün bu işlemler de bir 20 dakika daha alıyor.

Sonunda, “Telefonunuz kablosuz telefon mu?” diye soruyor.

“Evet,” diyorum.

“Maalesef, telefonunuz kablosuzsa, aynı hattan modemi çalıştıramazsınız,” diyor ve tek çözümün telefonu değiştirip kablolu yeni bir telefon almak olduğunu söylüyor.

Bugün birçok kişinin kablosuz telefon kullandığını, neden bu son derece önemli teknik bilginin ilk başvurusu yaptığım sırada söylenmediğini soruyorum ama boşuna, başka çözüm yok.

Telefonu değiştiremem! Çünkü benim değil.

Ev arkadaşımın telefon hattından internet bağlatmaya çalışıyorum ve klasik kablolu telefonlardan kullanmasını isteyemem!

Sonunda bu paketi de iade etmek gerekiyor.

Bana ücretsiz postalayabilmem için Verizon’dan da bir belge gönderecekler!

Bu sefer televizyonun hattından kablolu internet bağlatmak üzere telefonu elime alıyorum ve AOL Time Warner’ı arıyorum.

“Yeni abone olacaklar için 2’yi tuşlayın,” diyor ve anında karşımda birini buluyorum.

Müşteri servislerinin adresini veriyor ve oraya gittiğim takdirde ücretsiz internet paketimi alabileceğimi söylüyor. Ne hoş!

Ertesi gün gidip paketimi alıyorum.

Eve gelip heyecanla bağlantıyı kuruyorum.

Fakat internet servis sağlayıcısı için verdikleri kullanıcı adı ve şifresi tanımlanamıyor.

Tekrar telefon ediyorum.

Bu sefer teknik yardım hattını aradığım için uzun bekleyişim başlıyor. Dakikalarca bekliyorum.

Yaklaşık 30 dakika sonra biri yanıt veriyor.

Kullanıcı adı mı ve şifremi soruyor. Kodluyorum. Anlamıyor. Bir daha kodluyorum.

Bir daha, bir daha... Belki 10 kere aynı kodlamayı yapıyorum.

“ ‘Kansas’ın K’sı, ‘Alabama’nın ‘A’sı şeklinde bir kodlamayı bile anlamıyor!

15 dakika geçiyor ve “Böyle bir kullanıcı adı ve şifre yok,” diyor.

Beni yine teknik servise bağlayacağını söylüyor.

Teknik servisi 20 dakika daha bekliyorum.

Bana yeni şifre veriyorlar.

Giriyorum şifreyi, o da çalışmıyor.

Artık ağlama noktasına geliyorum.

Teknik servis beni yine müşteri servisine aktarıyor.

15 dakika daha bekliyorum.

Görevli, “Sorun AOL Time Warner’la ilgili değil. Internet servis sağlayacağınız Earthlink’i arayacaksınız,” diyor.

Earthlink’i arıyorum.

Bir insanla konuşabilmem için yaklaşık 15 dakika beklemem gerekiyor.

Sorun onlarla da ilgili değilmiş.

Benim ana ofisi aramam lazım mı?

Hayır aramıyorum artık!

Tamamen sinirden yıpranmış bir halde, paketi aldığım yere gidip sorunu orada çözmeyi düşünüyorum.

Bu sorunu iki gün içinde çözüyorum ve rahatladığımı düşünüyorum.

Fakat bir gün eve geliyorum ki, internete bağlanamıyorum.

Bağlantıları kontrol ediyorum.

Her şey normal gözüküyor.

Saat 21.00. AOL Time Warner'ı arıyorum.

Ondan ona bağlanmalar ve öldüren beklemler sonucunda, kablolu hatta sorun olmadığını, bilgisayarımdaki network kartı çalışmadığı için bilgisayar firması ile konuşmamı öneriyorlar.

Saat 01.00 olmuş. Sorunu halletmek için telefonda tam dört saat harcamışım. Fakat o gece, *Cumhuriyet* gazetesine yazımı göndermek zorundayım. Internet kafeye gitmek üzere evden çıkıyorum.

Metroya yürüyorum.

O kadar yorgun hissediyorum ki, dikkatsizlik sonucu yanlış trene biniyor ve kendimi olmamam gereken bir yerde, Queens'de buluyorum.

Trenlerin neredeyse saatte bir geldiği o vakitte, Queens'de tekrar tren bekliyorum.

Perşembe gecesi, içkiden yarı kaymış gözleriyle insanlar eğlenceden, barlardan eve dönüyorlar, bense gazeteye yazı yollayabilmek için internete bağlanabilme çabasıdayım!

Times Square'e geldiğimde saat 02.00.

Kafeye giriyorum.

O saatte insan niye bir kafeye gelip internete bağlanır?

Ekranlara bir göz atıyorum.

Porno siteleri, yemek tarifleri, bilgisayar oyunları görüyorum.

Sonunda yazıyı gönderiyor ve derin bir nefes alıyorum.

Metroda beklerken uyukluyorum.

Babacığım biliyor musun, artık ben de oturduğum yerde uyumaya başladım.

Eve döndüğümde saat 03.00.

Ertesi gün bilgisayarı aldığım yere gidiyorum.
Kontrol ediyorlar.

Hayır, network kartı sağlam ve çalışıyor.

Mutlaka internet hattında bir sorun olduğunu, dolayısıyla AOL Time Warner’la konuşmak zorunda olduğumu belirtiyorlar.

Eve geliyorum ve bir kez daha internete bağlanmaya çalışıyorum. O da ne? Evet, çalışıyor!

Bir gece önce yaşadığım kâbus da bana hatıra kalıyor.

Internet, hızlı bilgi akışını çabuklaştırmak ve hayatımızı kolaylaştırmak için değil mi?

Bu başıma gelenler yüzünden harcadığım zamanı nasıl geri alacağım? Yaşadığım sinir bozukluğu da cabası!

Bütün olanlara şahit olan ev arkadaşşıma itiraf ediyorum: “Amerikalı olsam, şu anda bu şirketlere bana verdikleri maddi ve manevi zarar için dava açardım. Fakat şimdi ben açsam kim takar?”

AOL Time Warner, ünlü ekonomi dergisi *Fortune*’un geleneksel “Dünyanın En Saygı Duyulan Şirketleri” listesinde bu yıl 17., “Amerika’nın En Büyük 500 Anonim Şirketi” listesinde 37. sırada.

Verizon ise, 2002’de Amerika’nın en hızlı büyüyen 11. anonim şirketi.

Ayda 45 dolar ödediği bir hizmet karşılığında bu dev şirketlerden daha iyi teknik yardım almayı beklemek müşterinin hakkı değil mi?

Telefonda yardım etmek üzere konuştuğunuz görevlinin, konu hakkında yeterince bilgili olmaması, zaman kaybını üç katına çıkarıyor.

Bir hizmeti satana kadar nazik, sattıktan sonra kaba olmanın gerekçesi nedir?

Beş yıl önce bana, “Bir yerden başka bir yere taşınmanın

en kötü yanı nedir?” diye sorsalardı yanıtlım, ne yorgunluk, ne masraflar, ne de yeni yere alışma zorlukları olurdu.

Taşınmanın meydana getirdiği bürokratik işlemler gerçek bir kâbus.

Şimdi New York'ta yaşıyorum.

Yanıtlım değişmedi.

Aksine bu konudaki kararım daha da kesinleşti.

Amerika'da bürokrasi, özel ve resmi kurumlarla olan ilişkiler vatandaş için daha kolay değil.

Bürokrasi her yerde, hemen yanibaşımızda.

11 Eylöl 2002... New York...

11 Eylöl 2001...

Amerika'nın ve dünyanın bir gün öncesiyle aynı olmadığı gün.

3000'e yakın insanın hayatını kaybettiğı, 6 yıl 8 ayda yapılan World Trade Center'ın 1 saat 42 dakikada yok olduğı gün.

İnanılmaz olanın gerçekleştiğı kara gün.

Bütün dünyayı sarsan felaketin üzerinden bir yıl geçti.

Neler oldu?

New Yorklular bu olayın şokunu nasıl atlattı?

Amerika ne yaptı?

11 Eylöl 2001'de World Trade Center'a yapılan saldırı sonucu Manhattan adasının görüntüsü değışti.

Kentin en yüksek iki gökdeleni ancak kartpostallarda ve filmlerde görülebiliyor artık.

İki bina fiziksel olarak yok olurken, Amerikan halkının ruhunu da derinden yaraladı.

Halk günler, aylar boyu olayın şokunu atlatamadı, televizyon ekranlarında binalardan atlayarak parçalananları ve yardım çalışmalarına katılan 343 itfaiyecinin yanarak ölüşünü seyredenlerin psikolojisi bozuldu, şehrin her yanı, duvarlar, metro, otobüs durakları, mağaza vitrinleri, parklardaki ağaçlar kayıp ilanları ile doldu, insanlar gülmez oldu, derin bir korku yüzleri kapladı, kendisi ve yakınları için endişe duyanlar ne yapacaklarını düşünmeye başladılar, ülkelerinin güven-

liğinden şüphe duyular, ‘Neden bizden nefret ediyorlar?’ sorusunu ilk kez kendilerine sordular, hiç olmadıkları kadar bütünleştiler, öfke milliyetçi duyguları ateşledi, anthrax ve biyolojik silah tehlikesi altında ne yapacaklarını şaşırdılar, metroyu kullanmaktan korkar oldular, gaz maskesi alıp kişisel güvenlik önlemleri sağlamaya çalıştılar, dünyanın en güçlü ülkesi Amerika’da yaşamının ‘mutlak güvenlik’ anlamına gelmediğini düşündüler.

Neler oluyordu?

Yoksa Amerikan rüyası sona mı eriyordu?

Dünyanın en büyük göçmen nüfusunu barındıran, herkesin kendi kimliğinden ve etnik kökeninden büyük ölçüde sıyrılıp daha çok New Yorklu hissettiği, “I Love New York” yazan tişörtlerle dolaştığı bu kentte garip şeyler oluyordu.

11 Eylül’den sonra New York’ta yaşayanlar o güne kadar hiç hissetmedikleri, yükselen yoğun bir milliyetçilik hissettiler.

Saldırı nedeniyle Müslümanları toplu olarak suçlayanlar oldu.

11 Eylül 2000’de toplam 6400 Amerikan bayrağı satan ülkenin en büyük toptan ve perakende mağazalar zinciri Wal-Mart, facianın olduğu gün 116.000 bayrak sattı.

Arabaların, evlerin, dükkânların camları, her yer Amerikan bayrağı ile kaplandı.

Mısır cipsinden meyve sularına kadar akla gelebilecek her ürün özel bayraklı ambalajıyla piyasaya sürüldü.

Hemen herkes Amerikan bayrağı desenli ve üzerlerinde bu ülkenin vatandaşı olmaktan gurur duyulduğunu bildiren tişörtler, gömlekler, şapkalar, şortlar giymeye başladı.

Usame bin Ladin fotoğraflı “Dead or Alive” yazılı tişörtler moda oldu.

World Trade Center’ın enkazı kaldırıldıktan sonra, eskiden binaların olduğu bölgeye izleme köprüsü kurularak turistik bir atraksiyon yaratıldı.

Bilet alıp enkazı izlemeye giden turistlerin oluşturduğu kuyruk uzadıkça uzadı.

Binlerce kişi işini kaybetti.

Yıl sonunda Amerikan ekonomisinin kaybı 50 milyar dolardan fazlaydı.

World Trade Center'ın çevresinde yer alan işyeri, mağaza ve restoran sahipleri bir yıl aradan sonra hâlâ işlerinin ölülüğünden yakınıyorlar.

Amerikan halkının bütünleşmesi sonucu, faciayı atlattıkça birçok olumlu çalışma yapıldı.

Hiçbir büyük firma, baş temsilciliğini New York'tan taşımaya kalkmadı, aksine kente kaynak yaratmak için merkezlerini New York'a taşımak isteyen firma sayısında çoğalma oldu.

Kentin dış kaynaklı turizmi çok büyük ölçüde azalırken, Amerika'nın diğer bölgelerinden gelenlerin yarattığı iç turizmde artış oldu.

Yıl sonunda enkazı ziyaret eden turist sayısı 3.6 milyon olarak açıklandı. Başkan George W.Bush'un söz verdiği 20 milyar dolar yardım beklenen hızla gelmediyse de, halkın, sanatçıların, iş adamlarının yaptığı çalışmalarla ve özel organizasyonlarla kazazede aileleri için milyonlarca dolar çok kısa sürede toplandı.

Olaydan kişisel çıkar sağlayanlar da oldu.

Örneğin, World Trade Center'ın 79. katından sağ olarak kurtulan işadamı Edward Fine, kendisiyle röportaj yapmak isteyenlerden bir saatlik ücret olarak 500, iki saat için 911 dolar alıyor.

Çünkü AFP muhabiri tarafından her tarafı küllerle kaplanmış olarak çekilen fotoğrafı önce *Fortune* dergisinde, sonra da tüm basında yayımlandı; o artık bir ikon, o artık bir ünlü, o artık bir Amerikan kahramanı.

Olaydan kurtulan diğer insanlar istemese ve basın onu

'kanlı para' kazanmakla suçlasa da Fine, röportajlar için ayırdığı zamanda para kaybettiğini belirterek buna hakkı olduğunu söylüyor.

11 Eylül 2002.

İlk yıldönüm günü.

Ölenlerin anıldığı gün.

Hemen her caddenin başında polis arabaları, gökte helikopterler.

World Trade Center'ın eskiden olduğu bölge tıklım tıklım, insanlar akın akın anma törenine gidiyor.

Kurbanların isimleri tek tek okunuyor, siyahlar içindeki müzisyenlerin çaldığı müzik çok dokunaklı.

Kemanlar ağlıyor, insanlar ağlıyor.

Tonlarca çiçek bırakılıyor özel anma bölgesine.

Ölenlerin, kaybolanların fotoğrafları ellerde, anıları yüreklerde.

Bayraklar dalgalanıyor sokaklarda, kiliselerde dua ediliyor, parklarda mumlar yakılıyor, televizyonlar özel anma programları yayınlıyor, Bush Pentagon'da konuşuyor.

Amerika ağlıyor.

3000 kişi katledildi.

Ne uğruna öldü onca masum insan? Yanıt aranıyor.

World Trade Center'da ölen Amerikalı'dan daha çok Afganlı bombalar altında kaldı.

Üstelik bu bombalama demokrasi ve özgürlüğü sağlama adına yapıldı.

Masum insanların ölümü, birilerinin öç alma duygularını tatmin ediyor? Bush yönetimi bugünlerde Irak'a bombalar yağdırmak için her gün gerekçeler sıralıyor.

Adaleti sağlamak gerekçesi, suçsuz ve savunmasız insanların üstüne bombalar yağdırarak öç alma duygularını tatmin etme hakkı verir mi?

İnsan hayatı, kin ve öçten daha değerli değil mi?

• • •

11 Eylül 2002.

Amerika kayıplarını anıyor, Amerika ağlıyor.

Tüm dünyada suçsuz insanlar ölüyor. Dünya ağlıyor.

Yaşam Devam Ediyor: Gösteri Mekânı New York...

ABD Başkanı George W. Bush bir yandan İsrail-Filistin kavgasına karışıp diğer yandan Irak'a karşı savaş başlatmak için tüm gücüyle bastırdıkça, New York bir gösteri arenasına dönüşüyor.

Sakin bir hafta sonu geçirmek ve yürüyüş yapmak istiyorsanız, içine düşeceğiniz olası gösterileri önceden hesaba katmanız gerek.

Ben hafta sonunda yürüyüş yaptım, sıradışı manzaralar gözlemledim, endişeli, üzgün ve kızgın insanlar gördüm.

Öğlen saatleri East Side'da 2. Avenue 4. Cadde civarında önce bir grup Ortodoks Yahudi dikkat çekiyor. Ellerinde pankartlar var. Ortodoks Yahudiler hakkında bilgisi olmayan birisi, dış görünüşlerine aldanarak onların Araplar ya da Filistinliler aleyhine gösteri yaptıklarını düşünebilir. Siyah uzun paltoları, siyah şapkaları ve uzun örgülü saçlarıyla hepsi birörnek.

Fakat taşıdıkları pankartlarda, "Filistin Filistinlilere aittir", "Biz Siyonizmi reddediyoruz!" "İsrail, Yahudi devleti değildir", "Savaşı durdurun" yazıyor.

Amaçları, tüm Arap dünyasına, İsrail'in savunduğu Siyonizme karşı olduklarını anlatmak, Siyonizmin Yahudilerin ölümüne yol açtığını, bugüne kadar Filistinlilere yapılanlardan dolayı utanç duyduklarını belirtiyorlar.

Polis bu grubu tam karşı sokaktaki eylem alanına sokmuyor. Çünkü orada İsrail yanlısı Yahudilerin gösterisi var.

İlk dikkati çeken, çok sayıda küçük çocuk. Herkesin elinde

bir Amerikan bayrağı, bir de İsrail bayrağı var. Alana girer girmez, bildiriler tutuşturuluyor elime.

Okuyorum. “Arafat: Yahudi katili pislik!”, “Arafat: Ömür boyu terörist”, “Amerika-İsrail el ele!” Bir başka yazı veriyor elime birisi. İsrail’i desteklemek ve “ruhsal eylemci” olabilmek için neler yapılması gerektiği yazıyor. “Sinagog organizasyonuyla İsrail’e gidin, İsrail’deki yakınlarınızı arayıp yalnız olmadıklarını bildirin, İsrail’deki ailelere yardım yapın, İsrail mallarını alın, Amerikan hükümetini arayıp Filistin Kurtuluş Örgütü’nün terörist bir örgüt olduğunu bildirin, Bush’a mektup, e-mail ve fax gönderip, İsrail’in savaşındaki güçlü desteği için teşvik edici olun.”

Alanda çok sayıda Arafat ve Arap karşıtı pankart var.

Bir kürsü etrafında konuşma yapanlardan birinin valilik için Long Island’dan aday olduğu söyleniyor. Bir diğeri senatör aday. Vali aday, kendisinin arkasından kalabalığın yüksek sesle tekrarlamasını istiyor: “Amerika ve İsrail’in vatan-daşlarını savunma hakkı vardır”.

Birisi bir bildiri uzatıyor. New York’tan senatör aday olmuş bir Yahudi. Kudüs’ün daima İsrail’in başkenti olduğunu ve olacağını söylüyor.

Bu sırada kalabalık içinden birisi sürekli slogan atıyor, bir başkası biraz sessiz olmasını rica edince, duyduğumuz karşılık şoke ediyor. “Bütün Araplar ölene kadar sessiz olmayacağım.”

Central Park’ta ıslıl ıslıl yazdan kalma bir gün. Bazıları çimenlerde yatıp güneşlenirken, birileri de ellerinde pankartlarla Irak’la olası savaşı protesto ediyor. Irak’a saldırı durumunda, yalnızca masum insanların öleceğini, savaşın çözüm getirmeyeceğini vurguluyorlar. Tek istedikleri politikacıların hatalarını suçsuz halkların ödememesi.

“Amerikan halkı, Irak’a saldırmayı istemiyor,” diyorlar.

Midtown’daki Birleşmiş Milletler Binası’nın karşı kaldırım, savaş karşıtı göstericilerin merkezi. Yağmur, soğuk, sı-

cak demeden ellerindeki dövizleri binaya karşı göstermeye devam ediyorlar. “Petrol çıkarları için savaşılmaya son” yazıyor pankartlarında.

Yürüyüşe devam. Wall Street’teki Federal Hall’un merdivenleri. New York Borsası’nın hemen karşısı. Başkanlık seçimlerinde Yeşiller Partisi’nin başkan adayı olan Ralph Nader’in kurduğu “Democracy Rising” derneğinin sokak eylemi yapılıyor.

Wall Street bölgesi, oldukça kalabalık ve çok sayıda polis var. Medyanın da büyük ilgi gösterdiği eyleme katılanlar arasında Yeşiller Partisi New York vali adayı Stanley Aronowitz, deneyimli televizyon program yapımcısı Phil Donahue, Yeşiller Partisi New York belediye başkan adayı Mark Green, ünlü şarkıcı Patti Smith, New York Üniversitesi siyaset bilimi profesörlerinden Frances Fox Piven da var.

Ne diyorlar? “Dolandırıcılar hapse”, “Çalışanların ücretini koruyalım”, “Vergi kaçaklarını durduralım”, “İşsizliğe karşı önlem alalım”.

Eyleme katılım yüksek düzeyde. Gaz bidonu şeklinde dev bir sarı balon yükseliyor göğe doğru. “Petrol için savaşa hayır!” yazıyor üstünde.

Nader, konuşmasının ardından Patti Smith’i kürsüye çağırıyor.

Smith, o muhteşem ve güçlü sesiyle, ünlü şarkısı “People have the power”ı enstrümentsiz söylüyor.

Alandakiler de eşlik ediyor:

“PEOPLE HAVE THE POWER!” (Güç halktadır!)

